CEMİL KAVUKÇU

DÖRT DUVAR BEŞ PENCERE

ÖYKÜ

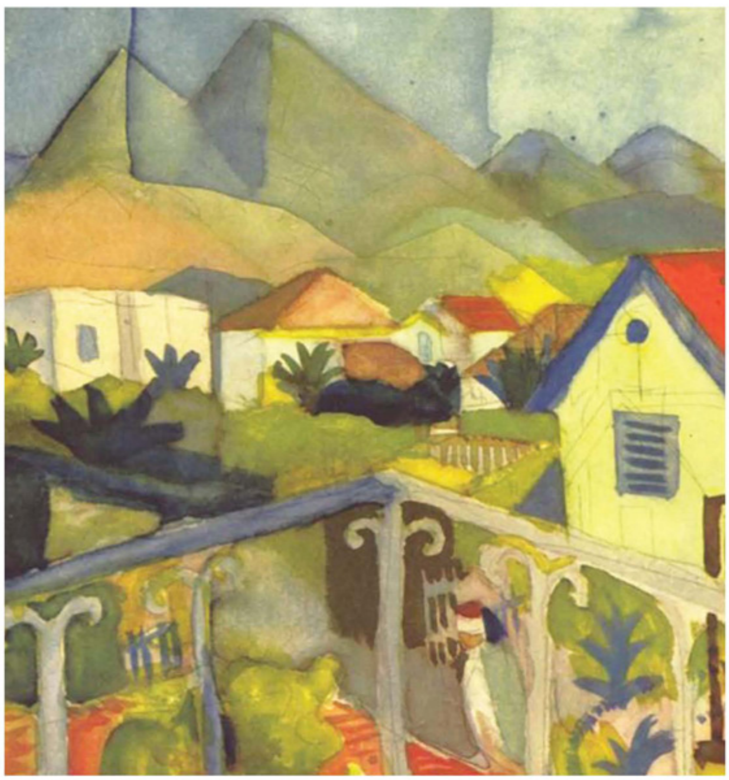

CAN

CEMİL KAVUKÇU

DÖRT DUVAR BEŞ PENCERE

ÖYKÜ

Can Yayınları 968

1. basım: 1999
3. basım: Kasım 2011
E-kitap 1. Sürüm Ağustos 2014, İstanbul
2011 tarihli 3. Basım esas alınarak hazırlanmıştır.

Kapak tasarımı: Ayşe Çelem Design

ISBN 978 975 0716 57 7

CAN SANAT YAYINLARI
YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.
Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33
www.canyayinlari.com
yayinevi@canyayinlari.com
Sertifika No: 10758

CEMİL KAVUKÇU
DÖRT DUVAR BEŞ PENCERE

ÖYKÜ

CAN

Cemil Kavukçu'nun Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Uzak Noktalara Doğru, 1995
Yalnız Uyuyanlar İçin, 1996
Bilinen Bir Sokakta Kaybolmak, 1997
Temmuz Suçlu, 1998
Dönüş, 1998
Pazar Güneşi, 2000
Gemiler de Ağlarmış, 2001
Başkasının Rüyaları, 2003
Suda Bulanık Oyunlar, 2004
Gamba, 2005
Nolya, 2005
Mimoza'da Elli Gram, 2007
Angelacoma'nın Duvarları, 2008
Tasmalı Güvercin, 2009
Düşkaçıran, 2011

CEMİL KAVUKÇU, 1951 yılında İnegöl'de doğdu. İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi Jeofizik Mühendisliği Bölümü'nü bitirdi (1976). Öyküleri, 1980 yılından bu yana çeşitli dergilerde yayımlandı. *Patika* adlı yapıtıyla 1987 yılında Yaşar Nabi Nayır Öykü Ödülü'nü ve 1996 yılında *Uzak Noktalara Doğru* adlı öykü kitabıyla Sait Faik Hikâye Armağanı'nı, 2009 yılında *Angelacoma'nın Duvarları* adlı anlatısıyla Sedat Simavi Edebiyat Ödülü'nü kazandı.

SESSİZLİK

O çocuk saatlerce, hiç bıkmadan denize neden bakar? Açıkta demirlemiş gemilere mi, balıkçı teknelerine mi, denize düşecekmişçesine bir taş gibi inen, sonra suyun yüzeyini yalayıp yükselen bet sesli martılara mı, ayaklarının dibine kadar usulca sokulan, ardından da oyun oynamak istiyormuş gibi geri kaçan beyaz köpüklü sulara mı; yoksa rüyalarına mı, kimselere söylemediği hayallerine mi? Belki de o çocuk kendine bakar; çünkü her şey onu ona anlatır.

. . .

Bir kadın, deniz kenarında yalnız dolaşır. Saçları rüzgârda uçuşur. Arada, gözlerine inen saçlarını eliyle geriye atar ve yalnız dolaşır. Denize bakar. Bakarken gözlerini kısar, alnı kırışır. Denize bakar ve çekirdek yer. Bir banka oturur, bacak bacak üstüne atar. İnce bilekli, düzgün bacakları vardır ve farkında olmadan ayağını sallar. Geçmişi düşünür; akıp giden zamanı, bir bir sönen coşkularını. Yaşadıkları, başka bir kadının yaşamına aitmiş, bir gün kendi yaşamını yaşayacakmış gibi gelir. İyi ki deniz vardır, gemiler vardır, alıp başını gidemese de, alıp başını gitmeler vardır. Denizi olmayan bir kentte ne başka bir kadının ne de kendi yaşamını sürdüremeyeceğini düşünür. Biraz yorgundur, biraz da kırgın.

Kuyruğu dimdik bir kedi, kendi mırıltılarını kendi duyarak bankın ayaklarına sürtünür. Kadın ona seslensin ya da başını okşasın diye bekler. Ama kadın çekirdek yer ve denize bakar. Arada, gözlerine inen saçlarını eliyle geriye atar.

. . .

Bir gün bir şair ölüverir, şiirleri sabaha karşı pavyonlarda okunur. Adam aya bakar, korkar.

Onca kalabalık, onca keşmekeşlik içinde kendini yalnız hisseder. Sevmediği bir işte çalışır. İş çıkışlarında birahaneye uğrar. İş çıkışlarında kendi gibi birahaneye uğramış olanlarla birlikte bira içer, çene çalar, kulaklarına yabancı gelen kahkahalar atar ve kendini daha da yalnız hisseder. Kaybolan kediler aya bakarak evlerini nasıl bulurlarsa, o da bira bardaklarına bakarak bulur korkularını. Birahanenin penceresinden denize bakar. Açıktaki gemilerin hiçbirinin onu beklemediğini bilir. Hiçbir gemi onu buradan alıp uzaklara götürmeyecektir. Oysa o hep gideceği günü düşlemiştir. Korkuları uyurken, usulca, bir hırsız gibi çıkacaktır evden. Denizin sesini, büyülü çağrısını dinleyerek bilinmeyen, ama kendine ait olan bir yaşama doğru gidecektir. Denize o gözle bakar, gemilere o gözle. Bira içer ve bir bir unutur korkularını.

. . .

Kadın oturduğu banktan kalkar. Ellerini kabanının ceplerine sokup yürür. Saçları gözlerinin üstüne düşer. Adımlarını yavaşlatır, başını hafifçe yana döndürüp rüzgârın saçlarını geriye atmasını bekler. Rüzgâr saçlarını geriye atar. Gözlerini kısarak çocuğa bakar, denize bakar, martılara bakar. İçi bir tuhaf olur.

O çocuk saatlerce, hiç bıkmadan denize neden bakar, diye düşünür.

. . .

Kedi arka ayaklarının üzerine oturmuş, çok ciddi, biraz da kırgın kadına bakar.

Çocuk omzuna konan ele bakar, sonra dönüp kadına bakar ve gülümser. Kadın çocuğa bakar; o da gülümser. İkisi birden denize bakarlar.

Kedi onlara doğru yürür; çok ciddidir, biraz da kırgın.

. . .

Solgun yüzlü bir adam sigara içer. Bir korkusunu şöyle tanımlar: hoş bir korku; nemli ve küflü, ama yine de hoş. Birahaneden çıkar, deniz kenarına doğru yürür. Bitmek üzere olan sigarasıyla yeni bir

sigara yakar. Durup çocuğa, kadına, denize ve kediye bakar. Yüzündeki çizgiler yumuşar, dudağına küçük bir kıvrım oturur. Açıktaki gemilerin hiçbirinin onu beklemediğini bilir. Hiçbir zaman, hiçbir yere gidemeyeceğini düşünür; bugüne kadar nasıl yaşamışsa, bundan sonra da öyle yaşayacaktır. Ya o çocuk, o ne olacaktır? Unuttuğu korkularını bir bir anımsar; ama en çok da nemli ve küflü olanını... Önce kedi görür adamı, sonra da çocuk. Kocaman bir gülümseme yayılır çocuğun yüzüne ve adama doğru koşar. Kadın başını ağır ağır çevirir, saçları gözlerinin üstüne düşer.

. . .

Önde çocuk, arkada kadınla adam, onların da arkasında kedi, bir sokağa girerler. Bir evin önünde dururlar. Adam cebinden anahtarını çıkarıp kapıyı açar. Önce çocuk, sonra kadın, sonra adam eve girerler.

Kedinin upuzun gölgesi sokakta kalır; çok ciddi, biraz da kırgın.

AVLUDAKİ TREN

Kardeşim anımsamıyor. O zamanlar çok küçüktü. Ama yine de, belleğinde küçük anı kırıntıları olmalı diye düşünüyorum. Gülüyor. Sonra da tren düdüğüne benzeyen bir ses çıkarıyor. "Böyle mi bağırıyordu?" diyor. Ürperiyorum. Kardeşim değil de, o bağırıyor sanki. "Evet," diyorum, "aynı öyle bağırıyordu." Omuzlarını silkip yeniden gülüyor. Onu hiç anımsamıyor, ne tuhaf.

. . .

Taş avludaydılar.

Annem, kardeşim ve ben avluya açılan pencerenin tülü ardından bakıyorduk. Duvarı delmiş gibi dışarı fırlayan soba borusundan savrularak uçuşuyordu dumanlar. Kardeşim daha iyi görebilmek için alnını cama dayamıştı. Ezik, dümdüzdü alnının o bölümü. Soluğundan cam buğulanmıştı.

Kara ineği dışarı çıkarmaya uğraşan babamdan başka biri daha vardı avluda; meşin gocuklu, lastik çizmeli, pantolonu kan ve hayvan pisliği ile lekeli bir kasap! Yün, et ve gübre kokan bu adam kara ineğin ardına geçmiş, kuyruğunu bir sağa bir sola bükerek –yani canını yakarak– yürütmeye çalışıyordu.

"Gel kızım, gel," diyordu babam. Yüzü kıpkırmızı olmuştu.

Kara inek, incecik başlayan, gitgide kalınlaşıp yine incelen acı bir sesle bağırıyordu. Gözleri kocamandı. Annemin kimi geceler yattığımız odada gördüğünü sandığı gibi. Kocaman.

Lastik çizmeli adam, kuyruğunu bir sağa bir sola bükerken, babam da bütün gücüyle ipinden çekiyordu.

Avluyu geçirip sokağa çıkardıklarında biz de minderden atlayıp sokağa bakan pencerenin başına koştuk. Babamın paltosunun eteklerini uçuran bir rüzgâr vardı. Soğuktu. Kasap, bir sopa bulmuş, ayaklarına ayaklarına vuruyordu kara ineğin.

Gözden yitene dek arkalarından baktık.

Annem bir süre daha ayrılmadı pencerenin başından; bomboş sokağa, kaldırım taşlarındaki erimemiş karlara baktı. Sonra da parmak uçlarını ısırarak sessizce ağladı.

. . .

Annem ne zaman dikiş makinesinin başına geçse, biz de çevresinde oturur, onun baklava dilimi dikişleri olan kara pantuflalarıyla pedalı çevirişini izlerdik. Bu “S” derdim kardeşime, demirden harfin üzerinden parmağımı gezdirerek; bu da “I”. O da küçücük parmağını ardımdan gezdirip söylediklerimi yinelerdi. Bütün harfler bitince de sözcüğü birlikte söylerdik: SINGER!

Kara pantuflalar tıkır tıkır çevirirdi pedalı.

Bu eski makine, yüzünü hiç görmediğimiz anneannemizden kalmıştı. Belki de bu yüzden onu çok seviyordu annem. Öyle ki, “Ben ölüversem kim sahip çıkacak, kim koruyacak onu,” diye tasalanırdı. Makinenin yaşatılmasını istiyordu. Küçücük bir kızken ninesi, “Kız kısmı da okur muymuş,” deyip ortaokula göndermemiş annemi. O da, Kız Marifet Mektebi’ne gidip biçki-dikiş öğrenmiş. İlle de terzi olmak istiyormuş. Daha ilkokuldayken kâğıttan elbiseler biçer, eski giysileri bozup kendine eteklikler dikermiş de büyükler şaşarmış hep. Ne becerikli bu kız böyle, derlermiş.

On üç yaşında başlamış para kazanmaya. Ninesi, onun dikiş dikmesinden çok, parmak kadar çocuğa güvenerek iş getirenlere şaşarmış. Güç verecek yerde yılgı salarmış yüreğine: “Ya yapamazsan ya bozarsan nasıl öderiz...”

Annemin bütün acılarını, dertlerini, sevinçlerini biliyordu o makine. Gözü gibi bakıyordu ona.

Bir gün babamla fısıl fısıl konuşmuşlardı. Annemin yüzü bembeyazdı. “Ne isterlerse alsınlar,” demişti, “ama makineyi vermem.” Sonra makineyi arka bahçeye taşımışlar, üzerini eski bir kilim parçası, tahta ve çuvallarla örterek gizlemişlerdi. Çünkü eve birileri

gelecekmiş, hiç tanımadığımız adamlar. Ellerine geçirdikleri eşyaları alıp alıp götüreceklermiş. Çok korkmuştuk. Kimdi o adamlar? Neden gelip eşyalarımızı alacaklardı?

“Çocuklar her şeyi bilmez,” demişti annem. “Babanızın işi bozuldu, ama düzelecek.”

Adamlar gelmemişti. İşlerin nasıl bozulduğunu anlayamadığımız gibi, nasıl düzeldiğini de anlayamamıştık. Dikiş makinesi yeniden içeri taşınıp her zamanki yerine konmuştu.

Birçok kız olurdu evde, sayıları yediye varan, kimi de sekize, dokuza çıkan terzi çırakları. Havası gitgide ağırlaşan bir odada diker dururlardı. Annem çok çalışmaktan bunaldığı zaman onlara acır, sanat öğretip iyilik etmediğini, ömür boyu çekecekleri bir belayı başlarına sardığını söylerdi.

Arada aklımıza gelir, sorardık.

“Anne,” derdik, “ne zaman otobüse binip halama gideceğiz?”

“Buzlar eriyince,” derdi.

Kardeşimle ben kiremitliğin saçağından sarkan havuç gibi buzlara bakardık.

“Buzlar da eridi anne,” derdik.

“Şu kara manto bitince,” derdi o zaman da.

Hep bir şeylerin bitmesini beklerdik. Ama o şeyler hiç bitmezdi.

“Ekmek kırıntılarını sakın atmayın,” derdi annem, “çok günah!” Büyük halamız eskiden çok yoksulmuş, eniştemizin işi bir türlü yolunda gitmezmiş –yani babamızın gitmediği gibi– ama o hep ekmek kırıntılarını toplayıp yermiş sofrada; bir tekini bile atmazmış. Sonra çok zengin olmuşlar.

Bunun üzerine her sofraya oturuşumuzda birer kırıntı avcısı civciv olurduk; zengin olmak, doyasıya tulumba tatlısı yemek, kokusuyla çarşıya el koyan ızgara köftelere ulaşmak ve otobüse binip uzaktaki halama gitmek için.

Babam sabah erkenden kahveye gider, akşam yemeğe gelirdi. Yemeğini yer yemez de ceketini giyer, yine kahveye giderdi.

İşi bozulduğundan beri böyleydi bu.

. . .

Bir gün annem sol kolunu iyice sabunladı. Mutfak diye kullandığımız büyükçe odadaydık. Erkendi daha, çok erken, çırak kızlar bile gelmemişti. Kızarmış ekmek kokuyordu mutfak, bir de demli çay. Babam, kasketiyle ceketini giymiş, mestlerinin parmak uçlarında yaylanarak dikiliyordu.

Annem sabunladığı sol kolundan iki bilezik çıkarıp babama verdi. Bir gazete kâğıdına sarıp özenle cebine yerleştirdi babam. Boyun atkısını göğsüne çapraz ederken annem de paltosunu hazırlamıştı. Lastiklerini giydi sonra. Avluyu geçene dek kasketi bembeyaz oldu kardan.

Sokak kapısının kapandığını duyduk.

"Hayırlı olur inşallah," diye mırıldandı annem.

. . .

Babamın "Karakız" diye seslendiği, her akşam sırtını fırçalayıp alnını okşadığı, sağarken huysuzlandığında "Dur kızım, dur," diye yatıştırdığı kara inek alındı o iki bilezikle.

Günlerce çekiç, testere sesleri gelmişti eski kilerden. Kullanılmayan eski sobayı, pas rengi boruları, ayağı kırık sandalyeyi, ot yastıkları, "gâvur ölüsü" dediği kocaman minderi, dedemden kalma büyük un ambarını ter içinde kalarak dışarı taşımıştı. Soğuktu. Üşütür de hastalanır diye korkuyordu annem. Dudağının kıyısında hep Birinci sigarası, arada genzine kaçan dumandan kesik kesik öksürerek, dinlenmek nedir bilmeden çalışmıştı. Kimi kez de annem işini bırakıp sofaya çıkarak babamı gözlemiş, arada da, "O kadar yorma kendini, biraz ara ver!" diye uyarmak zorunda kalmıştı. Büyük bir coşkuyla çalışıyordu babam. Kısa sürede işe yaramaz kileri bir inek ahırına dönüştürüvermişti. Derme çatma bir de samanlık kurmuştu avluya.

Annemin çiçekliği bitmişti böylece; artık Karakız'ın ayakları altında çiğnenen, pislenen, bir kenarında "samanlık" denen o çirkin barakanın yer aldığı bir bahçe olmuştu. Bundan böyle, soğuk kış günlerinde çiçek soğanlarını korumasına hiç gerek kalmayacaktı.

Karakız'a çok sargındı babam; yemini verir, önüne suyunu taşırken çocuk gibi olurdu. Evi öğrenene dek hep o götürüp getirmişti çobana.

Çoban, sabah erkenden bütün mahallenin ineklerini toplar, kasabanın dışındaki büyük çayırlığa götürürdü. Akşam dönüşlerinde inekler, aynı okuldan dağılan çocuklar gibi, başları önlerinde evlerini bulur, kapının önünde böğürerek geldiklerini duyururlardı.

Sırtını karnına doğru usul usul kaşağıyla tararken, "Kızım, kızım," derdi babam sürekli.

O da bizden biri olmuştu artık.

. . .

Bir çığlıkla uyanıyoruz.

Annemin sesi bu, o bağırıyor:

"Hafize n'oldu... Hafize, bak yanındayım..."

Bağırıyor annem:

"Ölüyor... Yetişin inek ölüyor!"

"İnek yok," diyor babam, "oda burası Hafize... İnek ne gezer burda..."

Odanın ışığı yanıyor. Uyuyor gibi yapıyoruz. Aynı yer yatağını paylaştığımız kardeşimle yüzlerimiz birbirine dönük. Olağandışı büyümüş gözleri gözlerimde. Susuyoruz.

Annem sarsıla sarsıla ağlıyor.

Babam yalınayak yataktan çıkmış, şekerli su yapmaya gidiyor anneme. Mutfağa gidecek, ışığı yakacak. Yatmadan önce yediğimiz elma, portakal kabukları çay tepsisinde öylece duruyor olacak. Kedi dışarı atılmamışsa babamın ayak seslerini duyunca sobanın ardından minder altına dek karnını kilime sürte sürte kaçacak.

Yatmadan önce iyiydi oysa.

"Hap da neymiş canım," dediydi, "güzel uyurum inşallah bu gece."

Babam kahveden geldikten sonra bir saat kadar oturulmuş, oradan buradan konuşulmuştu. Karakız'ın sözü edilmemişti. Daha önce de konuklar vardı. Onlar örgülerini örmüş, annem de el dikişi yapmıştı. İneği sattığımızı, ondan kurtulduğumuzu söylemişti konuklara. "Hem de kasap aldı," demişti, "onca süt veren ineği zararına sattık."

Söyleşip dertleşirlerken arada bir de bize çıkışmışlardı: "Oğlum yeter artık... Oturun biraz be, ne zıpır şeylersiniz siz öyle..." Oysa biz, konuk çocuklarıyla birlikte, bu sözlere hiç kulak asmadan odanın

kapısını çaat vurup sofaya fırlamış, sofadan gümbür gümbür odaya doluşmuş ve içerisini soğutmuştuk.

“Hadi uyu,” diyorum kardeşime usulca, “anne korktu yine.”

Gözlerimizi kapıyoruz.

Şekerli suyu içince kendine gelir gibi oluyor. Ağlamıyor da, derin derin soluklanıp hıçkırıyor yalnızca.

“İyiyim,” diyor, “ışığı kapa istersen, çocuklar uyanmasın.”

Babamın çıplak ayakları sessizce geçiyor yatağın yanından. Elektrik düğmesi çat ediyor, oda karanlığa gömülüyor.

Fısıl fısıl konuşuyorlar.

“Yine ineği gördüm. Şurda, çocukların yatağının az ilerisinde, gözlerini kocaman kocaman açmış yerde debeleniyordu.”

“Boşver,” diyor babam, “sattık gitti işte.”

“Saralı olduğunu bilmiyor muydu sanki? Komşu olacak sözde, hacı olacak! Bunu bize neden yaptı? Sakalından utansın rezil adam... Bizim gibisinden ne istedi...”

“Bu da işin tuzu biberi oldu... Kısmet işte...”

Sonra o fısıltılar da duyulmaz oluyor. Tepesinde iki çanı olan saat, arkalığında babamın pantolon ve ceketinin asıldığı sandalyenin üzerinde tıklayıp dururken uykuya dalıyorum.

Bir bekçinin uzaktan duyulan düdüğü Karakız’ın tren düdüğünü andıran sesine dönüşüyor.

. . .

Kardeşim başını iki yana sallayarak gülüyor. “Demek böyle bağırıyordu,” diyor ve o sesi çıkarıyor.

“Evet,” diyorum, “avlumuzdan bir tren geçmişti, ama sen çok küçüktün.”

DÖRT DUVAR BEŞ PENCERE

tahsin

Ne kadar sıcak bir pazardı. Bir yerlerde çalınan davulla zurnanın sesi duyulmasa, sıcak da bu kadar bunaltmazdı belki. Dayım avluda, kilerin saçağı altında, dedemin nereden bulup getirdiğini bilmediğimiz (tek başına taşıyamazdı, birileri yardım etmiş olmalıydı), yazın ikindiden sonraki saatlerde üzerine oturup kahve içtiği kütükte oturuyordu. Canı sıkkın gibiydi. Elinde tuttuğu kuru bir dal parçasının ucundan küçük parçalar kırıp kırıp avlunun taşlarına doğru atıyordu. Daha önceleri de yapardı; dayımdı, çok sıkılır, az konuşurdu. Ama bugünkü sıkıntısı daha farklıydı ya da bana öyle geliyordu. Anneannem mutfaktaydı. Her pazar olduğu gibi börek yapacaktı yine. Dedemin pazar keyfiydi börek; tıka basa yer, sonra da sofadaki mindere kıvrılıp uyurdu. Ama ne uyumak; ölümlere gider gider gelirdi. Bazen ben; tamam, derdim, tıkandı, soluk moluk alamayacak artık. Öyle korkardım ki, koşar anneannemin eteğinden çekiştirirdim, dedem öldü galiba, derdim. O ise kayıtsızca omzunu silker, işine devam ederdi: Sen oyununa bak balım, Hacı'ya bir şey olmaz. Dedeme "Hacı" derdi. Hacı olmadan önceleri ise ne dediğini bilmiyorum. Çünkü o zamanlar doğmamıştım daha. Dayım da bilmiyor. Yeniden başına koşardım. Ölmüş işte! Sonra bir yerden paslı bir gıcırtı, garip bir hırıltı kopar, dedem yine yaşamaya başlardı.

Dayım, işaret edip yanına çağırdı. Yüzüme bakmıyor gibiydi. Bakıyorsa bile görmüyor gibiydi. Oturduğu yerde hafifçe sola doğru dönmüş, eli pantolonunun cebinde para arıyordu sözde, ama hiç parası olmadığını biliyordum. Dedem, "Çalışsın köpek," diyordu; evde, dükkânda, sokakta, kahvede, cami avlusunda, her yerde bağıra bağıra söylüyordu. "İşte dükkân," diyordu, "benim bir ayağım çukurda, gelsin sebat etsin. Ben ölünce kime kalacak?" "Sus," diyordu anneannem, "ele güne rezil etme oğlanı. Bizim bilmediğimiz bir derdi vardır, eskiden böyle miydi?" "Ne derdi varmış! Rezil olmuş olacağı kadar. İçki onda, serserilik onda... Kimselerin yüzüne bakamaz oldum. Hacı Amca, dedikleri zaman sanki benimle alay ediyorlarmış, hayırsız oğlumu kafama kakıyorlarmış gibi geliyor."

"Bak gülüm," dedi, "sen şimdi anneannene git; de ki, dayımın sigarası bitmiş de, parası da bitmiş de... Hadi gülüm."

Susup önüme bakıyorum. İki gün önce anneannem kızdı bana, bağırıp çağırdı. Sonra dayımı bir çocuk gibi azarladı önümde. Bir daha bu çocuğu gönderme bana, dedi; eşek kadar, kazık kadar adamsın; çalış, kazan. Dayım, başı önünde dikiliyor; ne olur, diyor ne de olmaz. Yalnızca dikiliyor. Anneannem mırıl mırıl söylenerek (böyle olacağını biliyordu dayım) koynundan çıkınını çıkarıp kat kat çözdü de içinden biraz para çıkarıp dayıma uzattı; bu son, dedi. Bir daha gelme! Dayıma bakamadım, usulca çıkıp gittikten sonra anneanneme de bakamadım. Bana telden araba yaptığı zaman, dayımı ne kadar çok sevdiğimi anneanneme söylemiştim; belki ona söylerdi, kim bilir? "O da seni seviyor balım", demişti, "o da seni çok seviyor." Ama dayım eskisi gibi değil; yemek yerken, anneannemden para isterken, avluda otururken, benimle konuşurken aklı hep başka yerlerdeymiş gibi davranıyor. Çok unutkan oldu, çok. Çayırdaki sakat leyleği hatırlamıyor. "Hani," diyorum, "bisikletin önüne oturtmuştun beni; hatta anneannem kadroya bir sandalye minderi koymuştu rahat edeyim diye." Biraz utanıyor gibi, kaşlarını hafifçe yukarı kaldırarak bakıyor yüzüme. Hatırlaması için daha çarpıcı ayrıntılardan söz

ediyorum; “Sen demiştin ki,” diyorum, “bu leylek arkadaşlarıyla gidememiş, yapayalnız kalmış burada. Çünkü yaralı, kanadı kırılmış.” Gülüyor, hâlâ hatırlayamadı. “Leylek çok yakınımızdaydı dayı, tek ayağı üzerinde duruyordu, öbürünü dizinden büküp karnına doğru çekmişti. Çok üzgün görünüyordu. Eve götürelim, orada bakalım demiştim de gülmüştün: O bizden farklı, demiştin; tavuklardan, hindilerden, kazlardan da farklı. Kendi yarasını saracak, saramazsa da ölecek.” Yeniden gülüyor, “Doğrudur,” diyor, “demişimdir.” Ama hatırlamıyor. Üstelik bir kez daha gitmiştik çayırlara; o kadar çok ısrar etmiştim ki, kıramamış, “peki” demişti. Ona vermek için ekmek de almıştım yanıma. Ama leyleği görememiştik. Ben ağlamıştım. Dayım, “Ağlama,” demişti, “o iyileşti ve uçup gitti.” “O zaman sen kaç yaşındaydın?” diyor. “Bilmiyorum,” diyorum, “ama daha okula gitmiyordum.” Başını kaşıyor. Gönlümü almak için de hatırlamış gibi yapıyor; “Haa evet,” diyor elinin tersiyle de dizine vuruyor, “o leylek...” Ama gözlerinden anlıyorum ki, hiçbir şey hatırlamıyor.

Sonra Leyland’ı da hatırlamıyor. Oysa o, leylekten daha sonraydı, çünkü ben okula gidiyordum. Tel almaya beni de götürmüştü. Yine Carica’nın önüne oturmuştum, minder konmuştu yine altıma. Tel parasını anneannemden almıştı dayım. Koynundan ne zaman çıkınını çıkarmaya çalışsa alt dudağı üst dudağını örterdi; hatta öyle ki, dudağı burnuna değecekmiş gibi gelirdi bana. Bir de burnundan solurdu ki, o haliyle çok gülünç olurdu. Taklidini çıkarırdım da dayım çok gülerdi. Arkalığı yoktu dayımın bisikletinin, çamurlukları da yoktu, hatta fren çubukları bile yoktu. Pedalı arkaya çevirince fren oluyordu. Bu, kontra bisiklet, diyordu dayım; Carica, başka kimsede yok bu bisikletten. Carica’yı hatırlıyordu. Ne bisikletti, diyordu, üstüne olmaz. Şimdi nerede olduğunu ise bilmiyor; belki Asım’dadır, diyor. Asım, onun en iyi arkadaşı. Çarşıda, büyük bir nalburiye dükkânının önünde durmuştuk. Çeşit çeşit tel vardı ve dayım çember biçimindeki tel toplarını tek tek incelemiş, gözünün birini kısıp başını hafifçe yukarı doğru kaldırarak, parmaklarını avucuna bir bir kapatarak hesap yapmıştı. Büyük bir işadamı gibiydi. Bir arabaya (ben kamyon istemiştim, “O zaman sana kıyak bir Leyland yapayım,” demişti) kaç metre tel gideceğini hesaplıyordu. Altı metre şundan, direksiyon için de şu telden iki metre, üç metre de ince balya teli aldı mıydı yeterdi.

Kamyonun farları için iki küçük ampul, bir yassı pil, kablo ve açıp kapama anahtarı aldıktan sonra bile dayıma bir miktar para kaldığını anlamıştım; çünkü iki paket sigara almıştı, bir de yassı, küçük bir şişe. Kamyonum avluda, bir gölgede yapılıyordu. Dayım, ölçüyor, biçiyor, telleri kerpetenle kesiyor, penseyle de eğip bükerek biçim veriyordu. Ne güzel bir Leyland'dı o, aynı komşumuz Hasan Abi'nin kamyonuna benzemişti. Geceleri avluda sürerdim, düğmeye basınca iki farı da yanardı. Kimsede böyle bir kamyon yoktu. Onu bana dayım yapmıştı.

"Dayı," dedim, "bana kızıyor."

"Sen bir git gülüm," dedi. "Sana kıyamaz o. Madem, dayım için deyince kızıyor, sen de deme. Bana lazım de."

"Bana lazım derim de, sen o kadar parayı ne yapacaksın derse..."

Dayım avludaki taşlara bakıyor. Elindeki daldan bir parça daha koparıp ileri doğru atıyor. Anlıyorum ki, bugün çok sıkılıyor.

"Duyuyor musun?"

"Neyi?"

"Davulla zurnayı."

"Duyuyorum dayı. Yine düğün var herhalde."

"Düğün," diyor. Susuyor. Elindeki daldan bir parça daha koparıp önüne atıyor. "Sen bir sigara alsan."

"Peki," diyorum.

Bir gün dayanamamış sormuştum, dayı, demiştim, sen neden dedemin dükkânında çalışmak istemiyorsun. Çünkü ben, okullar tatil olur olmaz soluğu dedemin zahireci dükkânında alırdım. Çalışırdım da ne yapardım? Bütün gün arpa, kepek, tavuk yemi, un çuvalları arasında oturur bol bol Tommiks, Teksas, Kinova okurdum. Oysa parıl parıl parlayan o yarım silindirik kürekle çuvaldan un alıp torbaya ya da kesekâğıdına doldurmak, onu terazinin kefesine yerleştirip dengeye gelinceye kadar azar azar geri almak ya da eklemek için nasıl da can atardım. Ama dedem buna izin vermezdi. Dayım, sıkılıyorum gülüm, demişti, ben o dükkânda oturamıyorum. Sıkılıyorum, her yerde sıkılıyorum. Ben bunu anlayamıyordum, dayım gibi akıllı biri ortaokuldan sonra neden okumamıştı?

Anneannemden parayı almış, sevinçle avluya çıkmıştım ki, dayımı görememiştim. Evi dört dolanmış, sonra sokağa çıkıp Bakkal Hanefi Amca'nın dükkânının olduğu köşeye kadar koşmuş, oradan geri dönüp

sokağın öbür başına kadar koşmuştum, ama dayıma rastlayamamıştım. Anneannemin yaptığı börekten yememiş, yiyememiştim. "Atıf, oğlum, hadi," demişti dedem, yanakları çocuk kıçı gibi dolu dolu, bir yandan da ayran tasını kaşıklarken, "bu börek sıcak sıcak yenir." Anneannemde de bir durgunluk vardı, o da yemiyordu. Dayım yoktu. Başka pazarlar da olmuyordu, ama parası ve sigarası olmadığı halde yoktu. Dedem sıcak böreği ağzında çevirerek, garip sesler çıkararak yiyordu. Anneannem yemiyordu, ben yemiyordum. Dayım yoktu. Dedem hiçbir şeyin farkında değildi. Biraz sonra da, hiçbir şeyin farkında olmadan sofadaki minderde ölecekti.

Ertesi gün dedem de, anneannem de, ben de her şeyi öğrendik; dayım karakoldaydı. Yukarı mahallede yapılan bir düğünde olay çıkarmış (yanında arkadaşı da varmış: Asım) ve ondan hiç beklenmeyecek bir biçimde birini bıçaklamıştı. Ağzım açık kalmıştı. Dayım, demiştim; Tahsin Dayım birini öldürmeye kalkışacak ha, inanmıyorum. Dedemin ilk tepkisi şu olmuştu: "Köpek! Her şey beklenir ondan." Sahip çıkmadı zaten, yok saydı dayımı. Ölünceye kadar da bağışlamadı. Hapisten çıktığında bir geçmiş olsun bile demedi, elini öptürmedi. Onun öyle bir oğlu yoktu artık. Anneannem ise arada kalmıştı, dedeme sezdirmeden ona para verir, bazen de benimle gönderirdi. Dayımın mahpusluğu dedeme o kadar ağır gelmişti ki, bir gün, hem de bir pazar günü, hem de börek mörek yemediği (börek istemiyordu artık, avludaki kütüğe oturup kahve de içmiyordu) bir pazar günü ölüvermişti. Hazirandı. Avludaki taşlar, anneannemin artık süpüremediği dutlarla lekeleniyordu. Dedem, ikindi namazı sonrası camiden döndüğünde ölüm provaları yaptığı sofadaki mindere uzanmıştı. İlk kez ölen birini görüyordum. Anneanneme koşmuştum. "Korkma, Hacı'ya bir şey olmaz," diyememiş, ne yapacağını bilmez bir biçimde yüzüme bakmıştı.

Dedem de dayımın bir cana kıymaya kalkışabileceğini düşünmemişti. Ama bunu söylememişti. Köpek, demişti yalnızca. Köpek.

şarkılar onu söylemiyor

“Kaygılanmayın,” dedi Ağır Abi, “o uyuyor.”

Gözlerini tavana devirip üst katı, yani onun uyuduğu yeri göstererek söyledi bunu. Nasıl kaygılanmazdık, neredeyse iki gün dolmak üzereydi. Ama, Ağır Abi’nin durağan çizgili babacan yüzü korkulacak bir şey olmadığını söylüyordu bize; ne de olsa en eski arkadaşıydı, onun kadar kim tanıyabilirdi ki Tahsin’i.

“Ölmemiştir,” dedi hafiften gülümseyerek ya da gülümser gibi yaparak, çünkü artık onun yüzündeki çizgileri okuyamaz hale gelmiştik. Ağır Abi ne zaman ciddiydi, ne zaman dalga geçiyordu anlayamıyorduk. Ona sorsalar, kimin yerinde olmak isterdin deseler, gözünü kırpmadan, “Tahsin’in,” derdi. Çünkü Tahsin acayip uyuyordu. Ölüyor gibi uykuya geçiyordu ve ölü gibi uyuyordu. Ama Ağır Abi’ye uyku haramdı. Çok berbat rüyalar gördüğü için, aslında hep aynı rüyayı değişik biçimlerde gördüğü için uyumaktan korkuyordu.

Oraya kimin “tabut” dediğini bilmiyoruz. İşin garibi, Tahsin de bilmiyor. “Ama,” diyor utangaç bir gülümsemeyle Tahsin (ki, Ağır Abi bu gülüşe bitiyor; “Ulan,” diyor, “bu gülüş bir roman be!”) “kim dediyse iyi demiş; çünkü burası hakkaten bir tabuta benziyor. Ama bir farkla! Tabut dediğin, ölünün son defa yattığı, insan yapısı tahtadan bir yataktır. Burada ise ne ölü var ne de yatan. Burası ölüme kafa tutar.” “Tutar mı?” diyoruz çaktırmadan ya da “Tuttu mu?” Bu soru, Ağır Abi’yi boğulma aşamasına getiren öksürüklü, balgamlı, gözlerini kocaman kocaman yapıp dışarı uğratan bir gülüşün de başlangıcı oluyor. Bir süre konuşamıyor. Eli, “tamam, geçti” dercesine bize uzatılmış, ama geçen bir şey yok, hatta ayağı ile yeri tepiyor. Durulduğunda, yüzü ateşten bir küre, “Oğlum,” diyor, “burası bitiklerin son meyhanesi, buraya birisi ‘tabut’ dediyse, bu dükkânın tabuta benzemesinden değil.” “Ama hakkaten benziyor,” diyor Tahsin’e yaranmak isteyen biri. “Benzeyebilir. Mesele ne biliyor musun; burada içenlerin kuzeyi güneyi kalmamış artık, pusulalar harap. Burada yenmez, içilir.” Ardından da burada içmiş ve burada bitmiş “müdavimleri” sayıyor tek tek, hem de her birinin adını andığında parmaklarını birer birer avucuna kapatarak, “Selim,” diyor gözünün

birini kırparak, “ne oldu? Kirpi’ye, Baba Hakkı’ya ne oldu? Hepsi taklaya geçtiler.”

Ağır Abi bunları söylerken kimseyi üzmek istemiyor aslında; çünkü kendi de Tabut’un “müdavim”lerinden ve karaciğeri çoktan yeniçeri kazanı gibi olmuş ve o da ağır ağır bitiyor. Olağan bir konuşma bu. Hem de son derece olağan. Ağır Abi biraz “kelle”, o kadar. Saydıkları en yakın masa arkadaşları. Şimdi üçe indiler, yakında bitecekler. Tabut da bitecek. Selim, Kirpi, Baba Hakkı, Ağır Abi falan sabahtan otururlardı, masada bir tabak yoğurt olurdu, önlerinde de birer çatal. Arada, çatallarını yoğurda dik olarak saplayıp çıkarırlardı; o kadar. Çatala bulaşan yoğurdu yalarlardı, mezeleri oydu. Öyle kürek gibi daldırıp yoğurt almak yoktu, kuralı bozan bir şişe rakı söylerdi masaya. Şimdi üç kişiler, yine yoğurt geliyor masalarına ve üç çatal. Ağır Abi’ye göre yoğurt önemli, çünkü karaciğerin dostu.

Tahsin, Tabut’un, yani “Kırık Bardak”ın patronu. Ya da işleticisi, ya da “bando şefi”; her neyse. Çünkü, “patron” sözcüğünü pek sevmiyor. Tabut, eskiden zahire toptancı dükkânıymış; babasının sağlığında. Bir ara depo olarak kullanılmış. Şimdi ise kaybedenlerin dergâhı. Tabut’un üstünde bir kat daha var. Tahsin’in evi. Orada yaşıyor. Tek başına. Gerçi Korsan var ama, o üst kata hiç çıkmıyor. Daha doğrusu çıkamıyor. Tahsin’den bile yaşlı bir yaratık, dört ayaklı bir meczup. Arka ayakları üzerinde pek duramadığından (durmaya çalıştığında çok titrediklerinden, hemen çöküyor) dört ayaklı bile denemez. Tabut’u beklemek gibi bir görevi de yok. Çünkü Tabut beklenmez, çünkü Tabut hep açıktır, hiç kapanmaz. Gece, sandalyeleri yan yana getirip uyuyanlar olur, başları masaya düşmüş sızanlar. Sabah erken saatte de “müessese” hizmete açılır. Tahsin’in o anda orada olması ya da olmaması pek önemli değildir. İlk gelen ya da orada uyumuş da uyanmış olan dükkânı açar. İçkisini alır, içmeye başlar. Para, Tahsin için uğruna “kelek” yapılabilen, kıç silmeye bile değmeyecek boktan kâğıt parçalarıdır. İçtiğinin parasını ödeyecek durumda olan öder, ödeyemeyenin de canı sağ olsun. Bir gün şair ruhlu biri şöyle demişti: “Bu öyle büyük bir tabut ki...” Sonra susmuştu. Herkes bunu, okuyacağı bir şiirin, üstelik kendi şiirinin başlangıcı sanmıştı, ama o kadardı işte.

Ağır Abi'ye göre asıl tabut yukarısıydı; tek kişilik ve çok büyük. Görmeyenimiz yoktu. Bir bölümümüz hesabı ödemek için yukarı çıkanlardandı. Çünkü, Tahsin'in saati herkesten farklıydı; her gün değişik zamanlarda ve değişik sürelerde uyurdu. Henüz uyumamışsa hesap Tahsin'in eline sayılırdı, uyuyorsa da yastığının altına bırakılırdı. Bir başka bölüm de (Ağır Abi gibi ona daha yakın olanlar), Tahsin yukarı çıkacak gücü kendinde bulamadığında (bu, sarhoşluktan da olabilirdi, onu hazırlıksız yakalayan ani uyku bastırmalarından da) yukarı taşıyanlardı. Öyle anlarda Tahsin'in, yarıya dek düşmüş gözkapaklarının arasından gözlerinin akı görünürdü yalnızca. Bir çuval gibi onu taşıyan kollara bırakırdı kendini. Tam bir ölüm provası. Ağır Abi, "O hasta," diyordu, "sağlıklı bir insan, ölüyor gibi uykuya geçmez." Bazen de bunu, "O, aklı başında biri değil," diye değiştirerek anlatıyordu: "Ancak bir deli böyle uykuya geçebilir."

Bu iki nedenden hangisi olursa olsun, yukarı çıkan biri, tek kişilik büyük tabuttan aşağı, birçok kişili tabuta indiğinde, hesabı ödemiş bile olsa bir şeyler daha içmeden gidemezdi. Herkes bunu değişik bir biçimde açıklıyordu, ama Ağır Abi'ye göre bu bir daralmaydı. Tahsin'in yukarıdaki geniş mekânı insanda çok dar bir mekân izlenimi bırakıyordu; hepsi buydu işte. Yukarısı, alt katın benzeridir. Asım Abi'nin deyişiyle; "sefertası gibi, tabut tası"dır. Birkaç eşya dışında boş bir mekân. Yine de, tıka basa eşya doluymuş gibi gelirdi insana. Tahsin'in yatağı, eski bir sandık, anne ve babasından kalma, insanın üzerine yıkılacakmış gibi duran bir gardırop, uyanınca (ya da ayılınca) su içtiği naylon bidon. Bir de, sağa sola saçılmış giysileri. Hepsi bu kadardı.

Tahsin yemek yemezdi. Belki çok az yerdi de, yediğini biz görmezdik. Tabut'ta eskiden tek tük meze satılırmış; hatta ilk açıldığı dönemde çeşit oldukça zenginmiş. Şimdi yalnızca içki var; rakı, Tekel birası, Güzel Marmara şarabı ve votka. İsteyen istediği yiyeceği getirmekte serbest.

Onu en iyi Ağır Abi tanır. Birlikte mahpuslukları var. İkisi de tezgâhtan geçmiş, ama bunu Ağır Abi hiçbir zaman anlatmaz. Soranlara da kızar; "Beyler," der, "öyle icap etti, girdik." "Karı-kız dalgası mıydı?" diye soranlara da bozulur, "Değil," derdi. Ama herkes bilirdi ki, bu bir karı-kız dalgasıydı ve Tahsin o günden sonra "iflah"

olmamıştı. Yani, karasevda! Tahsin bu, bir kez seviyor ve çakıyor kibriti; değerdi, değmezdi hesabı yapmadan ateşliyor fitili.

Ona laf söyletmiyor Ağır Abi. "O," diyor, "sapına kadar delikanlıdır. Onun çektiklerinin yüzde birine dayanabilenin alnını karışlarım." Ağır Abi çok kahırlanırsa bir şeyler anlatır. Tahsin'in dürüstlüğünden, saflığından söz eder. "Harcandı," der. "Ama helal olsun, delikanlılığı ben ondan öğrendim. Bir pire için değil yorgan, bir hayatın nasıl yakılabileceğini onda gördüm. Biz yakmadık da ne oldu, hepimiz buradayız işte!"

Bildiğimiz bir şey vardı ki, Tahsin acı çekmiyordu artık; üzülmüyordu, sevinmiyordu, hayal kurmuyordu, rüya görmüyordu, üşümüyordu, terlemiyordu, radyo dinlemiyordu, televizyon izlemiyordu, gazete okumuyordu. Tahsin, duvarın ötesine geçmişti. İçiyordu, aklına esince uyuyordu, arada da Ağır Abi'nin "roman gibi" dediği gülüşüyle gülüyordu.

Korsan, can dostuydu. Kuyruksuz Korsan. Tahsin kesmiş o kuyruğu. Nacakla. Bir vuruşta. "Olay düşündüğünüz gibi değil," diyor Ağır Abi. Dinleyeni şaşırtacak ya; yavaş yavaş anlatıyor, keyfini çıkara çıkara. "Beş altı sene kadar önce," deyip susuyor. Gözünün birini kısıp düşünüyor; "ne beş altısı, rahat on sene var. İçerden çıkmıştık çünkü. İşsiziz. Tahsin'in babası sağ daha. Ne dükkâna sokuyor onu ne de eve. Kahve köşelerinde pinekliyoruz. Günlük işler çıkarsa üç beş yolumuzu buluyoruz. Neyse uzatmayayım, yine kahvedeyiz, sokakta bir köpek gördük. Yerde, acı içinde kıvranıyor, ayaklarıyla havayı tekmeleye tekmeleye debeleniyordu. Tahsin hemen fırladı, kahvecinin odun ufalamakta kullandığı nacağı kaptığı gibi sokağa çıktı. Arkasından da ben tabii. Bir vuruşta köpeğin kuyruğunu kesip attı. O acıyı duyacak durumda değildi hayvan, canıyla uğraşıyordu. Kanı aktıkça kendine geldi, debelenmesi yavaşladı. 'Puştlar,' dedi Tahsin, 'zehirlemişler hayvanı.' 'Kurtulur mu?' dedim. 'İnşallah,' dedi. Kurtuldu. Bir organını kesici bir aletle kaybettiği için ona Korsan adını taktı. Bir daha da ayrılmadılar. Çünkü, ne kadar farklı türden iki canlı olsalar da, yazgıları bir noktada kesişiyordu. Kendini düşünmez, onu düşünürdü; hem de en zor günlerinde..." Öyküyü dinleyenler dönüp ona baktığından mı, yoksa konunun kendisi olduğunu bildiğinden midir, nedir, kanlı gözlerini aralayıp bakardı yattığı yerden. Ama, bundan

hoşnut olduğunu belirtecek biçimde kuyruğunu sallayamazdı ne yazık ki.

“Can borcunu ödedi sonra.” Öykü tam bitmiş gibiyken yeni bir sayfa açıveriyor Ağır Abi. “Olay, Tabut açıldıktan birkaç sene sonra oldu,” deyip sigara yakıyor ya da rakısından bir yudum alıyor ya da susup duvara bakıyor, ama ille bir şey yapıyor. İlginin kendisine yöneldiğinden emin olunca anlatıyor. “Korsan’ın o zamanlar üstü başı tutuyor; Tahsin yukarı çıkınca o da çıkıyor. Tahsin uyuyunca o da ayak ucuna kıvrılıp yatıyor. O gece herkes gittikten sonra Tahsin de yukarı çıkıyor. Hava soğuk, soba da olmadığından yorganın altına giriyor. Bir sigara yakıyor. Daha sigarası bitmeden ‘küt’ diye uykuya geçiveriyor. Yanan sigara da yatağa düşüyor. Ortalığı duman kaplıyor. Korsan ne kadar havladıysa, gidip yüzünü yaladıysa da uyandıramıyor. Sonunda ne yapıyor biliyor musunuz? Nacak muhabbeti! Gidip ‘hart’ diye bacağından ısırıyor. Tahsin bir fırlıyor ki, dumandan göz gözü görmüyor.”

Öyküyü dinleyenler, “Vay be!” diyorlar bu kez. Dönüp hayran hayran Korsan’a bakıyorlar. Her olasılığa karşı (öyle ya, ne öküzler var) küçük bir açıklama yapıyor Ağır Abi: “Hani bir zamanlar onun kuyruğunu kestiydi ya, şimdi o da ayağını ısırarak hem onu kurtarıyor, hem de kuyruğunun öcünü dolaylı yoldan alıyor.” Bu açıklama üzerine yine, “Vay be!” diyenler oluyor ve bir kez daha dönüp Korsan’a bakanlar.

Tahsin her basamakta dura dura aşağı iniyordu. Ölüm uykusundan uyanmıştı. Korsan başını kaldırmış merdivene bakıyordu. “Muhabbetiniz bol olsun,” dedi. Yüzü davul gibi şişmişti. Şair Ruhlu Adam ayağa kalktı. Elini, trafiği durduran bir polis edasıyla ileri doğru uzatıp sessizliği sağladı. Korsan yattığı yerden kalktı, arka ayaklarını sürükleyerek bir masanın altına girdi. Şair Ruhlu Adam’ın gözleri kapalıydı. Başını yukarı doğru kaldırmıştı, tavana, yani Tabut’un üst katına bakar gibiydi. Sonra yine aynı şeyi söyledi: “Bu, öyle büyük bir tabut ki,” dedi. Sustu. Gerisi olmadığını biliyorduk. Alkışladık. Sonra hepimizi şaşırtan bir şey oldu. Tahsin, hâlâ merdivenin basamağında, o da Şair Ruhlu Adam gibi elini ileri, bize doğru uzattı. Onun da gözleri

kapalıydı. Yeni kalkmıştı, ama hiç belli olmazdı, orada uyuyuverir ve aşağı yuvarlanırdı. Gözlerini açtı. "Artık hiçbir şarkı beni söylemiyor," dedi. "Neden?" diye sordu Şair Ruhlu Adam. Biz soramazdık. Ağır Abi'ye bile soramazdık. Belki Ağır Abi de ona soramazdı. Ama şair ruhlu adam sormuştu. Tahsin ona değil de Korsan'a baktı. Sonra güldü. O gülünce Ağır Abi elinin tersiyle dizine vurdu, "Olay bu," dedi. Yüzüne çok sevecen bir gülücük yayılmıştı.

"Bunun nedeni var ama, söylenmez," dedi Tahsin, "aynı, senin arkasını getiremediğin şiirin gibi."

İşte bu alkışlanırdı. Alkış kopunca Tahsin aşağı inmekten cayıp yeniden yukarı çıktı.

"Uyuyacak," dedi Ağır Abi, "yine uyuyacak." Başını iki yana sallayıp kadehini kaldırdı. "Tahsin'i söyleyecek şarkılara içelim," dedi.

Hepimiz biliyorduk ki, öyle şarkılar mutlaka vardı.

giderken

Yeşil naylon poşette Hacı Amca'nın kafatası vardı, hemen yanı başındaki siyah poşette ise uyluk kemiği ile neresine ait olduğu bilinmeyen birtakım kemik parçaları. Her ikisi de yeni kazılmış yerden çıkan ıslak toprak tümseğinin kenarında duruyordu. Çukurun dibine bolca ağaç yongası serilmişti. Başında örme takke olan biri şimdi de çukurun iki yanındaki çamur tümseğinin üzerine bir çuvaldan yonga serpiyordu. Çünkü cenaze alayı iyice yaklaşmıştı, tabut bu tümseklerden birinin üzerine konacaktı; hem tabut, hem de mevtayı gömecek olan cenaze yakınları çamurlanmamalıydı. Ama iki gündür o kadar çok yağmur yağmıştı ki, ne yapılırsa yapılsın boşunaydı. Adamın onca yonga dökmesine karşın Ağır Abi'nin botları ayak bileklerine kadar çamura batmıştı. Memleketin toprağı bir tuhaftı.

Mezar çukuruna cenazenin en yakınları olarak iki kişi girdi: Ağır Abi ve Şair Ruhlu Adam. Ağır Abi'nin oraya inmesi pek kolay olmadı; yaşlı ve bitkindi. Daha genç biri bunu severek yapacağını söylediyse de, Ağır Abi o çukura girmekte kararlıydı. Üç kişinin yardımıyla, pantolonunu boydan boya çamurlayarak aşağı indirildi. İmam da, caminin müezzini de somurtarak önlerine bakıyordu, çünkü mezara

girenlerin ikisi de içki kokuyordu, başkaları da kokuyordu, aslında cemaatin birçoğu içkiliydi, çünkü mevta da (Allah taksiratını affetsin) matah biri değildi. İmamın da, müezzinin de tek avuntuları, bu güruhun ikindi namazını kılmak için camiye girmemiş olmalarıydı. Ölü, yonga döşeli yatağına özenle yatırıldı. Sıra Hacı Amca'dan kalanlara gelmişti. Önce yeşil poşeti uzattılar Ağır Abi'ye, ardından da siyah olanı. İmamın uyarıları doğrultusunda yerleştirdi poşetleri. Ona kalsa gelişigüzel atacaktı oraya –ki atmıştı da– ama bunun da bir kuralı vardı. Ağır Abi bir çocuk gibi söz dinliyordu, çünkü hiç anlamadığı işlerdi bunlar. Tahtaları dizerken de kafasını karıştırmışlardı (zaten üzgündü, hem de çok üzgün), sövmemek için zor tutmuştu kendini. Sonra yine iki kişinin yardımıyla güç bela çıkabilmişti mezardan. Yüzü kıpkırmızıydı, güçlükle soluk alıyordu.

. . .

Onlar, camiye en yakın kahvehane Avcılar ve Atıcılar Kulübü olduğu için orada toplanmışlardı. Yağmur nedeniyle hava biraz serinlemişti, ama soğuk değildi. Buna karşın avcılar sobayı öyle bir ateşlemişti ki, hepsi ceketlerini çıkarıp sandalyelerinin arkasına asmak zorunda kalmışlardı. Çay içiyorlardı. Hayat boştu, içlerinden biri öyle demişti. Boş. Şair Ruhlu Adam içini çekmiş, bir şey söyleyecek gibi olmuş, ama söylememişti. İşte gelmişlerdi, işte gidiyorlardı. Duvarda, üzerinde av hayvanlarının yaşam alanlarını, dağılımlarını gösteren renkli bir Türkiye haritası vardı ve harita keklik, tavşan, ayı, tilki, çakal, geyik resimleriyle doluydu. Bir süre haritayla oyalanmışlardı. Çayları bitince yeniden çay söylemişlerdi. Sigaraları hiç sönmüyordu. İçlerinde kara avcılığı yapanı yoktu. Yalnız biri, yıllar önce birilerine uyup elinde çifteyle tepeleri dolaştığını, ama hiçbir şey vuramadıklarını, bir ağaç gölgesine oturup yanlarında getirdikleri yiyeceklerle (lafı mı olurdu, içkileri vardı tabii, yakıtsız yola çıkılır mıydı?) kafaları çektiklerini anımsamıştı. Av, işin kılıfıymış, onu da sonradan öğrenmiş. Bir daha da gitmemiş zaten; içmek için bu kadar büyük kılıf arayanların arasında işi neydi... Derede balık avlayanlar vardı, ama o günleri unutalı çok oluyordu. İkindi ezanını duyunca yine Tahsin'i düşünmüşlerdi. O olmayınca nasıl olacaktı? Tabut yani. Orayı kim işletecek, kim çekip çevirecekti? Ağır Abi tavrını baştan

koymuştu; bana hiç bakmayın, demişti. Sokakta kalmışlardı işte. İkindi namazı sekiz rekâttır, demişti biri, çabucak kılınıp biter. Hele cenaze olunca, imam daha da kestirmeden gider.

O zaman, demişti Ağır Abi, birer çay daha içer kalkarız.

. . .

Bazı şeyler vardır ki, açıklanamaz, dedi Şair Ruhlu Adam, Hoca Kuran okurken yanındakine fısıldayarak söyledi bunu. Mesela, dedi, Korsan'la Tahsin'in aynı gün ölmeleri... Belki aynı saat, aynı dakika, hatta aynı saniyede son nefeslerini birlikte verdiler de hiçbirimiz bunun farkına varamadık. Biz içerken, oradan buradan konuşurken, ama hep aynı şeyleri tekrar tekrar birbirimize anlatırken (Ağır Abi hariç tabii), onların ruhları sessizce aramızdan geçip sokağa çıktı; Tahsin delikanlı haliyle, hiçbir uykusuzluk belirtisi olmaksızın, oldukça dinç; Korsan da kuyruklu günlerinde olduğu gibi sıçrayıp zıplayarak, bir yandan da Tahsin'i kollayarak hiç bilmediğimiz bir yöne doğru gittiler. Belki akşam oldu bu, belki dün, belki de dün akşam...

Valla, dedi yanı başındaki adam, ona doğru iyice eğilmiş ve sesini alabildiğince kısmıştı; şimdi inanmayacaksın, ama dün akşam ben onları gördüm. Tahsin Abi üst kattan indi, hiç uykusuz bir hali yoktu. Kapıya doğru yürürken Korsan da masanın birinin altından çıkıp arkasından koştu. Çıkıp gittiler. Tahsin Abi dönüp bize bakmadı bile. Bu işte bir yanlışlık vardı. Makara olurum diye de kimseye bir şey söyleyemedim. Bir de şöyle düşündüm: Bunu herkes gördü, ama söylemeye kimsenin dili varmıyor.

İşte bu da açıklanamaz, dedi Şair Ruhlu Adam.

Anlamamışlardı. Anlamamaları da doğaldı, onları kuşkulandıracak bir şey yoktu ki. İlk farkına vardıkları, Korsan'daki tuhaflık olmuştu. Önce seslenmişler, sonra da yanına gidip bakmışlardı. Korsan'ın ağzı hafif aralıktı. Gözleri cam gibiydi.

Peki bunu Tahsin'e kim söylerdi? Herkes birbirine bakmıştı, ama kimin söyleyeceği belliydi. Ağır Abi yerinden kalkmış, ağır ağır merdivene doğru yürümüştü. Çok güç çıkmıştı yukarı. Yeniden merdivenin başında görününceye kadar kimse bir şey konuşmamıştı. Ama Ağır Abi aşağı inmiyordu, Tahsin gibi ayakta dikiliyor ve boş boş aşağı bakıyordu. Sonra basamaklara oturdu. Başımız sağ olsun, dedi.

Dönüp Korsan'a baktılar, bardaklarını hafifçe kaldırıp onu selamladılar. Ama hiçbiri içemedi, çünkü Ağır Abi cümlesini tamamlamamıştı ve tamamladığında da bardaklar havada öylece kalakaldı. Tahsin de ölmüş, dedi.

Mesela, dedi Şair Ruhlu Adam, mezarlıkta boş yer olmadığı açıklanabilir bir durum. Neden? Çünkü burası oldukça dar bir alan, genişletme imkânı da yok, her yan evle dolmuş. Bizim gönlümüz de onun uzaktaki bir mezarlığa gömülmesine razı gelmiyor; bu da açıklanabilir. O zaman ne yapacağız, Tahsin Abimizin bu mezarlığa gömülebilmesinin şartlarını araştıracağız. On yıldan eski, sahip çıkılmamış mezarlar yeniden kazılabiliyor ya da akraba mezarları yakınlarının onayıyla değerlendirilebiliyor. Bütün bunlar tamam da, Tahsin Abi için babasının mezarının kazılması açıklanabilir bir durum değil. Yani, ne kadar açıklansa da açıklanamaz.

Başka bir seçenek olmadığı anlaşıldığında da Şair Ruhlu Adam kaygılarını dile getirmişti. Bakalım, Tahsin babasıyla birlikte yatmak isteyecek miydi? Madalyonun bir de tersi vardı; sağlığında onu reddetmiş bir adam olan babası bakalım ebedi istirahatgâhını onunla paylaşacak mıydı?

Ağır Abi, o asla uzaktaki mezarlıkta yatmak istemezdi, demişti; kaderin bir cilvesi de bu, o nelere katlanmadı ki...

Bir görüş de, uzaktaki mezarlıkta, ama Korsan'la birlikte gömülmesiydi ki –tamamdı, en uygunu buydu, rahmetli de böyle olmasını isterdi ama– bu mümkün değildi. Korsan, Tabut'un arka cephesinde küçük, tahta tarabayla çevrili, bira ve şarap kasalarının durduğu, bahçe bile denemeyecek bahçeye gömülmüştü. O, oraya aitti.

Hoca uzun bir dua metnini ezberinden okudu ve "Fatiha!" dedi.

Birden bütün başlar, ağır, ağdalı, alışılmış makamın dışında besmele çeken sese doğru döndü. Ağır Abi, gözleri kapalı, başını ağır ağır iki yana sallayarak okumaya başlamıştı. Ne okuduğu belli değildi, ama okuyordu. İmam ve müezzin huzursuz bir biçimde bakıştılar. Okuyanı susturmak, kalkıp gitmek ya da oturup katlanmak konusunda kararsızdılar. Katlanmayı seçtiler, başlarını utanç ve öfkeyle önlerine eğdiler. Okuduğu her neyse (makamı benzese bile kesinlikle Kuran değildi, olamazdı, çünkü Kuran'ı hiç bilmiyordu) bitirdi Ağır Abi, ama

gözlerini açmadı, yine başı önüne eğikti. Sonra alnını avuçlarının arasına bıraktı. Sırtı kesik kesik sarsılıyordu. Ve nedense, Şair Ruhlu Adam, Ağır Abi'nin hırkasına yapışmış bir çöpün titreşimlerine takılıp kaldı. Konuşabilse, bunu yanı başındaki adama gösterecekti. İlk kalkıp gidenler imamla müezzin olmuştu. Şair Ruhlu Adam, bazı şeyler var ki, hiç açıklanamaz, dedi. Bunu yanı başındaki adam duymamıştı. Zaten onun da sesi çıkmamıştı.

kirpi

İçinizde Kirpi'yi tanıyan yoktur, olsa olsa adını duymuşsunuzdur. Onu da mı duymadınız? Doğrudur. O öldüğünde birçoğunuz kısa pantolonla sokakta çember çeviriyordunuz. Mesela sen, kaç yaşındasın? On sekiz mi? Gördün mü bak, Kirpi öleli tam dokuz yıl oluyor, Tahsin öleli ise beş. Zaman nasıl da geçiyor. Tahsin'i bilirsiniz ama değil mi? Evet, işte o Tahsin. Postaneyi geçince hemen soldaki sokakta bir meyhane vardı, tabuta benzerdi... Şimdi, giriş katı tüp bayii olan beş katlı bir apartman var yerinde. Bildin değil mi; yaşa. Bir bira daha mı? Olur da gülüm, hep siz ısmarlıyorsunuz, ayıp oluyor. Peki, sağ olun çocuklar. Eskiden birahanelerin yerinde meyhaneler vardı, parası olan rakı içerdi, olmayan şarap. Şarapta da basamak var; cukkası olan Papazkarası içiyor, olmayan Dimitrokopulo; ona da gücü yetmeyen Güzel Marmara'ya talim ediyor. Bira pek yaygın değil. Kirpi mi? Unutmadım gülüm unutmadım, oraya geleceğim. Tahsin'in Tabut'u da bir meyhane, ama yine de bir meyhane değil; birahane desen hiç değil. Bir mekân. Ufaktan bir aile ortamı. Neyse, bizim delikanlılığımızda buranın en gözde meyhanesi Tevfik Abi'ninki. Ama bize göre değil; o yıllar ben de, Tahsin de, Kirpi de çulsuzuz. Tevfik Abi'nin meyhanesinin önünden geçebiliyoruz yalnızca. İçimiz gidiyor, ama ne yazar. Kirpi'yi tanımıyorsunuz tabii. Öyle kabiliyetli biriydi ki, onun yerinde başkası olsaydı şimdi kim bilir nerelere gelirdi. Bir resim yapardı, akıllara ziyan. Tek tük tabela yazdı, bir ara da bisiklet boyadı. Ama ne boyamak; kıl gibi fırçalarla bir çizgiler çekerdi kadrosuna, bir markalar yazardı, çıra isiyle bir gölgeler verirdi, derdin ki fabrikadan yeni çıkmış. Ama çalışmayı sevmezdi. Bir tabela mı boyayacak; aylarca

sürüklenirdi elinde. Hele bisiklet! Yapınca en iyisini yapardı da, insanı da iyice yıldırırdı. İçelim be gülüm, bir bira daha içelim. Yok yok, patates matates istemez, sağ olun. Haa, onu unuttum, rahmetlinin saçları çok berbattı. Çocukluğunda arkaya yatıracağım diye neler çekmiş. Hep takkeyle uyurmuş, ama sabah kalkınca bir bakarmış tellerin her biri dimdik. O yüzden de kısacık kestirirdi saçlarını. Bir ara modaydı ya, uzun saçlılara acayip kıl kapardı. Şimdi, bir gün Tevfik Abi'nin meyhanesinde içiyoruz. Ben, Tahsin, Kirpi. Genciz, üçümüz de zımba gibiyiz. Bize göre bir yer olmadığını biliyoruz bilmesine de, Baba Hakkı'nın davetlisiyiz. Hakkı, siz çökün ben bir saate kadar gelirim demiş; biz de çökmüşüz. Tahsin'le ben sırılsıklam âşığız, Kirpi'nin ise dünya umurunda değil. Ben Nilüfer diye bir kızı seviyorum. Kız, Tahsinlerin mahallesinde oturuyor; orada, evinde dikiş diken bir kadına çıraklığa gidiyor. Boylu boslu bir göçmen kızı, bir saçları vardı ki, lüle lüle omuzlarına dökülürdü. Zaten aklımı başımdan alan da o saçlar olmuştu. Bir gün mahallenin delikanlıları yolumu kesti, o sokaktan çok geçiyormuşum, bir daha geçersem kötü olurmuş. Gülmeyin çocuklar, o yıllarda güzel kızların oturduğu evlerin önünden aynı gün iki defa geçti diye sopa yiyen birçok delikanlı vardı. Kız sevmek yürek işiydi. Bira mı? Bakın, hakkaten ayıp oluyor. Ama yarın biralar benden tamam mı? Ne anlatıyordum, onu da unuttum. Tamam, Nilüfer... Ben işi Tahsin'e çıtlattım. Horoz gibi kabardı. Ne demek lan, dedi, kırarım ayaklarını. Seslerini kesmiş, bakın, demiş, o benim en samimi arkadaşımdır, aynı zamanda mahallenin eniştesi olur; yan bakanı yakarım. Sonra bir gün Nilüfer'in yanında bir kız gördük. Tahsin taş gibi kalakaldı. Orta boylu, hafif topluca, siyah saçlı, sincap gibi gözleri olan, cıvıl cıvıl bir kızdı. O da Nilüfer'le birlikte aynı terziye gidiyordu. Tahsin ona abayı yakmış, ama ben bile bilmiyorum. Bir gün peşlerinden gidiyoruz, sokakta kimseler yok. Tam köşe başında, dönmeden önce başlarını çevirip bize baktılar ve kıkır kıkır güldüler. O gülüş Tahsin'in felaketi oldu. O gece ne içmiştik be! Hey gidi koca Tahsin, yine de bir şey söylememişti. Dayanamamış; oğlum o kız sana tav, demiştim. Keşke demeseymişim... Keşke. Konuyu yine dağıttık çocuklar, biz Tevfik Abi'nin meyhanesindeyiz, Baba Hakkı'nın misafiriyiz, ama o pezevenk ortalarda yok. Onu da tanımazsınız. Baba Hakkı bizden farklıydı, onun bir işi, bir evi, bir karısı ve çocukları

vardı. Yaşça da büyük olduğundan ona “baba” derdik. Mobilyacıydı, sanayide bir imalathanesi vardı ve o yıllar moda olan İskandinav koltuklar yapıyordu. İşi çok iyiydi, mal yetiştiremiyordu. Sonra Baba Hakkı işinden, evinden adım adım neden uzaklaştı, neden o kadar çok içti, o güzelim iş neden battı anlayamadık. Zaten biz hiçbir şeyi anlayamadık çocuklar; anlayamadığımız için de içtik. İçtikçe de daha çok anlayamaz olduk. Baba Hakkı’nın elinde bir şey kalmamıştı, karısı çocuklarını alıp babasının evine gitmişti. O, gidecek yeri olmadığı için Tahsin’in orada yatıp kalkıyordu. Eski bir bisiklet jantından yaptığı pedallı bir aletle bıçak bileyerek içki parasını kazanıyordu. Çarşıda belli bir yeri vardı. Sabah on birden ikindi okunana kadar orada beklerdi. Günün öbür saatleri Tabut’taydı. Bu saat yalnızca kurban bayramlarında şaşardı. Çünkü Baba Hakkı arife günü ve gecesi geç saatlere kadar bıçak ve satır bilerdi. Sonra da içkiler ondan olurdu. Öldüğü güne kadar değişmedi bu. Konu yine mi dağıldı? Siz bu ihtiyarın kusuruna bakmayın. Yine de bir hatırlatsanız iyi olur; nerede kalmıştık? Haa, evet, Tevfik Abi’nin meyhanesindeyiz ve içiyoruz. Baba bir saat sonra gelirim demiş ya, ne bir saati, üç saat geçmiş, ama hâlâ ortalarda yok. Umurumuzda mı dünya? Ben Nilüfer’i düşünüyorum, Tahsin hülyalı hülyalı boşluğa bakıyor. Bütün dünyasını o kız kaplamış, biliyorum. Adı mı? Adını öğrenemedik ki, ne Tahsin biliyor ne de ben. Kirpi ise bizim hiç bilmediğimiz ve hiçbir zaman da bilemeyeceğimiz bir dünyaya uçmuş. Ayaklarımızın yere basma saati yavaş yavaş geliyor. Üçümüz de ziliz, ne bok yiyeceğiz. Durumu uygun bir biçimde ortaya attım. Kirpi, siz merak etmeyin, dedi, hesabı ben öderim. Nasıl ödersin lan falan diyorum, ama bir yandan da onun güvenli ses tonundan umutlanıyorum. Tahsin çok uzaklarda olduğundan hiçbir şeyin farkında değil. Hesabı Kirpi istedi. Bugün gibi aklımda, beyaz porselen bir tabak içinde hesap pusulası geldi. Kirpi kâğıdı alıp okudu. Çok ciddi ama. Yanından hiç eksik etmediği çantasını açtı, boyalarını, fırçalarını çıkardı. Tabağa bir ellilik resmi yaptı ki, Tahsin de, ben de sandalyelerimizden düşüyorduk; olmaz öyle şey. Garsonu çağırdı, üstü kalsın, dedi. Az sonra Tevfik Abi, garsonlar, aşçı, bulaşıkçı, birkaç da müşteri masamıza üşüşmüştü. Tabak Tevfik Abi’nin elindeydi. Gözleri öyle büyümüştü ki, sarhoşluk marhoşluk kalmamıştı (işinin başındayken de içerdi rahmetli). “Yahu,”

dedi, “şunu bir onarsan.” Ne olmuş biliyor musunuz? Tevfik Abi elliliği almak için tabağa elini atmış, bakmış ki para gelmiyor, gelmediği gibi de tabağa bulaşıyor, inme indi sanmış. O anda da ayılmış. Sözde Kelime-i Şehadet falan deniyor ama, yalan. Tevfik Abi işi anlayınca, daha doğrusu durum ona açıklanınca daha da şaşırıyor. Kirpi’den istediği, eliyle dokunduğunda boyanın dağıldığı kısmın yeniden yapılması. Çünkü bu önemli bir hatıra ve dükkânın en çarpıcı yerine, yani, Tevfik Abi’nin oturduğu kasanın arkasındaki Atatürk tablosunun hemen altındaki boşluğa asılacak. Kirpi ayağa kalktı, Tevfik Abi ile öpüştüler. Masamıza duble bir meyve geldi, bir de küçük rakı. O tabak o meyhaneye asıldı çocuklar, yıllarca da o duvarda durdu. Şimdi mi? Güldürmeyin beni, şimdi ne kaldı ki... Kirpi böyle biriydi işte. Onun yerinde bir başkası olsaydı kim bilir nerelere gelirdi.

Tahsin mi? Onu boşverin. Kimse anlayamadı Tahsin’i, en yakın arkadaşı ben bile. Bira mı? Artık bira içmek istemiyorum çocuklar, belki bir duble rakı, o da güzel hatırınız için. Yani... Evet, garip bir biçimde bağlandı ona. Ama kızın bundan haberi bile yoktu. Bakın, bunu her yerde anlatmam ha, sizin güzel hatırınız için anlatıyorum; rahmetli, kıza o kadar bağlanmıştı ki, evleneceğini duyunca beyninden vurulmuşa döndü. Delikanlılıkta yalnız bırakmak yazmaz, o pazar günü evine uğradım. Alıp bir yerlere götüreceğim, kafasını dağıtacağım. Ama o tek bir şey düşünüyor: Bu düğün olmamalı. Çünkü, kız böyle bir evliliğe zorlanmış, bu evliliğe engel olmak gerek. Tahsin’e, “Bu aşk karşılıksız, kız senin varlığından bile habersiz,” diyemedim. Düğünü bastık. Tahsin, damadı üç yerinden bıçakladı...

Bir rakı daha mı çocuklar? Neden olmasın. Eskiden bana “Ağır Abi” derlerdi, artık hiçbir ağırlığım yok.

KOPUK UÇURTMALAR

1

Otomobilin arka koltuğunda, iki kişinin arasında oturuyor ve ancak onların desteği ile dik durabilen bir cesede benziyor. Uzun kollarını, kanatlarından çarmıha gerilmiş bir leylek gibi koltuğun arkalığı boyunca iki yana uzatmış. Gözkapakları yarı yarıya inik, başını arkaya doğru yaslamış. Avurtları çökük, yüzü limon gibi. Dudaklarında ise, nerede, ne zaman unuttuğu belirsiz bir gülümseme; gülerken boğazlamışlar da, kendini toparlayamamış sanki. Tam bir ceset.

Otomobilde beş kişiler. Ön sağ koltukta oturan (kısacık bir boynu var, uzun süredir berber yüzü görmediğinden ensesi bir kıl hurdalığı) bağıra bağıra şarkı söylüyor. Sesi de yol gibi bozuk ve dönemeçli. Yine de hızlı gidiyor sayılırlar. Selo (insandan çok tilkiye benziyor; hem de esas tilkiye değil de, çizgi filmlerdeki abuk sabuk yaratıklara) yan oturmuş, sağ eli direksiyon simidinde, sol kolu ise felçli gibi pencereden dışarı sarkmış, dudağında, ateşi çenesine değdi değecek bir sigara. Gözlerini iyice kısmış, yolu görüp görmediği kimsenin umurunda değil. Aslında yolun bozukluğu da umurlarında değil, otomobil de... Otomobil sahibi durumu bilmiyor. Şimdi o, bürosunda, gömleğinin üstten iki düğmesini açmış, vantilatörün serinletemediği o cehennemde, dosyalar arasında kaybolmuş; ama kafası rahat (yani, bir bakıma), otomobilini bir hafta önce kaporta boya için Süleyman Usta'nın (Sülo) sanayi çarşısındaki dükkânına bırakmıştı. Sülo da durumu bilmiyor, çünkü kentteki bir akrabasının düğününe gitti. Kalfa (Tilki Selo) bu fırsatı kaçırır mı? Çıraklardan biri ustaya bir şey söyleyecek olsa eşek sudan gelene kadar sopa yiyeceğini bilir. Aygır

(sağ ön koltukta oturan boyunsuz) yarım bidon benzini getirince her şey ayarlanıverdi. Anında.

Onları izleyen bir de kamyonet var. Pazarcı Zeynel. Daha duyar duymaz tamam, demişti. Bu “tamam”ın iki anlamı vardı: Bir, “ben de geliyorum”, iki, “bu iş müziksiz olmaz.” Toz yutmamak için biraz geriden geliyor Zeynel. Onun için fark etmez de, (hiçbir şey fark etmiyor zaten) kasada adam taşıyor.

Ceset, hiçbir şeyin farkında değil, çünkü yola çıkmadan önce içtiği manzaralı sigara ile bambaşka bir âleme uçmuş bile. Aygır’ın camı da açık; kalın ve kıllı kolunu yaslamış, dirseği bir yarımada gibi dışarı taşmış. Rüzgâr gömleğinin kolunu dalgalandırdıkça, güneş yanığı bölge ile kesin bir sınır yapan ana sütü gibi beyaz teni ortaya çıkıyor.

. . .

Dere kenarında, hafif eğimli çimenlik bir alanda kalın gövdeli birkaç ağaç var; gölgeleri geniş ve koyu. Ortalıkta kimseler yok. Suyun şırıltısı ve şakalaşan kuşlardan başka ses de yok. İleride, tepenin yamacındaki toprak yolda bir toz bulutu beliriyor. Ardından bir toz bulutu daha. İki araç peş peşe aşağı doğru iniyor. Çimenlik alana yaklaşınca yavaşlıyorlar. Toprak yoldan ayrılıp otomobil ve traktör tekerleklerinin iki kanallı bir iz yaptığı yola giriyorlar. Hızları iyice düşük, kuvvetli deniz yemiş mavnalar gibi sağa sola yalpalayarak ilerliyorlar. Otomobil durunca arkasından gelen kamyonet de duruyor. Kamyonetin kasasında üç kişi var, üçü de çalgıcı; klarnet, keman ve darbukadan oluşan küçük bir grup. Araçtakiler iniyor, beşerden on kişiler. Aygır, pantolonunu çekiştirip (otururken kıçının arasına kaçmış donunu kurtarmaya çalışıyor aslında) üstüne başına bir çekidüzen verdikten sonra, kaşları tatlı sert bir biçimde birini azarlayacakmış gibi çatılmış, parmağını şaklatarak (hem de bir sultan edasıyla, ne demeli...) komut veriyor: “Müzik!” İlk atak klarnetçiden, darbuka da paldır kültür giriyor bir yerden. Aygır, anında, kaşlarını bile toparlamaya zaman bulamadan oynamaya başlıyor. Bu, bir “açılış”, “iyi ki geldik” coşkusu.

Ceset’in bir elinde rakı, öbüründe su bardağı var. Kolları iki yanına açık, başı önünde (yine çarmıha gerilmiş bir leylek), adımlarına bakarak ve müziğe ayak uydurarak, oynar gibi yürüyor. Çalgıcıların

üçü de Ceset'in hemen arkasında, adımlarını ona uydurmaya çalışıyorlar. Klarnetçi, kulağına kulağına üflüyor Ceset'in. Onların arkasından da öbürleri geliyor; ellerinde rakı şişeleri, karpuz, kavun, ekmek, naylon torbalar var. Aygır açılışı yaptı ya, şimdi tam bir düzenleyici; yeneceklerin, içileceklerin ve olabilecek her şeyin tek sorumlusu artık.

2

Durakta dolmuş bekliyorum. Bir minibüs geliyor, yarı yarıya boş. Elimi kaldırınca duruyor. Şoför bıçkın birine benziyor, sol elinin başparmağına bir tespih takmış, direksiyonu çevirdikçe tespihli eli bir aşağı, bir yukarı hareket ediyor.

Bozuk yok muydu, diyor. Uzattığım para sağ elinde ve gözdağı verircesine sallıyor, gözleri de aynadan bana yönelmiş. Olsa verirdim, diyorum. O anda, "bozuk para" gibi çok sıradan bir nedenle bile cinayet işlenebileceğini, yolunda giden (gittiği sanılan ya da gitmeyen) bir yaşamın bir anda boyut değiştirebileceğini düşünüyorum. Verdiğim parayı motor kapağının üstündeki kutuya atıyor.

Bir dolmuştayım. Sıkıldığım için, ne olursa olsun kendimi dışarı atmalıyım, dediğim için; nereye gittiği hiç önemli değil, önümde ilk duran araç olduğu için bu dolmuştayım. Yazmaya başladığım, nereye gideceğini bilmediğim ve bir noktada tıkanan bir öykünün, beni tedirgin eden havasından kurtulmak için bu dolmuştayım.

Ani bir fren yapınca öne doğru abanıyoruz. Duruyor. İki yolcu biniyor. On dört on beş yaşlarında bir kız çocuğu ile, otuz beşinde gösteren bir kadın. Kız önden bindiği halde kadının oturmasını bekliyor. Oysa ikisine de yer var. Geç kızım, diyor, kadın (yanıma oturacaklar, belli oldu), kız kaşlarını kaldırıyor. Bir şey demiyor ama, önce onun oturmasında ısrarlı. Minibüs birden hızlanınca savruluyorlar. Kadın yanıma oturuyor. Kız oturunca eğilip yüzüme bakıyor. Çok belirgin, belirgin olmasının ötesinde abartılmış, rahatsız eden bir bakış bu. Yuvarlak bir yüzü, kocaman kara gözleri var. Dudaklarındaki gülüş ise içimi burkuyor. Tavırlarında bir olağandışılık

var. Gözlerimi ondan kaçırıyorum. Sürekli bana bakıyor biliyorum, ama ona bakmıyorum.

Elime bir el değince ürperiyorum. Genç kız bu, kadının üzerinden abanarak elimi tutup çekiyor. Kadın, bütün bu olanların farkında değilmiş gibi bir tavır içinde, dimdik önüne bakıyor. Dudağını ısırmış, gözleri dolu dolu. Dokunsalar sesli sesli ağlayacak. Kızın denetimine bırakıyorum kendimi. Kadının, kucağında duran elinin üzerine koyuyor elimi. Kadın, tenine iğne batırılmış gibi irkiliyor, ama elini çekmiyor. Şimdi üçümüz el eleyiz. Genç kız eğilmiş hâlâ bana bakıyor, yüzünde korkunç bir gülüş var. Kadının gözleri hep ileride, alt dudağını dişlemesine karşın ağlamaya dönüşecek bir patlamayı güçlükle tutabiliyor. O anda elimi çeksem, kızın çığlık çığlığa bağıracağını biliyorum. Bir süre öyle gidiyoruz. Kadın, bu duruma daha çok katlanamayacağından olacak, inecek var şoför bey, diyor. Ani bir frenle yeniden öne doğru abanıyoruz. Kadın, kızın elini elimin üzerinden kaldırıyor. Karşı çıkmıyor kız; beni de, sıkı sıkı tuttuğu elimi de çoktan unutmuş gibi. İnmeden önce kadınla göz göze geliyoruz. Çok yorgun bir yüzü var. Teşekkür ederim, diye fısıldıyor. Hiçbir şey söyleyemiyorum. Sizi anladım ya da üzülmeyin anlamında başımı sallamakla yetiniyorum. İniyorlar. Kızın gözleri kocaman, hâlâ bana bakıyor.

3

Otomobil duruyor. Kentin kenar mahallesi. Tek katlı evlerin sıralandığı dar bir sokak. Sağ ön koltukta oturan, yani Aygır, bağıra bağıra şarkı söylüyor. Ona göre "yetmedi". Açık havada içiliyordu, söylemişti de, dinleyen kim... Ama olsun, o başının çaresine bakardı nasıl olsa; önce şu Ceset'i bir silkelesinlerdi hele. Tamam, diyor Tilki Selo; arka koltukta Ceset'e destek olanlar için de "tamam"; herifin işi bitik, bir an önce evine bırakılmalı ki, ne yapılacaksa ondan sonra yapılsın.

Otomobilin arka kapısı açılıyor. Ceset'i indirmeye çalışıyorlar. Ama o inmek istemiyor. Uzun kollarından çekip dışarı çıkarıyorlar. İki kişi kollarına giriyor. Ceset'in yüzünde ürkütücü bir huzur var; rengi yine

limon sarısı ve yine sırıtıyor. Onu taşıyanlardan biri evin kapısını çalıyor. Kapıyı otuz beş yaşlarında bir kadın açıyor. Yorgun yüzünde tek bir çizgi oynamıyor. Kadının arkasına gizlenmiş on dört on beş yaşlarında bir kız çocuğu var, yuvarlak yüzünde kara gözleri kocaman ve gelenlere korkuyla bakıyor. Kimse konuşmuyor. Kadın, Ceset'i içeri sokmaları için yana çekilip yol veriyor.

MAYKIL

Bahattin, bütün umutlarını yitirmiş biri gibi oturuyordu; omuzları, dudakları, kaşları, yüzündeki çizgiler; hepsi sarkmıştı. Rakı bardağı ile oynuyor, bir yudum içiyor (içtiğinden bir şey anlamıyordu, biliyorduk), küllüğün kenarında tüten sigarasını unutup yeni bir tane yakıyordu. Abartmıyordu, onun yerinde kim olsa çökerdi. Yine de durumu iyi idare ettiğini, metin olduğunu ya da bizden utanıp öyleymiş gibi göründüğünü düşünüyorduk. Bu sıkıntılı durumu sessiz bir dayanışmayla paylaşanlar; başta Eko ve Suphi, bir de başka türlü görünmeyi hiç beceremeyen Kıvırcık Selahattin, onun yerinde olsalar o kadar soğukkanlı olamayacaklarını gösterir bir ruh durumu içindeydiler. Dışarı bakmaya güçleri yetmediğinden içki bardaklarına, tepeleme izmaritle dolu kül tabağına ya da yerli yersiz yaktıkları sigaranın ateşine bakıyorlardı. Turgut sabahtan beri içtiği için olup bitenin pek farkında değildi. Güzel Marmara'ya asla ihanet etmemiş olan Terzi Rıfkı'nın (Eski Terzi Rıfkı'nın) dışında herkes rakı içiyordu. Sessizlik bu kadar uzamamalıydı, bir şeyler yapmak gerekiyordu; en azından bir şeyler söylemek. İş yine Suphi'ye düştü, en babacan ve saf tavrını takınarak, "O kadar umutsuz olma," dedi, "kalabalıktan ürktü."

Bahattin'de hiçbir etki yaratmadı bu sözler. Turgut, şişmiş yüzünde iyice küçülmüş gözleriyle bir Suphi'ye, bir Bahattin'e baktı. Ama bir şey sormadı. İyi ki de sormadı. Suphi de söylediklerinin pek etkili olmayacağını biliyordu. Ona böyle bir görev verilmemiş olmasına karşın Bahattin'i rahatlatmak için yeni bir atak yaptı.

"Çocuklar da az piç değiller," dedi, "en kızdığı hareketi yapıyorlar; o da çileden çıkıyor tabii. Onları bir dağıtabilsek!"

“O hareketi çocuklara kim gösterdi?” dedi Terzi Rıfkı. Ortaya yönelttiği soruyu yine kendisi yanıtladı: “Bahattin! Burayı sirke çeviren de o; sonunda olacağı buydu.”

“Bir dakika,” dedi Emekli Bekçi (yani Bekçi Baba); bir belayı önlemek istercesine, beş parmağı da açık, kolunu dirseğinden bükmeden elini Suphi’ye doğru uzatarak, “çocuklara bulaşmaya gelmez. Onlarla baş edemeyiz. Herkese maskara oluruz. En iyisi onların bıkmasını beklemek.”

“Onlar bıkmaz.”

Bütün başlar Turgut’a döndü. Uykusunda sayıklar gibi konuşmuştu. Olan bitenin farkında olmamasına karşın (bunları söylerken gözlerini bilgece yummuştu), biliyormuş gibi davranıyordu.

“Kim bıkmaz?” dedi Eko.

“Çocuklar.”

“Neden bıkmazlar?”

“Hiçbir şeyden,” dedi ve bardağını kaldırıp herkesi selamladı.

Kafası oldukça karışık Bahattin bile bu selamı karşılıksız bırakamazdı. Bütün bardaklar kalktı ve Turgut’un şerefine birer yudum içildi.

Şimdi herkes (Turgut hariç), birahanenin önünde park etmiş kırmızı renkli kamyonetin çamurluğuna oturmuş, birbirine yakın gözlerinden zekâ ve öfke fışkıran maymuna bakıyordu.

“İşin pis tarafı,” dedi Terzi Rıfkı yangına körükle gidercesine (buna hiç gerek yoktu, herkes bir şeyleri düzeltmeye çabalarken, o, elinde olmadan işi daha da çıkmaza sokuyordu), “maymunun emanet olması.”

“Şu arabanın üstündeki maymun mu?” dedi Turgut.

“Maymun,” dedi Eko, “adı da Maykıl.”

“Maykıl,” diye mırıldandı Turgut.

Nedense herkes birer yudum içti bardaklarından. Birkaç kişi de sigara yaktı.

“Gitti abicim,” dedi Bahattin, “kim bilir kaç milyondur bu ibne yaratık.”

“Bir dakika,” dedi Bekçi Baba, “aklıma bir fikir geldi.” Yine abartılmış el kol hareketleriyle konuşuyordu ve yine hedefi Suphi’ydi. Ama bu kez yüzünü “aklına gelen fikrin” önemi doğrultusunda

kasmıştı. Aynaya baksaydı utanırdı, çünkü bu berbat bir yüzdü. Sözünü bitirince araya bir boşluk bıraktı, ama bu fikrin ne olduğunu kimse sormayınca aynı berbat yüzle, Suphi'nin gözlerine bakarak anlattı. Planı şuydu: Kamyonetin çamurluğundan başlayarak, belli aralıklarla dükkâna doğru fıstık döşeyeceklerdi. Kapı açık olacaktı ve fıstık serimi içeri doğru devam edecekti. Bu arada dış kapıya bir ip bağlanacak ve biri maymunun göremeyeceği bir yere gizlenip pusuya yatacaktı. İçeridekilerse, onu huylandırmamak için (bunu söylerken özellikle Terzi Rıfkı'ya bakmıştı) kendi aralarında yoğun bir muhabbete girecekler ve maymuna asla bakmayacaklardı. O, fıstıkların ardından içeri adımını attığında dışarıdaki (onun kim olduğunu da anlamıştık; kendisiydi) ipi çekip kapıyı kapayacaktı.

"Bunu yer mi?" dedi Bahattin.

"Denesek ne kaybederiz."

"Hiçbir şey," dedi Turgut. Gittikçe canlanıyordu.

"Önce çocukları menzil dışına çıkarmalıyız," dedi Eko.

"Doğru," dedi Bekçi Baba.

Olumsuz bir yanıt Terzi Rıfkı'dan geldi, o da tek heceliydi. "Pöh," dedi yalnızca.

Eko, Kıvırcık Selahattin'e döndü.

"Sen hiç konuşmadın abi. Bekçi Baba'nın planı tutar mı?"

"Zor," dedi Kıvırcık, "bakkaldan yumurta, fırından simit yürütmüş bir kopil yok karşımızda. Ajan ayaklarını bırakacaksın Bekçi Baba, oturup paşa paşa rakını içeceksin. Kızdırdınız hayvanı, kaçtı. Herkes dalgasına baksın, onunla ilgilenmesin, kendiliğinden gelir içeri."

"Asıl sen dalgana bak," dedi Bekçi Baba.

Ajan Baba'nın planı harfiyen uygulanacaktı da, kapıya bağlanacak ip yoktu koca birahanede. İş Eko'ya düştü, çünkü en gencimiz o. Bu kötüydü işte, yarım bardak rakısını başına dikip içti. Maykıl'a da, onu azdıran Bahattin'e de, böyle boktan bir plan yapan Bekçi Baba'ya da içinden sövdüğü kıpır kıpır oynaşan dudaklarından belliydi.

Eko'nun getirdiği ipin ("Ulan gemi halatı bu be!" demişti Bekçi Baba) kalın olduğu, Maykıl'ın dikkatini çekeceği ve planın başarısızlığa uğrayacağı sonucuna varıldı. Eko küstü. "Bir daha gideni sevsinler," dedi, "kim daha iyisini biliyorsa o gidip getirsin." Bunu söylerken de yan gözle Bekçi Baba'ya bakıyordu.

“Yaşa,” dedi Terzi Rıfkı, “neden Bahattin kıçını kıpırdatmıyor? Maymunun tasmasını çözen o, en çok kızdığı hareketi gösterip onu azdıran o; ipi de gidip o bulsun!”

“Abicim gitmesine giderim, ne olacak. Ama ben dışarı çıkarsam o ibne yeni bir hamle yapar, daha uzağa kaçar. O zaman hiç yakalayamayız.”

“Üzmeyin tatlı canınızı,” dedi Turgut. Ayağa kalkıp bir sigara yaktı. “Şimdi size kıyak bir ip getiririm.”

Herkes biliyordu ki, Turgut giderdi, ama dönmezdi. Çünkü daha dışarı çıkar çıkmaz ne için gittiğini unuturdu.

Bekçi Baba işi üstlendi, Turgut güçlükle yerine oturtuldu, Eko’ya bir tek rakı söylenip (Bahattin’in hesabından) gönlü alındı. Plan uygulamaya hazırdı. Yalnız Terzi Rıfkı’nın küçük bir itirazı vardı.

“Terslik şu,” dedi, “Bekçi Baba avucuna fıstıkları alıp dışarı çıkacak. Onları kamyonetten başlayıp dükkâna doğru sermesi için ne yapacak? Kamyonete sokulacak. Pekii (parmağı şakağında, gözünün biri kapalı), Maykıl uslu uslu onun yanına kadar yaklaşmasına seyirci kalır mı? Zaten Bekçi Baba’nın yüzünde hayvansever olduğunu gösteren bir incelik yok. Dışarı çıktığında, daha ona doğru iki adım attığında, hatta isterse avucunu açıp ‘Maykıl bak, fıstık,’ desin, hazret ürkecek ve pırr.”

“Doğru,” dedi Eko.

Bekçi Baba’nın bütün keyfi kaçmıştı. “O zaman bu iş yatar,” dedi.

“Bir dakika,” dedi Terzi Rıfkı, “hemen moraliniz bozulmasın. Fıstıkları önce içeriden başlayıp kapı eşiğine kadar döşeyeceğiz; o, bunu görmeyecek. Sonra Bekçi Baba kapının önüne çıkıp Maykıl’a hiç bakmadan fıstıkları göstere göstere soyarak yemeye başlayacak. Arada yere atacak, yine atıştıracak; sonra biraz daha ileri atacak, baktı ki huylanmıyor biraz daha ileri. Fıstıklar bitince de ipin serildiği yana doğru yürüyecek, o kapıdan giriyormuş gibi yapıp pusuya yatacak.”

Bu plan daha olabilir görünüyordu, başımızı sallayarak onayladık.

Önce çocuklar uzaklaştırıldı. Bu zor görev Eko’nundu. Dışarı çıkınca çocuklar çil yavrusu gibi dağıldılar.

“Kaçmayın gülüm,” dedi, “bir şey söyleyeceğim. Şu yaratığı içeri sokmaya uğraşıyoruz. İçeri bir girsin, ondan sonra gelin istediğiniz gibi kızdırın. Tamam mı?”

Maykıl bir Eko’ya, bir çocuklara bakıyordu. Bekçi Baba da ipi kapıya bağlamış, yandaki binanın kapı boşluğuna doğru uzatıyordu. Birinci adım tamamdı. İşin en zor bölümü başlıyordu. Bekçi Baba kapının önünde beceriksizce fıstık yiyordu. Maykıl dikkat kesilmiş ona bakıyordu. Terzi Rıfkı yumruğunu ısırmış, “Gülümse ulan biraz, gülümse,” diye homurdanıyordu. Heyecandan olsa gerek, Bekçi Baba’nın yüzü her zamankinden daha kötüydü. Fıstıkları yere saçmaya başlayınca maymun doğrulup duruş biçimini değiştirdi. Hepimiz korktuk; tamam işte, kaçıyordu. Ama kaçmadı. Biraz huylanmıştı, o kadar. Bekçi Baba’nın avucundaki fıstıklar bitince (planda yoktu, ama o, un bulaşmış gibi ellerini bir iki kez çırptı; ki, yanlıştı) kötü bir figüran gibi ipi çektiği kapıya doğru yürüdü ve gözden kayboldu. Derin bir nefes aldık. Bahattin’in hesabına duble fıstık yazılmıştı, fatura gittikçe kabarıyordu (on metre ip bile anasının nikâhıydı).

Soluğumuzu tutmuş, çaktırmadan maymunu izliyorduk. Kuşkuyla çevresine bakındıktan sonra kamyonetin çamurluğundan kayarak aşağı indi. Yerden bir fıstık alıp inceledi, soyup ağzına attı. Hareketleri o kadar temkinli ki, en küçük bir harekette fırlayıp gitmeye hazır. Çocuklar sözlerinde duruyorlar, hiçbiri yerinden kıpırdamadı. Maykıl fıstıkları yiye yiye kapıya doğru yaklaşıyor. Kapıya gelince, ayağının birini destek yapıp Bekçi Baba’nın ipi çekmesini önledi ve eşiğe adımını atmadan uzanabildiği fıstıkları yemeye başladı.

İlk isyan Kıvırcık Selahattin’den geldi:

“Demedim mi ben. Başta Bekçi Baba olmak üzere hepimizle alay ediyor adi maymun.”

Terzi Rıfkı da dayanamayıp onun en kızdığı hareketi yaptı; kolunu dirseğinden kavrayıp hem de şraak diye ses çıkaracak biçimde elini koluna vurup “Al!” dedi, “O fıstıkları yiyeceğine bunu ye!” Maykıl çileden çıktı. Olduğu yerde zıplayarak garip sesler çıkardı. Sonra da bulduğu bir taşı birahaneye doğru fırlattı. Camlardan biri şangırtıyla yere indi. Maykıl daha da ürkmüştü. Koşarak karşı kaldırıma geçti, ağaca tırmanıp saatçinin kiremitliğine atladı.

Bekçi Baba alı al, moru mor döndü. "Benden bu kadar," dedi, "kim ne yaparsa yapsın, karışırsam ibneyim."

"Abi, cam ne olacak?" dedi garson.

"Bahattin'e yazacaksın oğlum," dedi Bekçi Baba, "onun maymunu kırdı."

"Yaz ulan, camı da yaz."

"Biraz fazla olmuyor mu," dedi Suphi, "herifin durumu ortada zaten, bu saatten sonra o maymun geri dönmez. Onu da ödemek zorunda kalacak ki, ocağı sönmüş demektir."

"Ah Suphi Abi, ben zaten yanmışım."

"Olacağı buydu," dedi Terzi Rıfkı, "niye tasmasını çözüyorsun ki? Lan, maymun senin mi, huyunu suyunu biliyor musun?"

Bekçi Baba köşede bir masaya geçmişti, yüzü duvara dönük, tek başına içiyordu. "Buraya getirdiği kabahat," diye homurdandı, "patronu maymunu ona bırakmış ya, ille gösteriş yapacak."

Çocuklar bir haber getirdiler, maymun damdan dama atlayarak hızla uzaklaşıyormuş.

"Anasının ...(bilmem neresine) kadar yolu var," dedi Bahattin. "Bana bir rakı daha getir ve cam dahil hesabımı da çıkar."

Olan olmuştu artık, ortamın havasını değiştirmek için Suphi bir şarkıya başladı: *Kimseye etmem şikâyet, ağlarım ben halime.* Davudi sesiyle bu şarkıyı öyle bir okurdu ki, Bekçi Baba anırır gibi ağlardı. Eko'dan, Kıvırcık'tan, Suphi'den ve müesseseden sonra Bahattin'e rakı ısmarlayan da Bekçi Baba'ydı. Bahattin peş peşe içiyordu. İçsindi, o içmeyecekti de kim içecekti. Kumar borcu olsa neyse neydi de, bu "maymun" borcuydu. Başa gelebilecek en pis iş. Şarkıyı çok içten okuyordu Suphi. Ama Bekçi Baba havasına giremiyordu, çünkü Bahattin de o berbat sesiyle eşlik etmeye başlamıştı. Başka zaman olsa sustururdu da, bugün bir şey de söyleyemiyordu, çünkü emanet bir maymunu kaybetmişti adam. Cüzdan çaldırmak gibi bir şey. En çok da kendine kızıyordu, ne bok yemeye son dubleyi ısmarlamıştı ki...

Şarkı bitince Bahattin boş boş Terzi Rıfkı'ya baktı. Bir şey söyleseler ağlayacak gibiydi.

"Abicim," dedi, "o hareketi yapmayacaktın Maykıl'a."

"Ama hak etmedi mi?"

Bu sorunun yanıtı askıda kaldı; ne "hak etti" dendi, ne de "hak etmedi".

Suphi yeni bir şarkıya başladı:

Şarkılar seni söyler, dillerde nağme adın...

Ağlama sırası Kıvırcık Selahattin'deydi.

PARAKETE

Mazot almış dönerken gördük Land Rover'i; köprüye varmadan yolun sağına çekilmişti ve iki ön kapısı da açıktı. Oysa onlar işlerini bitirip çoktan yola koyulmuş olmalıydılar. Bu görüntüyü bir filmde izleseydik, az sonra açık kapılardan yere doğru sarkan kanlı başlar göreceğimize yemin edebilirdik.

Yolun aşağısında, dereden ayrılmış durgun, rengi siyaha yakın bir kahverengiye dönüşmüş suda sazların arasındaydılar. Üçü de donlaydı, Selçuk'un hiç güneş görmemiş, çok ince ama şaşırtıcı bir biçimde kaslı bacakları vardı. Onu çizgi film kahramanlarından ayıran tek yan, yaptığı işle bağdaşmayan, derin çizgilerin parsellediği yüzüydü.

Arada, tepindikleri katran renkli sudan çıkıyor, bacaklarına yapışmış sülükleri toplayıp bir şişeye dolduruyorlardı. Gülmüyorlar, hayır, üçü de yaptıkları işin bilincinde ve yüzlerine sert çizgiler oturmuş.

"Bu kadar sülük yetmez mi?" diyorum kapakları sıkıca kapalı iki şişeyi göstererek; üstelik suda tepinen Selçuk'un elinde dolmak üzere bir şişe daha var. Hasan, "Geç kalıyoruz," diye homurdanıyor. Kımıl kımıl oynaşan ve yukarı, şişenin kapağına doğru devinen yeşil, kahverengi karışımı yaratıklara bakıyorum.

"Güneş batmadan paraketeyle ağyı atmamız lazım," diyor Hasan, "yoksa hava alırız."

Ağyı... Evet, Hasan'ın eşekarısı sokası dilinde böyle bu. Kimse ona "ağı" dedirtemez; "gelirken" ya da "giderken" yerine "gelirkene", "giderkene" dediği gibi. Koca göçmen. Bulgar Hasan.

. . .

Önümüzdeki Land Rover'in tozunu yutmamak için ağır gidiyoruz. Kamyon iki yana yalpalayınca omzum kapı camına vuruyor, sonra da ortadaki motor kapağına doğru abanıyorum. "Yol bozukmuş," diyorum. Hasan'ın şakaklarından çenesine doğru ter sızıyor. Alnı boncuk boncuk. Omuzlarını iyice kaldırmış, boynu yok sanki. "Bu helezonludur, bilmeyen düz yolda deviriverir," dediği Unimog bu kez bir çukura girince tek kişilik ön koltukta yaylanıyorum, başım tavana değecek gibi oluyor. Gözüm, ayakkabımı çıkardığım ve pantolon paçasını dizime dek çekerek özenle ileri uzattığım sol ayağımda. Çünkü az önce ayak bileğime bir sülük yapıştırmıştım. Sarsıntıdan düşüp düşmediğine bakıyorum. Bir köprü gibi gövdesini kaldırmış, baş aşağı bir U ve kaslarının iğrenç kasılımıyla kanımı emiyor. Hasan'ın dediğine göre doyunca tenimi bırakacak ve ölecek! Korkunç, diye düşünüyorum, onu tükenişe götüren bir haz. "Ama çok yararlı," diyor Hasan. Yararına inandığımdan değil, benimki merak. Hasan gülüyor, başımıza ne gelirse iki şeyden gelmiyor mu? Sülüklerle ilgili ne biliyorum? Hiç. Vantuzlarının titiz etüdüyle toplardamarı bulması, sonra da lokal anesteziyle kana ulaşması şaşırtıcı.

Onlar durunca arkalarına yanaşıp biz de durduk. Ön camda Selçuk'un başı. Saçları ve kaşları tozdan bembeyaz, alnını iyice kırıştırmış. "Galiba yanlış yoldayız," diyor. "Yanlış yoldayız tabii," diye homurdanıyor Hasan ve geçmişine sövüyor. Hem de ç'lerin üzerine alabildiğine abanarak. Sövgü, ama özellikle geçmişe yönelik sövgü günlük yaşamının bir parçası olmuş; şaşkınlık, beğeni, övgü ya da beklenmedik bir gelişme karşısında Hasan'ın tepkisi bu; aşağılamak gibi bir amacı yok.

"O zaman dönüyoruz!"

"Dönüyoruz tabii," diyor Hasan yeni bir geçmiş parlatarak. Aracı geri vitesine takışında bile yapay ve abartılmış bir öfke var. "Her şeyin doğrusunu o bilir." Başını iki yana sallıyor.

Bir süre sonra yine durdular. Selçuk'la İdris inmiş yola bakıyorlar. Hasan da el frenini çekip atladı. İnce, solucan gibi sülük şişip serçeparmağı kalınlığında bir U olmuş. Hasan'la Selçuk ellerini kollarını savurarak konuşuyorlar. Kavga ediyor gibiler. Yol konusunda anlaşamadıkları belli. Oysa yöreyi bilen ve bizi göle götüren İdris'le Faruk. Bu balık işini o kadar ballandıra ballandıra anlattılar ki, tamam, dedik; resmî plakalı araçlarımızı hafta sonu bu iş için kullanabiliriz. Selçuk'ta şişme bot, ağ ve olta da var. Siz yolu gösterin, yeter.

Onlar buranın yerlisi. İkisi de tahlisiyede çalışıyor. Bir ay önce tanıdık birbirimizi.

Bir karara varıyorlar sonunda. Selçuk'la İdris araçlarına yürürken Hasan da gelip kapıyı açıyor ve oldukça yüksek basamağa ayağını atınca kamyonet sallanıyor. Ağır ç'li bir sövgüyle çarpıyor kapıyı, öfkesine katılım beklediği ortada, ama ben kayıtsız tavrımı sürdürüyorum. "Az önce düştü," diyorum, "ayağım fena halde kanıyor." "Kanasın, iyidir," diyor. Dişlerinin arasında hâlâ Selçuk var, geçmişine giydirdi giydirecek.

"İşte!" diyerek direksiyon simidine vuruyor Hasan. Göl karşımızda. Terli yüzünde, yanlış yollarda yitirdiğimiz zaman için duyulan sıkıntıyla, göle kavuşmanın getirdiği belli belirsiz bir gülücük iç içe.

"Bu sülük başıma iş açtı."

"Boşver sülüğü şimdi, dedikleri gibiyse balığın geçmişini belledik."

. . .

Konaklama yeri için çıkan tartışmayı büyümeden önlemek bana düştü. Selçuk, İdris'le Faruk'a yardım ediyor, araçtakileri indiriyorlar. Hasan da lastik botu şişirecek.

Domatesleri ve yeşil biberleri yıkamak için göle doğru yürüyorum. Yemek benden. Yola çıkmadan önce kardığımız köftenin soğanları

sasımış. Şarapları da soğusun diye göle taşıyorum. Oysa su kan gibi. Yüzümü yıkıyorum sürekli. Hava hâlâ sıcak.

İdris, Faruk ve Selçuk kafa kafaya vermişler paraketeye sülükleri takıyorlar.

Durgun göl yüzeyinde ince çizgilerle paraboller çizerek hızla ilerleyen böceğe bakıyorum; sonra birden sazlar arasında, patlak gözlerini bana devirmiş bir kurbağayla göz göze geliyoruz. Yılanı çağrıştırıyor nedense, irkiliyorum. Mutlak sessizlik bu olmalı, domatesleri yıkarken çıkan şapırtı bile abartılmış gibi.

“Bot şişti!” Hasan’ın sesi. Yol boyu onca öfkenin, onca sövgünün ardından dostça bir sesleniş.

“Geldiim,” diyor Selçuk. Paraketenin başından kalkıyor ve sülük gövdesinin sümüksü salgısıyla kirlenmiş ellerini kot pantolonun kıçına siliyor.

Bir taş parçasını patlak gözlü kurbağaya fırlattım. Bir karış önüne düşen taşla birlikte suda kayboldu. Halka halka büyüyen dalgalara baktım bir süre. Bulanık suyun dibinde bir yerlerde kocaman gözlü bir kurbağa. Şaşkın. Yalnızca şaşkın.

Faruk ateş yakmaya uğraşıyor. Pilli radyosunu açmış, Neriman Altındağ Tüfekçi yönetiminde “Yurttan Sesler”. Dinlediğinden değil, iş olsun. Oysa sessizlik çok güzeldi. Kuru dallar tutuştu. Hayır, erken merken değil, az sonra hava hücumunu başlatacak sivrisinekler için duman en iyi savunma aracı. İdris’e göre telaşa gerek yok, çünkü göl kurbağadan geçilmiyor; sinek minek olmaz. Tamam da –Faruk da bu küçük ayrıntıyı yakalayamadığından sıkıntılı– bir an önce köz olması gerek, patlıcanlar parpullanacak ya! Haa, o başka diyor İdris. Bıyık altından gülüp ensemi kaşıyorum, İdris yanılıyor, herkes güçlü bir hava akımına hazır olmalı; gerçekten göl sinek kaynıyor.

Her şey hazırmış, Selçuk sesleniyor. İdris’le ağı ve paraketeyi atmak için göle açılacaklar. Hasan’a göre geç kalındı, balık yerine babayı yiyeceğiz!

Gölün suyu kararıyor artık. Kurbağalar tek tük akşamın nabzını yoklamaya başladılar bile. Bot, ileride bir leke. Paraketeyi seren İdris'in siluetiyle kürek çeken Selçuk belli belirsiz. Balığa ancak sabah, gün ışırken kavuşacağız. Hasan da yanı başımda, birlikte göle bakıyoruz. Bir şişe şarap açmış; sağ elinde, ağzından tuttuğu şişe dizi hizasında duruyor. Paraketeyi boşuna serdiklerini söylüyor, çünkü yayın "ağya" gelirmiş. "Yayın yalnız ağya gelsin," diyorum; onu ti'ye aldığımın farkında değil, "paraketeye turna gelir, sazan gelir..." Şişeyi başına dikip içiyor. "Selçuk'a fazla yükleniyorsun," diyorum. Gözleri büyüyor: "Yüklendiğim falan yok, çok iddiacı, her şeyi o biliyor sanki..." Bu konuda haklı. Yalnızca iddiacı olsa iyi, inatçı da. Ama anlayışlı olmak gerek. Başından az şey geçmedi. İşini batırmış. Bir zaman patron olan adam, şimdi, kırkından sonra işçilik yapıyor. Çevresini, dostlarını, saygınlığını yitirmiş. Üstelik sağlıklı da sayılmaz. Çocuğunun ameliyatı için az uğraşmadı, az acı çekmedi. İhtiyacı olmasa buralara gelir mi, evinden barkından günlerce uzak kalır mı? Bütün bunları Hasan da biliyor. "Hayat bu," diyor gözlerini kısarak. Selçuk'u görebilecekmiş gibi göle bakıyor. Ne şanssızlık var ona göre ne de kader. Olayın bittiği yer, parmağıyla imlediği şakağı. Kafa. Yani beyin! O da Selçuk'ta yoksa ne yapsın. Bu yaşam güçsüzlere göre değil çünkü.

Faruk kuru bir dalı sürüyerek getirdi. İleride daha çok varmış, Hasan yardım ederse hepsini taşırlarmış.

"Yetmez mi?" dedim.

"Deli misin abi, sabaha kadar yanacak."

Hasan şişesini göl kıyısına bırakıp Faruk'un ardından yürüdü.

. . .

Çatalımı uzattığımda zıp diye zıplayıveren köfte İdris'i güldürüyor.

"Uyurken de üstümüzden zıplayacak mı bunlar?"

"Zıplarlar," diyor. Hasan'ın attığı dallarla güçlenen ateşte yüzü iyice belirgin şimdi. "Bak ne anlatıcam." Eliyle ağzını sıvazlıyor. Bu tik, özellikle bir şey anlatacağı zaman artıyor. "Bir gün yayın'a gittik, ha bu Korsan da var." Çenesiyle Faruk'u gösteriyor. O da gözlerini kapayıp başını eğiyor; onay tamam. "Biz yine sülük aldık yem için. O ara yanımıza biri geldi, o da balıkçıymış, ama Allah seni inandırsın (bir dilim ekmeği öpüp alnına koyuyor) dersin ki kömürcü çırağı, adamda

hiç balıkçı tipi yok. Yahu, dedi, sülükle uğraşmayın, kurbağa takın. Meğer yayın kurbağayı çok severmiş, bunca yıldır balıkçılık yapıyoruz, haberimiz yok. Hafiften de bozuluyoruz ha, herif bize ders veriyor; kurbağa canlı olacakmış, onun için de iğneyi bacağından takacakmışsın, o, can havliyle çırpınırken yayın da gelip kapacakmış." Parmakları balık ağzı gibi açılıp olmayan bir kurbağayı yutuveriyor. Ardından ağzını sıvazlıyor. "Neyse, ben yakaladım kurbağayı, geçirdim iğneyi bacağına, attım suya. Bekle bekle, yok. Meğer, bir dal parçasının üzerine çıkıp oturmuş, ben de boşuna balık bekliyorum." Yine gülmeye başladı. "Sen de köfte sandın he?" "Aynı köfte kadar," dedim, "gelip tabağa oturmuş." "Sabah inşallah," dedi İdris, "nah bu kadar yayın almazsak insan değilim." Nah bu kadar dediği de kulacını açabildiğince bir büyüklük. Selçuk'a göre bu iş ağla zor, yayın gelirse paraketeye gelir (nasıl olsa ağ da, parakete de suda, kim haklı yarın göreceğiz) çünkü yıllardır göl balıkçılığı yapmış. Ağzı tepeleme dolu, bir yandan çiğniyor, bir yandan konuşuyor: "Şimdi, bu yayının bıyıkları var ya, anten gibi dimdik oluyor suda. O anda ağa biraz dokunsa hemen geri dönüyor. Çok uyanık balık." "Bırak Allahını seversen," diyor Hasan, "adamlar dünyanın yayınını çekmişler ağlan. Sen hâlâ ne diyorsun..."

Faruk sürekli ateşi büyütüyor.

Boş şarap şişeleri birbiri üzerine yığılmaya başladı bile.

"Uykusu gelen yatsın," dedi İdris, "gün doğmadan kalkıp ağı çekeceğiz." Korsan çoktan uyudu. Az önce saati sormuştu. "On bir mi?" demişti, "Benim uyku saatim çoktan geçmiş." Hasan'a göre uyumak yok bu gece, sabaha kadar içilecek. Ama, Korsan ceketinin yakasını kaldırıp düğmelerini iliklemiş ve yere serdiğimiz brandanın üzerinden kalkıp hafifçe eğimli toprağa bir kütük gibi devrilmişti. Battaniye al, demiştik, üşürsün. Ama Korsan uyumuştu. "Vay be!" dedi Hasan, "Ben böyle herif görmedim." "Onda ruh muh yok," dedi İdris, "sırf ciğer o!" Sonra da sesini alçalttı: "Aslında içkiyi bıraktıydı, bakmayın, bu gece siz varsınız diye içti. Rakı olsaydı yine içmezdi; tövbeli. Bunun büyük oğlu lisede, ikiden üçe geçecek. Matematiği zayıf. Korsan, her hafta sonu bir büyük rakı alıp öğretmene götürüyor. Haklı olarak da bu iş tamam, diye düşünüyor. Değil mi ki herif rakıları alıyor, bir şeyler düşünecek. Yıl sonu oğlan karneyi bir getiriyor,

matematik zayıf. Korsan'ın tepesi atıyor. Öğretmen buralı değil, ama uzun zamandır burada. Bir de lokanta yaptı kendine, yaz ayları işletiyor. Keyfi gıcır. Korsan o gün kahırlanıp bir büyük rakıyı boğuyor. Çocuğun karnesine değil, herifin yaptığı keleğe takıyor kafayı. Öğretmenin lokantasına gidiyor. Cebinden kibriti çıkarıp gölgeliğin sazlarını tutuşturuyor. Aga, yangın büyüyor. O tüpler nasıl patlıyor biliyor musun; bomba... bomba... Sonra tabii karakol, ifade. Allah'tan cana gelen yok. Korsan zararı ödemeye razı, öğretmen de şikâyetçi değil, olayı kapatıyorlar. Rakıya tövbe etti Korsan. Borçları da bitmedi daha..."

Korsan'a bakıyorum, dizlerini karnına çekmiş bir çocuk gibi uyuyor. Ne kadar da günahsız.

Çok şarap almışız, içiyoruz içiyoruz bitmiyor.

İdris yeni bir öyküye başlıyor. "Şimdi aga," diyor, "bir gün haber aldık ki, bir gemi karaya oturmuş. Hem de yabancı bir gemi. Tam nerede biliyor musun; sizin şantiyenin batısında bir burun var ya, orada. Kış günü, hava acayip soğuk. Bir de rüzgâr var ki, tam ciğer düşmanı." "Pardon abi," diyor Hasan ve Selçuk'a dönüp ekmek kalıp kalmadığını soruyor. Muhabbetin içine de ediyor. İdris'in buna bozulduğu peş peşe ağzını sıvazlamasından belli. Ekmek bitmiş. Yeniden özür diliyor Hasan: "Abi kusura bakma." İdris, ne anlatacağını unutmuş gibi bakıyor bir süre. "Yabancı bir gemi karaya oturmuş," diye yol gösteriyorum ona. "Hah," deyip eliyle ağzını sıvazlıyor, "kalkıp gemiye gittik. Korsan da var." Korsan'a bakıyorum, ne güzel uyuyor. "Altı yedi kişiyi cankurtaran botuna çıkardık. Bu gemi batmaz, dedik, yanınıza çok bir şey almayın, botumuz küçük. Böyle söylediğime bakmayın, onlara anlatana kadar göbeğimiz çatladı. Herifler fan fin fon gâvurca konuşuyor. Dillerini bilmiyoruz ki. Yes, no, o kadar. Biri var ki, kocaman bir çantayı kucaklamış bırakmıyor. Baktık laf anlatamayacağız, ulan, dedik, bu pezevenk de çantasını getirsin bari. Tahlisiyeye geldik, soba gürül gürül yanıyor. Bunlara birer bardak kanyak verdik. Kanyak demirbaştır, kazazedeler için bulundurmak mecburi. İçtikçe yerine koyuyoruz. Heriflere yemek verdik, sonra çay yaptık. O kadar memnun kaldılar ki, çantasına sıkı sıkı yapışan herif bile çantasından bir dergi çıkarıp bize hediye etti. Etmez olaydı,

dünyamızı şaşırdık. O güne kadar öyle resimler, öyle alenen pozisyonlar görmemişiz ki. Bütün tahlisiye otuzbirden kırıldık."

Hepimiz gülüyoruz. Ama Hasan'ınki oldukça abartılı, dizlerini döve döve garip sesler çıkarıyor. Biraz sonra da ağlamaya başlıyor. Kızını anımsamış, tam da bugün yaş günüymüş. Biz, boşver dedikçe o daha çok ağlıyor. Ayrı yaşıyorlar ve karısı kızını ona göstermiyor. Hasan ne yapsın.

Selçuk'un ne zaman sızdığının ayrımında olmamıştık. Üzerini battaniye ile örttüm. "Bırak gebersin," dedi Hasan gözlerindeki yaşları elinin tersiyle silerken, "yarın ağdan yayınlar çıksın da ben o zaman soracağım ona. İnatçı keçi!"

. . .

"Saat dört," dedi İdris, "hepsi uyudu."

"Sızdılar," dedim bir sigara yakarken. Kocaman kütükler köze dönüşmek üzere, kuru dallar da bittiğinden ateşi kaderine bıraktık. Omuzlarımızda battaniyeler, bağdaş kurmuş oturuyoruz. Hâlâ yarım şişe şarap var. Onu da İdris içiyor. Benden pes, dedim. Güldü. "En çok neye içerliyorum biliyor musun?" Yüzü birden çökmüş gibiydi, elindeki şişeye boş boş bakıyordu. "Neye?" dedim. "Yaşlanmak haksızlık," dedi şişeye bakmayı sürdürerek, "ağaçtan, ottan, hayvandan bir farkımız olmalı, çünkü biz insanız. Yaşlanmamalı, hastalanmamalı, sürünmemeliyiz. Yani şöyle olamaz mıydı: çocukluk, gençlik ve orta yaş. Diyelim kırk yaş, kırkına geldikten sonra yaşlanmayacak kimse. Erkeksen erkekliğin ölmeyecek, kadınsan kadınlığın. Kırk yaşından sonra kırk yıl daha yaşayacaksın, ama yaşlanmayacaksın. Sonra Korsan'ın uykuya geçtiği gibi, küt diye öleceksin... Ama böylesi, işkence..."

"Boşver," dedim.

"Benim de yaptığım o," dedi.

. . .

Başım çatlayacak gibi ağrıyor; boynum, sırtım tutulmuş. Güçlükle gözlerimi aralıyorum. Bir göl kenarında, yere serili bir branda üzerinde, pis bir battaniyeye bürünmüş, yastıksız uyuduğumu fark ediyorum; gece çok şarap içtiğimi anımsıyorum. Hâlâ sarhoşum. Dirseklerimin üstünde yarı doğruldum. Sabahın ilk saatleri, güneş

doğmak üzere. Ateş cılız, ama hâlâ yanıyor, çevresinde gri, bulut kümeleri gibi bir kül yığını oluşmuş. Az ileride Selçuk yatıyor. Ötekiler yok. Göldeki bot küçücük görünüyor. Biri ayakta, İdris olmalı, ağı topluyor. Kürekleri idare eden de Korsan. Oturup şakaklarımı ovuyorum. Başım dönüyor, midem de hoş değil. Bir an Selçuk'tan yana bakınca her şey allak bullak oluveriyor. Ayağa fırlıyorum. Çünkü Selçuk'un kazağı sıyrılmış ve karnı kan içinde. Yatalı bir ya da en çok iki saat olmuştu; o ana dek İdris'le benim dışımda herkes uyuyordu. Hey, diye bağırıp göle doğru koştum. Sazların arasından yüzü domuz gibi şişmiş Hasan çıktı. Pantolon paçalarını dizlerine dek sıvamış. Başından süzülen sulardan tişörtü ıslanmış.

"Ne oldu?" dedim omuzlarından tutup sarsarak. "Selçuk'a ne yaptınız? Öldü mü yoksa!"

"Ne ölmesi..." İçkinin aptallaştırdığı yüzünde ona ait olmayan bir gülüş var. "Şaka," dedi, "yalnızca küçük bir şaka... Çok inatçı; neymiş, yayın ağya gelmezmiş..."

"Olur mu Hasan! Bu ne biçim şaka, kan içinde yatıyor."

"Korkulacak bir şey yok."

Islak başını bir köpek gibi iki yana sallayıp şarabın geçmişine sövdü; hep Selçuk'un pisliği; üç kuruş ucuz ya, ille köpeköldüren alacak...

"Ona ne oldu?"

"Haa, Selçuk! Korkma... şişede kalan sülükleri attım üstüne. Kanı pis ya, temizlensin..."

. . .

Dört sazan çıkmış ağdan, iki de yayın. Paraketeyi çekmemişler, iki gün sonra alırız, diyorlar. Hasan'la bakışıyoruz; bizim için sorun yok, iki gün sonra yine geliriz. Selçuk, geçmişine ve sülalesine sövdü Hasan'ın. Herkes haklı buldu, çünkü ağır şaka. Üstelik Selçuk'un kanı ne canı ne... Şimdi gölde, kendi bedenini yıkayan bir ölüye benziyor.

Yayınlar orta boy, İdris'i kesmediği belli. "Balık çok da ağı geç serdik," diyor.

"Hep onun yüzünden," diyor Hasan çenesiyle gölü göstererek.

Sivrisinekler Korsan'ı kalbura çevirmiş, ilk kez görüyormuş gibi bakıyor ellerine.

"Ama iki gün sonra parakete çekildiğinde (İdris kollarını yine iki yana açıyor) nah bu kadar yayın alacağız; o gün erkenden ağı da atarız, balığın anasını belleriz..."

"Şimdi boşverin ağyı mağyı da," diyor Hasan ellerini ovuşturarak, "bu balıklarla akşama kıyak bir sofra kuralım."

Selçuk gölden yeni çıkmış, kedi yavrusu gibi titriyor. "Ama burada yemeyelim," diyor. Ellerini kaşıyan Korsan da aynı görüşte.

"Sen merak etme," diyor Hasan, kaygılı bir yüzle Selçuk'a bakarak, "bizim şantiyenin aşağısında kıyak bir yer var, balıkları da pişirtiriz. Salata malata, biz hiçbir şeye elimizi sürmeyiz."

"Orası uzak," diyorum, "hem, hafta sonu kalabalıktır. Şantiyede yiyelim."

"Bırak abi ya, içimiz dışımız şantiye oldu," diyor Selçuk. "Biz gazinoyu ayarlarız, sen merak etme."

Toparlanıyoruz. Akşamı da programladık ya, mutluyuz. Balık yiyip kafaları çekeceğiz. Ama önce buz gibi birer bira içmeliyiz; ayılmak için. Hasan'a bakıyorum; "Hem ne kıyak olur," diyor, "başka türlü kendimize gelemeyiz."

HABER VE HABERCİ

haber

O haberi duyduğumdan bu yana dört gün geçti, ama ben hâlâ üzerime düşeni yapamadım; haber yerine ulaşmadı. Telefondaki bildik, ama asla içten olmayan ses (göremiyordum, ama yüzünde tek bir çizginin bile oynamadığına emindim); sözcüklerin üzerine abanarak, ağır ağır, önce merak içinde bırakarak, sonra da vurmak istediği yerden vurarak vermişti kötü haberi. Telefonu kapamadan önce de, "Artık sen uygun bir dille söylersin," demişti. Düşünmüş taşınmış, o gün uygun bir dil bulamamıştım. Yararı olur düşüncesiyle bir bardak votka içmiştim. Yararı olmamıştı. İkinci bardağın da olmamıştı, üçüncü bardağın da. Dördüncü bardakta kendime güvenim gelmişti, bu kez de koltuk değneklerimi bulamamıştım.

İkinci gün, doğal olmam gerektiğini düşündüm. Duygusallığa gerek yoktu. Doğrudan, lafı dolaştırmadan söylemeliydim. Sokağa çıkınca yine o garip heyecan sardı bedenimi. Acaba bir iki kadeh bir şeyler içse miydim? İyi olurdu, yatışırdım. Bir birahaneye girdim. İnsanların kültür düzeyi ne olursa olsun, sakatlığım karşısındaki tavırları değişmiyor: acıma ve nefret. Kimi saklayabiliyor bunu, kimi de saklayamıyor. Bu garson saklayamayanlardan. İlk defa sakat bir adam görüyormuş gibi bakıyor. Belki de bu mekâna yakıştıramadı beni. Oturunca, vestiyere paltomu uzatır gibi koltuk değneklerimi uzattım garsona, "Bunları iyi koru," dedim. Ne diyeceğini bilemeden gülümsedi. Böylelerini savunmasız bırakacaksın. Bir şey söylemesine fırsat vermeden de siparişimi verdim: "Bir bira, yanında da bir duble votka ve bir kaşık. Çay kaşığı olmasın ama, büyük kaşık getir. Üstelik

işim acele, bekleyecek zamanım yok!" O hâlâ şaşkın şaşkın eline tutuşturduğum koltuk değneklerine bakıyor. "Anlaştık mı?" dedim. Toparlandı. Fırlayıp gitti.

Biradan büyükçe bir yudum aldım. Götüreceğim haber için kendimi hazırlamalıyım. Karşısında beni görünce şaşıracak, hatta korkacak, biliyorum. Hiçbir şey söylemesem bile neden geldiğimi anlayacak. Bu durumda, hemen söze girmeli ve şaşkınlık anını kısa kesmeliyim. Çünkü o anda karşısında beni bulmasıyla iyice karışmış olan kafasından birçok olasılık hızla geçecek ve kafası daha da karışacak. Biram üç parmak kadar eksilince üzerine votkayı boca ederek kaşıkla karıştırdım. Birkaç meraklı gözün beni izlediğini biliyorum, ama umurumda değil. Şuna karar verdim: Sözü döndürüp dolaştırmadan, doğrudan söyleyeceğim.

İkinci bardak bira ve votkadan sonra şöyle düşündüm: Ona önce telefondan söz edeyim, hatta telefonu kimin ettiğini de söyleyeyim. Böylece geliş nedenimi az çok kestirir ve kendini hazırlar.

Üçüncü bira ve votkayı da içtikten sonra hazırdım. Garsondan hesabı ve koltuk değneklerimi istedim. Birkaç basamakla inilen salondan çıkmamın pek kolay olmayacağını anlamış olmalı ki, koluma girerek kapının önüne kadar çıkardı beni. Bu davranışında (hiç de incelikli birine benzemiyordu) bıraktığım bahşişin etkisi vardı kuşkusuz. Teşekkür ettim. İlk adımı atmadan önce bir süre dikildim. Kendimi, koşulların daha da güçleştiği şu anda yürüyebileceğime iyice inandırmam, hazır olduktan sonra da harekete geçmem gerekiyordu. Yanımdan geçenlerin dönüp dönüp bakmalarından da anlaşılıyordu; bu hazırlık faslı biraz uzun sürmüştü. Güç olacağını anlamıştım. Yanılmamışım, üçüncü adımda düştüm.

Hatamı anladım. Ufkumu genişletsin, bana biraz cesaret versin diye birkaç kadeh yuvarlıyorum ya, bu bana yaramıyor. Üç gün oldu, hâlâ o yükü sırtımda taşıyorum. Bugün içki içmeyeceğim. Giyinip çıktım. Caddeyi geçerken yardımsever bir vatandaş koluma girdi ve trafik polisi gibi araçları durdurdu, kimi sürücüleri azarladı. Teşekkür

ettim. Bir taksi çevirdim. Şoför inip ön koltuğa oturmama yardım etti, koltuk değneklerini de arka koltuğa yerleştirdi. Adresi söyledim. Bu saatlerde o yönde trafik yoğun olurmuş, bilmem neredeki yoldan gidebilirler miymiş. Olur, dedim.

"Abi doğuştan mı?" dedi. "Hayır," dedim, "sonradan oldu." "Geçmiş olsun," dedi. Konuya doğrudan girenler rahatlatıyor beni. Sigara tuttum, içmiyormuş. Ben de o kapıyı çaldığımda, karşımda şaşırmış bir biçimde o'nu gördüğümde taksi şoförü gibi konuya doğrudan girmeliyim. "Kötü," dedim. "Buyur?" dedi. "Haber kötü," dedim. "Her şey kötü abi," dedi. "İleriden sağa giriyoruz," dedim. Evin önünde durduk. Birden kendimi kötü hissettim. Bütün cesaretim kırıldı. Bunu ona nasıl söyleyecektim? Şoför, inmeme yardımcı olmak için kapısını açıyordu ki, kolundan tuttum. "İnmeyeceğim," dedim. Şaşkın şaşkın yüzüme baktı. "Sen beni aldığın yere geri bırak." Boynunu büktü. "Hazır değilim," dedim, "hâlâ uygun bir dil bulamadım." "Canın sağ olsun abi," dedi.

haberci

Kız, "Hadi ama," dedi, "asma artık yüzünü. Anlattım işte. O şapşal, Seda bizim masada diye yanımıza geldi. Benimle hiçbir ilgisi yok."

Garson çaylarını getirmişti. Servis bitene kadar sustu, sonra da gülümseyerek teşekkür etti. Elini delikanlının elinin üzerine koyarak, "Tamam mı?" dedi.

Delikanlı hâlâ kıza bakmıyordu. Sigara yaktı. Hareketlerinde kızgınlıktan çok bir yapaylık vardı.

"Ama ağzın kulaklarındaydı," dedi. "Şapşal dediğin adamın içine düşecektiniz neredeyse. Herif gözümün önünde kur yapıyor, sen de kahkahalarla gülüyorsun. Bu ne demek? Bal gibi karşılık veriyorsun."

"Neler saçmalıyorsun sen! Böyle konuşmaya devam edersen kırılırım. Her şeyi ne kadar da büyütüyorsun. Hadi gülümse bakayım."

Delikanlı başını önüne eğerek gülümsedi.

"Aferin. Şimdi de uslu bir çocuk ol, çayını iç."

Çayına şeker atıp karıştırdı, anne sözü dinler gibi de bir yudum içti.

“Hah şöyle,” dedi kız. Barışmışlardı. “Hava ne güzel değil mi? Herkes sokağa dökülmüş. Yaz ayındaymışız gibi dışarıda oturuyoruz.”

“Üstün ince,” dedi delikanlı, “üşümeyesin.”

“Yoo, gayet iyiyim.”

Kızın cep telefonu çaldı. Çantasından çıkarırken “patlama” dedi. Telefona bakıp delikanlıya göz kırparak güldü: “Hayroş arıyor.” Kız konuşmaya başlayınca delikanlı yeni bir sigara yaktı. Sokağa, pastanenin önünden gelip geçenlere bakıyordu. Birden, kalabalığın arasında biri dikkatini çekti. O kadar kılıksız sayılmazdı; modası geçmiş, laciverti solmuş eski bir takım vardı üzerinde. Gömleğinin üst düğmesi açıktı ve gevşetilmiş kravatı sola doğru kaymıştı. Onu olduğundan daha kılıksız gösteren, üzerindekilerden çok, dağınık saçları, birkaç günlük sakalı ve burnunun ucunu göremeyecek kadar sarhoş olmasıydı. İki koltuk değneği ile yürümeye çalışıyordu. Bütün çabasına karşın hareketleri son derece dengesizdi.

“Kime bakıyorsun sen öyle!” dedi kız delikanlının omzuna vurarak. Konuşması bitmiş, telefonunu çantasına koymuştu.

“Koltuk değnekleriyle yürümeye çalışan şu adama bakıyorum.”

“Sen onu külahıma anlat.”

“Ciddi söylüyorum.”

“Neyi varmış o adamın?”

“Hiiç, her an düşecekmiş gibi de...”

“Bize ne! Hayroş’un selamı var. Cumartesi konsere gidiyorlarmış. Bilet alacaklar da, siz de gelir misiniz diyor.”

“Gider miyiz?”

“Ben gidemiyorum. Yani sen de gidemiyorsun.”

Sokakta bir gürültü oldu. Dönüp baktılar. Koltuk değnekleriyle yürümeye çalışan adam boylu boyunca yere uzanmıştı. Değneklerin biri bir yanda, öbürü bir yandaydı. Bir genç yardımına koştu, koltuklarının altından tutup kaldırmaya çalışırken, arkadaşı da değnekleri yerden alıp adama uzattı. Kısa sürede dengesini bulmuştu, ama adım atacak gücü yoktu.

“Yazık,” dedi kız, “içkili de galiba.”

“Evet, iyice zom olmuş.”

Adam yürümeye başlayınca önlerine döndüler.

“Ben niye konsere gidemiyormuşum?” dedi delikanlı. Çayından bir yudum alarak çapkın çapkın baktı.

“Öyle işte, bensiz gidemiyorsun.”

Sokakta bir karmaşa oldu. Adam yine düşmüştü. Yerde boylu boyunca yatıyordu. Elini uzatmış yardım istemesine karşın kimse dönüp bakmıyordu. Biri, dilendiğini sanmış olacak ki, avucuna para koydu. Bir başkası da önüne attı. Adam, çenesi göğsüne değecek kadar başını eğmiş, uyuyakalmış ya da sızmış gibi duruyor ve avucundaki paraya bakıyordu.

“Kötü oldum,” dedi kız, “keşke burada oturmasaydık.”

“Gidip onu kaldırayım, yoksa herkes dilenci sanacak.”

Kız kolunu tuttu. “Karışma,” dedi, “baksana, adam sarhoş; normal biri değil ki...”

“Kalkalım istersen.”

Omzunu silkti. Elinden oyuncağı alınmış bir çocuk gibi dudaklarını şişirmişti.

“Elin serserisiyle keyfimiz kaçıyorsa kalkalım.”

“Onu demek istemedim, lütfen...”

“Neden böyle şeyleri gösteriyorsun ki... Moralim bozuluyor.”

“Özür dilerim canım, sandalyeni şöyle çevir istersen, o zaman görmezsin.”

Sandalyesini çevirdi. Dirseklerini masaya dayayıp şımarık şımarık delikanlıya baktı.

“Ben bir çay daha istiyorum,” dedi. Yanaklarını şişirip “Puff,” dedi. “Ne konuşuyorduk biz?”

“Hayroşlarla konsere gitmeme izin vermiyordun.”

“Vermem. Ben olmayınca başka kızlara bakarsın.”

Delikanlının hoşuna gitti bu, çapkın çapkın güldü. Garson çayları getirdi. Bu kez delikanlı teşekkür etti.

“Yine eskisi gibi oturabilirsin,” dedi, “o adam gitmiş.”

“Artık yerimi değiştirmem. Çayları içip kalkalım, bu akşam eve erken gitmem gerekiyor.”

“Biraz da üşüdün galiba.”

“Evvet!” deyip gözlerini iri iri açarak baktı delikanlıya. Sonra da gülüp omzuna vurdu.

Çaylarını içip kalktılar. Sokaktan çıkınca köşe başında yine o adamı gördüler. Yerde oturuyordu. Sırtını duvara dayamıştı. Bacakları V gibi açıktı ve sol paçası yukarı doğru sıyrıldığından çorabının ardından teninin bir bölümü görünüyordu. Koltuk değnekleri yanı başında, üst üsteydi. Gözleri kapalıydı. Kız yine, "Yazık," dedi. Delikanlı, "Şu haline bak," dedi, "kendinden başka kime ne zararı dokunabilir ki." Adamın yanına yaklaşıp omzunu dürttü. Ceketinin bir yanı toz içindeydi. Gözlerini aralayıp baktı.

"İyi misin?" dedi delikanlı.

Adam cevap vermedi. Elini uzattı.

"Kalkmak mı istiyorsun?"

Başını salladı. Kalkacakmış. Yardım edip kaldırdı. Koltuk değneklerini verdi.

"Nereye gideceksin?"

Omuz silkti. Bir şeyler geveledi, ama ne dediğini anlayamadılar.

"Duyamıyorum, daha yüksek sesle söyler misin?" Adama iyice sokulmuştu.

"Anlayamıyorum," dedi, "ne haberi?"

"Haberci... Haberci..." dedi adam.

"Ne habercisi?"

"Ben haberciyim!"

Kız endişelenmeye başlamıştı. Delikanlının kolunu tutup çekiştirdi: "Gidelim artık."

Adam ayaktaydı. Durduğu yerde ileri geri sallanıyordu, ama ayaktaydı. İleri doğru bakarak çok net bir biçimde, "Ben haberciyim," diye yineledi.

"Ne habercisi?"

Gözlerini yummuş, başını yukarı doğru kaldırmıştı. "Haber kötü," dedi.

Kız ısrarla delikanlıyı çekiyordu: "Ne olur gidelim artık!"

"Şu kötü haberi öğrenseydik..."

"Bize ne!"

On on beş adım yürümüşlerdi ki, adamın yere yuvarlandığını duydular. Delikanlı duraksar gibi oldu, ama kız, "Yürü," dedi.

El ele caddeye çıktılar.

KESİŞME NOKTASI

Akşamüstü, salonun penceresinden dışarı baktığında yüzlerce, binlerce kuş gördü. Gökyüzünde garip şekiller çizip savrularak, bir toplanıp bir dağılarak, ama belli bir düzen içinde uçuyorlardı. Bir aksilik mi vardı, dalga mı geçiyorlardı, yoksa bütün bunlar denetlenemez bir coşkunun ürünü müydü, anlaşılmıyordu. Etkisini yitirmeye başlayan kışı uğurluyor gibiydiler. Sonu gelmez bir kuş sürüsüydü, şakacı bir dumana benziyorlardı. Bütün pazarlar gibi özelliksiz ve sıkıcı bir günün en anlamlı görüntüsüydü; savrulan kuşlar ya da eğlenen kuşlar ya da pazar günü dairelerine sıkışıp kalmış "biçare" insanlarla dalga geçen kuşlar.

Salondaki televizyon, mutfaktaki küçük el radyosu açıktı. Bir süredir sessizlikteki ürkütücü seslere yakalanmıştı, korkuyordu. Birileri olsaydı, dost bir ses örneğin ya da konuşmasa bile varlığını hissettiren bir insan soluğu; belki o zaman hırıltılar, çıtırtılar, inlemeye benzer boğuk sesler de duymazdı. Ama dün gece, evinde duymaya alıştığı, kendi ayak seslerinin (buna, "terliklerin sürüklenmesi" demek daha doğru), yemek yerken çıkardığı çatal, kaşık, ağız şapırtısı, kapı gıcırtısı, öksürmesi (ya da hapşırması), burnunu çekmesi ya da hafiften bir "of" demesi, radyodan, televizyondan yayılan mekanik sesler, çok seyrek de olsa kapı zilinin ya da telefonun çalması dışında bir ses çalınmıştı kulağına. İlk anda, ıslak bir bezin yüksekten beton zemine düşmesine benzer bir ses duymuştu ya da duyduğunu sanmıştı. Çünkü daha

sonra algıladığı (yine de emin değil, ona öyle gelmiş olabilir), insan mı, yoksa bir hayvan mı olabileceğine karar veremediği bir yaratığın, yakarışlarla dolu inlemeleri çağrıştıran sesler çıkarmasıydı. Dışarıdan mı geliyordu, balkona bir şey mi düşmüştü, yoksa kapının önüne yığılmış bir hasta, bir sarhoş mu vardı? Kalkıp ışıkları yakmıştı. Bütün evi aramasına karşın hiçbir şey bulamamıştı.

Kuşlar gitmişti, çünkü kuşların en sevdiği "dalga" saati bitmişti. Gökyüzü karanlık artık. Kent ışıkları yanmış.

Yine o sesi duyunca irkildi. Ses holden, yatak odasından ya da banyodan gelmişti. Evde biri vardı, bundan emindi artık. Çağrısız bir konuk olduğuna göre hiç de iyi niyetli değildi. O da, gürültü çıkardığının farkına varmıştı ki, ev yine eski sessizliğine büründü. Ne yapacaktı şimdi? Çıkıp bakmalı mıydı, yoksa sığındığı odanın kapısına yığınak yaparak evindeki yabancının kendine zarar vermesini engellemeli miydi? Telefonla yardım da isteyebilirdi. Ama ya kimse yoksa, ya bütün bunlar bir sanrıysa. Uzun süre kıpırdamadan bekledi. Ses yoktu. Kulağını oda kapısına dayayıp dinledi. Alıştığı doğal seslerin dışında bir şey duyulmuyordu. Kapıyı hafifçe araladı. Mutfaktan buzdolabının belli belirsiz hırıltılı çalışması duyuluyordu. Aşağıdaki sokaktan bir klakson sesi çalındı kulağına. Merdiven boşluğunda ayak sesleri ve konuşmalar duyunca cesareti arttı. Salona çıkıp ışığı yaktı. Parmak uçlarına basarak yürüdü. Doğal olmayan bu davranışları daha da korkmasına neden oluyordu. Hey, diye bağırdı, kim var orada! Her an gözü dönmüş, eli silahlı biriyle burun buruna gelebilirdi. Mutfağa girdi, kimse yoktu. Yatak odasının kapısını sertçe açtı, ışığı yaktı. Dolapların içine, yatağın altına baktı. Kimse yoktu, biraz rahatlamıştı. Banyonun kapısını itip ışığını yaktı. Banyo da boştu. Tam çıkıyordu ki, duvara yasladığı plastik leğenin altından dışarı taşmış, bir ayakkabı bağına benzeyen uzun kuyruğu gördü. Gürültüyü çıkaran oradaydı işte. Klozetin kapağı kapalıydı. Açık bıraktığı banyo penceresinden girmiş olmalıydı. Banyonun kapısı kapalı olmasaydı (çocukluğundan beri hem iğrenmiş, hem de korkmuştu farelerden, hele bu kadar uzun bir kuyruğu olanını ilk kez görüyordu) evin içine girecekti, belki de gece başucuna kadar sokulup kulakmemesine üfleyerek o bölgeyi uyuşturacak ve kulağından önemli bir parçayı kemirecekti. Sabah aynaya bir bakacaktı ki, kulağının yarısı yok! Ne yapabilirdi? Geldiği

gibi gitmeliydi. Kimse kimsenin yaşamını etkilememeliydi. Eski spor ayakkabısını aldı, kapıyı hafifçe aralayarak (kuyruk çaresizdi, konumu hiç bozulmamıştı, bir an kendisini onun yerine koydu; kıstırılmışlık, çaresizlik) ayakkabıyı leğene doğru savurdu. Onu ürkütmek, geldiği yerden çıkıp gitmesini sağlamak istiyordu. Leğen devrilince arkasından kedi yavrusu büyüklüğünde, kılları ağarmış, güçlükle yürüyebilen, yaşlı ve şaşkın bir lağım faresi çıktı. Buraya bir yanlışlık sonucu düştüğü belliydi. Ne o adama zarar vermek istiyordu ne de adam ona. Ama ortada "vahim" bir durum vardı. Yaşlı fare ürkmüştü. Tek çıkış noktası olarak gördüğü pencereye doğru tırmanmaya çalıştı, ama fayansların üzerinden kayıp gerisin geri düştü. Bu umutsuz yolu daha önce de denemiş olmalıydı. Çaresiz bir savunma duruşuna geçerek adama baktı. Yaşlı yüzünde kıstırılmışlık ve ölüm korkusu vardı. Kapıyı çekip kapadı. Ne yapacaktı şimdi? Geldiği gibi gitmeliydi. Ama gidemiyordu, fayansın kaygan yüzeyinden pencereye kadar tırmanamıyordu. Peki, klozetin kapağını açıp ona başka bir yol gösterse miydi? Hayır gösteremezdi. Oradan gitse bile tuvaleti bir daha kullanamazdı. Bu durumda geriye tek bir yol kalıyordu, farenin de sezinlediği ve korkuyla bir köşeye sinerek beklediği tek bir yol; onu öldürecekti! Ama nasıl? Sinekler ve kan emici asalak böcekler dışında hiçbir cana kıymamıştı. Salonda çaresiz adımlarla dolaştı. Sigara üstüne sigara içti. O, banyoda, infaz kararını bekleyen bir hükümlü gibiydi. Cellat durumunda olan kendisi de kıstırılmıştı, bu sorunu bir türlü çözmeliydi. Onu zehirlemek! Etkili fare zehirleri vardı, iç organlarını parçalayarak ona acı çektirerek öldürecek zehirler. Bunun için önce sabahı beklemesi gerekiyordu, sonra da, artık ne kadar açlık duyduğunu bilemediği bu yaşlı konuğunun o zehri yemesini beklemesi... Bu da mümkün değildi. Kararını verdi. Onu, acı çektirmeden öldürecekti. Musluk contalarını değiştirmek için kullandığı kurbağacık anahtarını aldı. Elleri titriyordu. Banyonun kapısını hafifçe aralayıp baktı, yaşlı fare köşeye sinmiş ölümü bekliyordu. Kapının açılmasıyla irkildi. O küçük yaşlı gözlerde ne büyük bir dehşet vardı. Kurbağacık anahtarını var gücüyle o köşeye doğru savurdu. İçini kıyan garip bir viyaklama sesi duydu. Fayans çatlamış, üzerine kan sıçramıştı. Farenin beli kırılmış olmalıydı, kesik kesik soluyarak hâlâ adama bakıyordu. "Ben sana ne yaptım," der

gibiydi. Yalnızca yolunu şaşırmıştı. Her yolunu şaşıran bunu canıyla mı ödemeliydi? Kapıyı hızla kapadı. Bütün bedeni titriyordu. Telefona sarılıp polisi arayarak, "Bir cinayet işledim, ceset banyoda," diyecek kadar kötü hissetti kendini.

Bu yalnızca kötü bir rastlantıydı, bir kesişme noktası. O iğrenç yaratık uzun süre can çekişerek, inleyerek ölmüştü. Tiz sesi evin her köşesinden duyuluyordu. Ölüsünden nasıl kurtulacaktı? Onu toparlayıp atacak gücü yoktu. En iyisi kapıcıyı çağırmak, bu tür işlere alışıktır o. Üç beş de eline sıkıştırırsa sesi çıkmaz.

Farenin ölüsünü, ama özellikle, hiç beklemediği bir ihanet karşısında çok şaşırmış gibi bir bakışın donduğu gözlerini görmemek için başını çevirdi.

"Ne kadar da büyükmüş," dedi kapıcı. Eline geçirdiği bir naylon torba ile gazeteye koyup paketledi fareyi. "İyice de kocamışmış, sen öldürmeseydin eceliyle ölürmüş bu."

"Keşke öyle olsaydı," diyerek içini çekti. Kapıcıya teşekkür etti. Önceden hazırladığı parayı cebine sokuşturdu. "Sağ ol abi," dedi kapıcı. Yadırgamadı. Belki de bekliyordu. Banyonun küçük penceresini örttü. Lavabonun musluğuna hortum takıp fayansların üzerindeki kan lekelerine su sıktı. Cinayet aleti de iğrenç göründü gözüne, bir kâğıt parçasıyla ucundan tutup çöp poşetine attı. Bütün delilleri ortadan kaldırıyorsun işte. Ellerini iyice sabunlayıp birkaç kez yıkadı. Salona dönünce bir sigara yaktı. Yine de hiçbir şey eskisi gibi değildi.

ARAKESİT

Bu sabah bir türlü kendime gelemiyordum. Oysa her gecekinden erken bir saatte yatmış, akşam içki de içmemiştim; ama kalkamıyorum. Teriye kırması, küçük, beyaz tüylü köpeğim Topik, yatak odası gün ışığı ile aydınlanmaya başlayınca artık kalkmam gerektiğine hükmetmiş olmalı ki, üzerime sıçradı. Kuyruğu ile patır patır yorganı döverken, gözlerinin üzerine düşmüş tüylerin arasından kara kara bakıyor. Çok erken, git, biraz daha uyuyacağım, dedim. Kesik kesik, hıçkırığa benzer, sonra da boğuk hırıltıları andıran (havlama provaları sanki) sesler çıkardı. Ne yaparsa yapsın beni yataktan çıkaramayacağını anlayınca son numarasına başvurdu. Havladı. Sus, diyerek aşağı ittim onu. Bu kez de aşağıda havladı. Kalktım.

Giyinirken söyleniyorum. Ama o, aldırmıyor bile. Girişteki pelüşün üzerine, başını ileri uzatıp çenesini yere dayayarak uzanmış, olanlara kayıtsızmış gibi yatıyor. Dışarı çıkmak için sabırsızlanmasına karşın hiç oralı değilmiş gibi tavır takınmaları kızgınlığımı geçiriverdi. Kapının önünde ayakkabılarımı giyip tasmasını almak için duvardaki askıya uzandığımda yattığı yerden fırladı.

Merdivenleri her zamanki gibi koşarak indik ve o alt kata ulaşana dek hırıltılı, kısık, havlamaya benzer sabırsız sesler çıkardı.

İşte sokaktayız. Alacakaranlık bir kış sabahı. Köşede, servis aracı bekleyen ilkokul öğrencisi kız gülümseyerek bize baktı. Bedenine en

az bir numara büyük, sarı kabanıyla ne kadar da civcive benziyor. İçinde neler taşıdığını çok merak ettiğim kocaman çantasını ayaklarının dibine bırakmıştı. Yanından geçerken, "Günaydın," dedi, köpeğimi okşadı. "Günaydın," dedim. Günler önce, "Isırır mı?" diye sormuştu. Isırmayacağını söyleyince de, biraz ürkek, köpeğimin vereceği tepkiden çekinerek tüylerine dokunmuştu. Artık birbirlerini tanıyorlar. "İyi dersler," dedim. Gülümseyip başını salladı.

Sokak boş. Akşamki rüzgâr ağaçların yapraklarını biraz daha dökmüş. Kış aylarının başlangıcında olmamıza karşın yumuşak bir hava var.

Köpeğimin vazgeçemediği ağaçların önünde durarak, ille içeri girmek istediği, ama benim engellediğim alçak duvarlı bir bahçenin önünde çekişerek (bir iki kez onu kıramayıp girmesine izin vermiştim, bunu bir daha başarır mıyım diye her sabah zorluyor beni) ve kedileri kollayarak günlük gezimizi sürdürüyoruz. Her ağaca ve belirlediği birkaç otomobil lastiğine de bir şeyler kalsın diye çok idareli işiyor. Bazen şaşıyorum, bu hayvanın içi tamamen sıvı ile dolu olsa bile çoktan bitmesi gerekirdi, diyorum. Bitmiyor.

Kolunda sepet, fırına ekmek almaya giden bir kapıcıyla, birçok sabah olduğu gibi bu sabah da selamlaştık. Köpeğime de "Hişt, hişt, Pamuk!" diye seslendi. "Onun adı Pamuk değil, Topik," dedim. Gülümseyerek başını salladı. Ama yarın yine Pamuk diye çağıracak.

Biraz ileride, yaya kaldırımında, sarı yaprakların üzerinde bir ekmek gördüm; dokunulmamış, bütün bir ekmek. Yanı başında kırmızı bir naylon torba ile biraz ilerisinde siyah naylon bir torba vardı. Canım sıkıldı. Gereksinenden çok alınmış, tüketilemeyip bayatlayınca da sokağa atılmıştı. Naylon torbanın çevresinde ise taze, dipdiri yeşil biberlerle, aynı tazelikte bir iki salatalık vardı. Kullanılabilecek bu sebzeler neden atılmıştı ki? İlgimi çekti. Eğilip torbanın içine baktım. Domates, salatalık ve biberler manavdan yeni alınmış gibiydi. Sonra da, ekmeğin biraz ilerisinde margarin paketini gördüm. Düşünce yere vuran bölümü ezilmişti. Kırmızı torbanın içinde ise kırılmış yumurtalar, bir paket hazır çorba vardı. O zaman bütün bunların sokağa atılmadığını anladım. Burada bir şey olmuştu. Tatsız bir olay. Çevreyi gözden geçirdim; kan izi, kopmuş bir düğme, ne bileyim, buna benzer bir ipucu aradım. Hiçbir şey bulamadım.

Yalnız, ekmeğin biraz nemlenmiş gibi görüntüsü ve üstten kabuk bölümünün kemirilmiş olması, bu yiyeceklerin geceyi burada geçirdiklerini gösteriyordu. Öyle bir olay yaşanmıştı ki, yere saçılanları daha sonra kimse toplamamıştı. Bir kavga mı olmuştu? Bunları akşam yemeği için almış, evine dönen yıpranmış bir yürek ansızın, tam bu noktada mı durmuştu? Yoksa, babasının markete yolladığı bir çocuk bu torbayla koşarak evine dönerken sapık ruhlu birinin saldırısına mı uğramıştı?

Bir arada olmaları değil, konumları gereği beni dehşete düşüren bu nesnelerin dili, burada, akşam saatlerinde bir olay olduğunu söylüyordu. Kötü bir olay. O evde akşam yemeği yenmemişti. Uyku da uyunamamıştı.

O ev, bu sokaktaydı.

Köpeğimin tasmasını çektim. “Gel,” dedim, “bu sabah bu kadar yeter. Eve dönüyoruz!”

Başını kaldırıp boş boş baktı. Direnmeden arkamdan geldi.

Ekmek almak için fırına uğradım. Fırıncı köpeğime seslendi, ellerini dizlerine vurup ona saldırıyormuş gibi yaptı, ama bu sabah havlatmayı başaramadı. Ona yolda gördüklerimden söz ettim. “Allah Allah,” dedi, başını kaşıdı. “Kötü bir şey olduysa duyulur.”

Gün boyu bir şey duyulmadı. Ya da ben duymadım. Akşam saatlerinde fırına yeniden uğradım. Ekmek almayacağım, fırıncının bir şey öğrenip öğrenmediğini soracağım. Omuzlarını kaldırdı. Zaten, şimdi ben söyleyince hatırlamış; çoktan unutmuşmuş çünkü. “Hem sen niye dert ediyorsun ki,” dedi bana. Onu sözle ya da mimikle onaylamadığımı görünce, “Abiciğim, bu bir karıkoca kavgasına benziyor,” dedi. “Herif karının dırdırına dayanamayınca fırlayıp attı elindekileri, karı da inat etti, toplamadı. Şimdi barışmışlardır.”

Gece bir süre kitap okudum. Yorulunca kahve hazırlayıp pencerenin başına oturarak sokağa baktım. Gecenin ilerlemiş saatlerini çok seviyorum. Köpeğim karşımdaki koltuğa yayılmıştı. Akşam gezintisini de yapmış, rahatlamış, karnını doyurmuştu. Kafası nasıl da

rahattı. Biraz önce kalkmış, halının üzerinde ön ayaklarını ileri uzatıp bedenini esnetmiş, sonra da aynı hareketi arka ayakları ile yapmıştı. Başı önünde sarsak adımlarla su kabına doğru yürümüş, ardından bir şapırtı doldurmuştu odayı. Yine, sabah gördüklerimi anımsadım. Fırıncı yanılıyor, orada başka bir şey oldu. Bilmediğim, hiçbir yorum yapamadığım bu tatsız olay neden bir genç kızın başına gelmiş olmasın? Evet, genç bir kızdı o. Lacivert kabanlı, uzun, düz, siyah saçlı, siyah çoraplı, ayak bilekleri ince bir kızın metronun son durağında indiğini düşünüyorum. Çantasının askısını omzuna yerleştiriyor. Merdivenlere doğru yürürken acele etmiyor. Kalabalıkta yitiriyor, sonra yine görüyorum onu. Marketin önünde bir süre düşünüp içeri giriyor. Domatesleri tek tek seçiyor, ince uzun parmakları var. Yüzünü göremiyorum. Ona bir yüz çizemedim daha. Sonra birkaç yumurta, margarin, hazır çorba ve ekmek alıyor. Parasını öderken kasiyer kızdan bir paket de sigara istiyor. Teşekkür ederken gülümseyip gülümsemediğini bilmiyorum. Cüzdanını ve sigarasını çantasına yerleştiriyor, paketlerini alıp marketten çıkıyor. Kısa adımlar atıyor ve ayaklarını yerden fazla kaldırmıyor, bu da yürüyüşünü çıtı pıtı, sevimli yapıyor. Sonra, köpeğimle her sabah yürüyüş yaptığımız sokağa giriyor. Sokak boş, ama hiç de ürkütücü değil. Onu, çıtı pıtı yürüyüşüyle sabah yere saçılmış naylon torbaları ve ekmeği gördüğüm yere kadar düşleyebiliyorum. Kendimi biraz daha zorladığımda ise her şey yeniden başlıyor; onu yine metrodan inerken ve çantasının askısını omzuna yerleştirirken görüyorum.

Yüzünü bir türlü çizemediğim bu kızın imajı beni öylesine rahatsız ediyordu ki, başına kötü bir iş gelenin o olduğuna inanmaya başladım. Koltuktan kalktım. Köpeğim bana baktı. Dışarı çıkacağımı sezmişti. Başını okşayıp sen yat, dedim, ben şimdi döneceğim. Odadan çıkınca arkamdan havladı. Merdivenleri inerken hâlâ sesini duyuyordum. Sokağa çıktım. Boş ve ürkütücüydü. Dün akşam bu saatten çok önce o kız bu sokağa girmiş ve şimdi benim yürüdüğüm yandan yürümüştü. Nereye kadar? Bu noktaya kadar. Sabah gördüğüm kalıntılardan hiçbir iz olmayan bu noktaya kadar. Benim gördüklerimi görmeyenler burada bir olay olduğunu da bilmiyorlar. Birden, cinayet yerine dönmüş bir katil gibi hissettim kendimi. O anda, biraz ileride, ağacın gövdesine yaslanmış biri beni izliyormuş gibi geldi. Ürktüm. O da buradaydı?

Kim? Yeniden baktığımda karaltıyı göremedim. Bu kadar kısa bir süreden bir yere kaybolamazdı. Kimse yoktu. Bana öyle gelmişti. Birden, insanın çok iyi bildiği bir sokakta bile kaybolabileceğini anladım. Geri dönüp hızlı hızlı apartmanıma doğru yürüdüm. Arkamdan kimse gelmedi. Seslenen de olmadı. Apartman boşluğuna girince köpeğimin havlamalarını duydum. Derin bir soluk aldım.

MÜJARK

Barın kapısında iriyarı bir adam dikiliyordu. Arkası dönük olduğundan bizi görmemişti. Hakkı, dirseğine dokunarak, "İyi geceler," dedi. Başını çevirince, ifadesiz bir yüzde bize bakan bomboş iki göz gördüm. Hakkı'yı tanıyınca yüzüne yapay bir gülüş yayıldı: "Abi hoş geldiniz." Tokalaştılar. Hakkı'nın iki katıydı. Tipine uymayan (aslında hiç de inandırıcı olmayan) bir peruk takmıştı. Davranışlarında bir olağandışılık görünmüyordu, ama insanda bıraktığı ilk izlenim onun bir eşcinsel olabileceği yolundaydı. Sonra bana döndü. Boğum boğum, avuç içi terli elini sıktım. Aramızda çok kısa, ama çok şey söyleyen bir bakışma oldu. Birbirimizden hoşlanmamıştık. Yanlış yere geldiğim kanısındaydı. Yanılmıyordu. Hakkı hemen duruma el koydu, peruklu yarmanın kolunu kavrayıp onu tanımayan birinin kolay kolay anlayamayacağı yapay bir içtenlikle (bu yanına bitiyorum, herkesle çok çabuk bir yakınlık kurabiliyor) "Baba içeride mi?" dedi. "Yok, daha gelmedi, onun sağı solu belli olmaz, bakarsın hiç gelmez."

Hakkı'nın bir gece önce Reislerle geldiği, "bir eğlendik, bir eğlendik" dediği "Baba'nın Yeri"ne gelmiştik, ama "Baba" denen herif ortalıkta yoktu. Bardan başka her şeye benziyordu, tam bir batakhane. Erkendi. Loş salonda yalnızca bir masa doluydu. Orgun başında, büyük olasılıkla gündüzleri inşaatlarda çalışan, geceleri ise bu batakhanede kendisinin bile yeterince emin olamadığı yeteneğini ortaya çıkarmak için çırpınan karayağız bir delikanlı, belli bir kesimin dilinden düşürmediği düzeysiz şarkıları biraz daha katlederek söylüyordu. Hakkı dün gece burada çok eğlenmişti, çünkü çocuk yaştaki orospularla gencecik ibneler, âşıklar gibi atışarak, masaların üzerine çıkıp göbek atarak, gerdan kırarak öyle bir tantana yapmışlar

ki, böyle bir şamatayı hiçbir yerde bulmak mümkün değilmiş. Üstelik beğenirsen, daha doğrusu anlaşırsan kadını (ya da oğlanı) alıp götürüyormuşsun, açık pazarmış burası. Gözünün birini kısarak başını bilgiçce öne eğdi: "Burada her yol var."

Küçük salondaki dolu tek masada dört kişi oturuyordu. Birbirimizi tanıyınca coşkulu bir biçimde, ellerimizi havaya kaldırarak selamlaştık. Oysa bir saat kadar önce aynı gemiden çıkmıştık ve üç beş kişilik gruplar halinde birbirimizden kaçarcasına kentin sokaklarına saçılmıştık.

"Episto!" dedim içimden. "Lepisto" mu demeliydim? O da bu sözcüğün anlamını tam olarak bilmiyor. Ama kendi bestesi olduğunu iddia ettiği "Episto (kimi de Lepisto) malov," diye başlayan garip bir şarkıyı ürkütücü görünüşüne uymayan yapay bir duyarlıkla söylüyor ki, şarkıyı dinleyenler birbirlerini dirsekleyip baş ve işaretparmaklarının uçlarını bir halka oluşturacak biçimde birleştirerek ona çaktırmadan işaretleşiyorlar. Çünkü, o haliyle katıksız bir dönme. Farkına varsa kavga çıkar. Arada, kendini yitirdiğinde (özellikle uzun seferlerde) gözleri dışarı uğrar ve öfkeli bir goril gibi göğsünü yumruklayıp içten bir "off" çeker ki, o anda (ne olur ne olmaz) kimse yakınında olmamaya çalışır. Her söylediğinde sözcükleri değişen (ama ezgi aynı) şarkıda tek değişmeyen Episto (ya da Lepisto), bu nedenle de ona Episto diyoruz ve kızmıyor. Bir kez anlamını sormuştum da başını kaşımıştı. O iri gövdeyi genç irisine çeviren utangaç bir gülüşle "Unuttum," demişti, "ama hatırlarım."

"Ooo," dedi Episto, "kimler gelmiş." Dördüyle de tokalaştık. Ama önce Episto ile, çünkü o, geminin reisi. "Çok iyi yer Hocam," dedi Episto parmak uçlarını birleştirip elini ağır ağır sallayarak, "ama daha Baba gelmedi." Birden, çok büyük bir aksilik olmuş gibi kaşlarını çatmıştı. Yüzü her türlü belaya açıktı. Onu tanımayan biri, Episto'nun oturduğu yerden kalkıp ortalığı kan gölüne çevireceğini sanabilirdi. Ama bu korkunç mimikler bir oyundu. Yalnızca bir oyun. Sonra Hakkı'ya döndü, yine aynı korkunç yüz. "Nerdesin lan puşt," dedi, "ektin bizi!" Hakkı hemen toparlandı; bu da, peruklu yarmaya ve inşaat işçisi kılıklı müzisyenle, içeri yeni girip az ötedeki masaya oturan üç kişiye yönelik bir gösteriydi. Aslında Episto'nun bu tür reklamlara gereksinimi yok, o, bu kalıbıyla ve kılıktan kılığa giren

yüzüyle herkesi rahatlıkla ürkütür. Yine de bu tür pohpohlanmalardan hoşlanıyor. "Allah canımı alsın ki ekmedim Reis, sizden biraz önce sigara almaya çıktıydım, gemiye bir döndüm ki, yoksunuz. İstersen Erhan'a sor, o nöbetçiydi." Episto bu özrü ölçüp biçercesine, gözlerini kırpmadan Hakkı'ya bakarak (aslında yüzünde en küçük bir yalanın ipucunu arayarak) başını ağır ağır salladı, bu arada kendini tutamayıp omuzlarını hafif hafif sarsarak gülmeye başlayan Nihat'ı gözleriyle uyardı: Ciddi ol! Hakkı, sorgulama oyununu sürdürdü: "Sonra sahilde sizi ararken Hocama rastladım," dedi, "kayaların üstüne oturmuş bira içiyordu. Daha doğrusu ben onu görmedim de, o bana seslendi. Biraz oturduk. Sonra kalkıp buraya geldik."

"İyi ettiniz," dedi Episto, "sandalye çekin." "Siz dalganıza bakın," dedim, "biz bara takılalım." Episto, Nazi selamı verir gibi kolunu ileri uzattı ("bara takılalım" demek, belki bir şeyler düşürürüz, demekti), gözleri yine her türlü belaya açık, "Keyfinize bakın Hocam," dedi, "bir isteğiniz olursa biz buradayız." Yani, beladan korkmayın, gözünüzü budaktan sakınmayın. "Sağ ol," dedim. Hakkı yanaklarından öptü onu. Yüksek bar taburelerine tünedik. Peruklu yarma da bar tezgâhının arkasına geçmişti. Barmenimiz buydu demek. "Bize rakı ver sevgilim," dedi Hakkı. Başını, kendisine yakışmayan bir saygıyla eğdi barmenimiz: "Yanına?" "Yanına çerezle meyve yeter." Bunları ısmarlarken de "İstediğin başka bir şey varsa söyle," der gibi bir işaret yaparak yüzüme baktı. "Yeter," dedim. Kendine çok yakıştırdığı beyaz, pijama gibi dikine çizgili, uzun kollu gömleğinin cebinden sigara paketiyle çakmağını çıkarıp barın üzerine usturuplu bir biçimde attı. "Az sonra düşerler," dedi. "Kimler?" dedim. "İbneler ve orospular." Rakı kadehlerimizi hafifçe birbirine dokundurduk, sonra da geri dönüp Epistoların masasına, "Afiyet olsun!" dedik. Onların bardakları da havalandı. Episto ayağa kalktı, kocaman elini göğsüne bastırarak başını hafifçe yana eğdi, gözlerini kapamıştı ve bu görünüşüyle çile çeken bir dervişe benziyordu ya da hasta bir horoza.

İkinci dublelerimizi söylediğimizde bar iyice kalabalıklaşmıştı, ama Hakkı'nın sözünü ettiği neşe kaynakları ortada yoktu. Episto'nun sesi salondaki uğultuyu da, abuk sabuk müzisyenin sesini de bastırıyordu. Birden ayağa fırladı ve "Ooo, kimler gelmiş!" diye haykırdı. Şimdi, sevecen bakışlı şımarık bir çocuğunki gibiydi yüzü. Dudaklarını ileri

uzatarak hayranlıkla karışık bir saygı gösteriyordu gelene. Kısa boylu, balık etinde, saçlarını erkek gibi kestirmiş bir kızdı. Çok kısa bir etek giymişti. Hakkı dirseğiyle koluma dürttü. “İşte akşamki paçozlardan biri düştü, öbürlerinin de eli kulağında,” dedi. Kız yapmacık bir biçimde yüzünü buruşturdu, başını geriye doğru atarak, “Yine mi buradasın gemici?” dedi. “Kalbimi kırıyorsun Sultanım,” dedi Episto, “gemici deyip beni niye küçümsüyorsun, ben kaptanım.” Masadakiler gülüştü. Peruklu yarmanın yüzündeki gülücük, gelişmelerden hoşnut olduğunu gösteriyordu. “Tantana başlıyor,” dedi Hakkı. Keyiflendim. Bir sigara çektim paketten. Hakkı’nın benden önce davranıp yaktığı çakmağa uzanmıştım ki, kapıdan gireni görünce donakaldım. Nasıl olurdu? O’nun bu kentte, böyle bir batakhanede ne işi vardı? Dikkatlice baktım, yürüyüşüyle, saçını küçük bir baş hareketiyle geriye atışıyla, gülüşüyle ne kadar ona benziyordu.

“Yaksana.”

Hakkı’ya baktım. Az önceki adam olmadığımı anlamıştı.

“Bir şey mi oldu?” O da benim baktığım yöne bakıyordu ve ne olduğunu hemen anlamıştı.

“Tanıdık biri mi?” dedi.

Episto, yeni geleni de aynı coşkuyla karşıladı: “Prenses de gelmiş! Ama Prensesim, Baba’nın ettiğini gördün mü? Hâlâ yok! Akşam söz vermişti.” Bunları söylerken yine beceriksizce rol yapıyor; gözlerini yumup başını geriye atarak ne kadar kırılmış olduğunu göstermek istiyordu. Bardağın dibindeki rakıyı içtim (başka ne yapabilirdim ki). Hakkı, en delikanlı tavrını takınarak taburesinden indi ve yeni geleni bara, yanımdaki boş yere davet etti. Saçları omuzlarına dökülüyordu, askılı beyaz ve kısa bir elbise giymişti. İri, beyaz dişlerini göstererek Hakkı’ya güldü. Beni tanımamıştı. Yanıma oturunca, “Merhaba,” dedi. “Merhaba,” dedim. Sesim, kendi sesim değildi. Yüzünde sevimli, aynı zamanda baştan çıkarıcı bir ifade vardı; yine de en masum tavrını takınarak çevreyi gözden geçirdi. Bütün dişleriyle gülerek biriyle selamlaştı. Hakkı’ya dönüp, “Ekip yine burada,” dedi. “Evet,” dedi Hakkı, “bu gece bir de misafirimiz var.” Sahneye çıkan bir sanatçıyı gösterir gibi beni gösterdi. “Ben Müjark,” deyip elini uzattı. Küçücük elini tutup gözlerine baktığımda (ben de Ender, demiştim, yalan söylemiştim) bu “O” değil diye düşündüm; bu yüzde anlam yok,

incelik yok. Bu gözler bana ne kadar yabancı; tanıdık hiçbir ışık yok. Uzattığım sigarayı aldı. Dudaklarını büzerek çakmağımın alevine uzandı.

"Hocam, sağlığına içiyorum!" Episto'nun sesi bütün uğultuyu bastırmıştı. "Ben buradayım," diyordu. "Hayırlı işler," diyordu. Çevreye de, "bu adam yalnız değil" mesajını veriyordu. Artık ona "Prensesim" ya da "Prenses" demeyecekti, biliyordum.

"Ne içersiniz?" dedim.

"Rakı," dedi. Peruklu yarma hafifçe başını eğdi.

"Siz de mi gemicisiniz?"

"Belli mi oluyor?" dedim.

"O," dedi, parmağıyla Episto'yu gösterdi, dudağını ısırıp güldü (Episto burada iyice maskara olmuştu anlaşılan), "sizi tanıyor da..." "Evet," dedim, "gemiciyim." "O zaman bütün gemicilere," deyip bardağını kaldırdı. Ben de kaldırdım, hafifçe onunkine dokundurdum. İçtik. Hakkı kulağıma eğilip, "Ben Reislerin masasına geçiyorum," dedi. Delikanlılık yapıyor. Oysa bilmiyor. Kendini Müjark diye tanıtan kadının "O" olmadığını, bir an için yanıldığımı ve bu hafif kadınla yalnız kalmak istemediğimi bilmiyor. Episto orta yerde, dans eden bir çizgi film kahramanı ayı gibi oynuyor, karşısında kısa saçlı, kısa etekli kadın. Hakkı'nın coşturduğu masa tempo tutarak Episto'ya destek veriyor. Müjark kulağıma eğilip (yabancı soluğunu duyuyorum), "Bu tür eğlencelerden hoşlanmıyorum," diyor. Benim kayıtsız olduğumu anladı ya, nabza göre şerbet verecek. Hoşlanmıyorsan burada ne işin var, diyemiyorum. Onun için bir avım ben; parası alınacak, kadın görmemiş, salak bir gemici.

"Siz de pek hoşlanmıyorsunuz galiba." Nasıl da bir anne şefkatiyle bakıyor gözlerime.

"Hoşlanmıyorum," deyip rakımdan bir yudum alıyorum. "Arkadaşlarımı tanıyorsunuz."

"Evet," diyor, "yani, biraz. Dün gece siz yoktunuz. Çok güzel eğlenmişlerdi." Bunu söylerken dudağına küçümseyici bir kıvrım oturuyor. Hiç rol yapamadığını düşünüyorum.

"Ne kadar buradasınız?"

"Sabah erkenden gidiyoruz," diyorum.

“Yaa,” diyor, kaşlarını kaldırarak, sözde üzülmüş gibi yaparak. Birden yine Müjark’ın “O” olduğunu düşünüyorum; kaşlarını kaldırışı, “Yaa” deyişi. Bu kadın benimle oynuyor mu yoksa? Ya da ben mi kendimle oynuyorum; bu paçavra nasıl “O” olabilir ki! Uzun süredir denizdesin moruk, diyorum, her şeyden kopuk yaşıyorsun. Onu biraz andıran birini görünce de... Haksızlık bu. Sigara yakıyorum.

“Pardon,” diyor, barın tezgâhına koyduğu küçük çantasını alıp kalkıyor. Tuvalete gidecek. Önce, yuvarlak küçük masada oturan yaşlı, şişman kadınla konuşuyor; kadının yüzü asık, tartışıyor gibiler. Arada, bana doğru kaçamak bakışlar attıklarını yakalıyorum. Müjark tuvaletten çıkınca, az önce konuştuğu kadının karşısında oturan adamlardan biri kalkıp boşalan bar taburelerinden birine oturuyor. Döndüğünde gülüyor Müjark, yine uzun ve beyaz dişlerini başımı döndürecek biçimde gösteriyor: “Beklettim mi?” “Hayır,” diyorum, “bir rakı daha içer misin?” “Bilmem ki,” diyor anlamlı anlamlı yüzüme bakarak. O kadın ile neden tartışır gibi konuştuklarını anlar gibi oluyorum. Boşa çene çaldığını düşünmüş olmalı; iş yapmasını, para kazanmasını istiyor. Bir oğlan kırıta kırıta giriyor içeri. Barmenle selamlaşıyorlar. Müjark’a, “Nasılsın tatlım?” diyor. Kısa saçlı kız Epistoların masasına çıkmış oynuyor. Episto, gözleri kapalı, ıslığıyla müziğe eşlik ederek el çırpıyor. Yüzü iyice anlamsız. Müjark yeniden, “Pardon,” diyor, bir gözü az önce konuştuğu şişman kadının oturduğu masada, bir gözü bende. Yüzündeki çarpık gülücük de bana yönelik. Elini elimin üzerine koyup kalkıyor. O masaya doğru yürüyor. Çantası barın üzerinde, yarısı içilmiş rakı kadehinin yanında. Bir süre şişman kadınla konuşuyorlar. Yapay bir gülücükle dönüyor. “Biraz işim var,” diyor, “çıkmam gerek, bir saate kadar dönerim. Gitmezsin değil mi?” “Gitmem,” diyorum. Gözlerini kırpıştırarak gülüyor, yine elini elimin üzerine koyup hafifçe sıkıyor. Çıkarken dönüp parmaklarını avucunun içinde açıp kapayarak selamlıyor beni; yine bütün dişleri ortada. Şişman kadının masasında oturan adamlardan biri de onun arkasından çıkıyor.

Hesabı istiyorum. Paketimde tek bir sigara kalmış. Onu yakıp kalkıyorum. Episto ile göz göze geliyoruz. Elimle, ben gidiyorum, diyorum. Hayır, anlamında elini kaldırıyor. Yüzü yine cinayete hazır. Yanıma geliyor. Ter içinde, soluk soluğa. “Ne oldu?” diyor. Bunu

derken de iyice korkunçlaştırdığı yüzüyle çevreyi tarıyor; bir yanlış yapıldıysa burayı dağıtmaya hazır. “Gidiyorum,” diyorum, “siz keyfinize bakın.” “Prenses mi canını sıktı, yoksa onun yüzünden başkaları mı keyfini kaçırdı?” “Yok,” diyorum, “onunla ilgisi yok.” “Gitme,” diyor, “eğlence daha yeni başlıyor.” Yüzümden her şeyi anladı aslında, ısrar etmeyeceğini biliyorum. Elimi omzuna koyup, “Yorgunum,” diyorum, “gidip yatacağım.” Sen bilirsin der gibi boynunu büküyor.

Kapıda, uzun beyaz saçlı, beyaz posbıyıklı bir adamla karşılaşıyorum. Geçmesi için duruyorum. Ama o, görünüşünden beklenmeyen bir kibarlıkla, “Lütfen, siz buyurun,” diyor. Teşekkür edip çıkıyorum. O anda Episto’nun sokağa taşan sesini duyuyorum; “İşte! Sonunda Baba geldi!” diye bağırıyor.

BİR MASANIN EKSİK TARİHİ

Yağmur yağıyordu, hiç durmayacakmış gibi inatla yağıyordu ve ancak bir kişiyi koruyabilecek genişlikteki şemsiyenin altında, o benim koluma girmiş, birbirimize iyice sokularak yürüyorduk. Yine de omuz başlarımız ıslanıyordu. Önünden geçtiğimiz turizm bürosunda bir tanıdığının (aslında kocasının bir tanıdığıymış) olduğunu ve bizi böyle kol kola görürse neler olabileceğini düşünmemi söylediğinde biz o rüya evrenine çoktan girmiştik. Ne o tanıdıktan çekiniyorduk ne de başka tanıdıklardan.

Ayakkabısının içine su girmişti galiba, bir dakika durabilir miydik. Dururduk. Caddenin solundaki kilisenin bahçe kapısının kemerli geniş saçağının altına sığındık. Şemsiyeyi kapayıp birkaç kez silkeledim ve zor bir iş becermişim gibi yanaklarımı şişirip puff diye soluğumu bırakarak ona baktım. O da bana baktı, sonra da çok komik bir şey olmuş gibi güldük. "Çorabım ıslanmış," dedi. "Çok kötü, hastalanacaksın," dedim. Omuz silkti. "İstersen oraya kadar yürümeyelim, yakında bir yere oturalım." "Haayır," dedi çocukça bir şımarıklıkla, "oraya gidiyoruz." Yeniden şemsiyeyi açtım. Koluma girdi, iyice sokuldu bana, başını omzuma yasladı. "Ama lütfen biraz hızlı," dedim. Oyunun kurallarına uygun bir biçimde somurttu: "Sana ayak uyduramıyorum, soluk soluğa kalıyorum." "Sigara içen ben, soluk soluğa kalan sen," dedim. "Evvet," dedi yine aynı çocuksulukla.

"Bak, o masa boş," dedi. O masa boştu. Buraya ilk geldiğimiz, birbirimize ilk yakınlaştığımız, o güne dek adını koyamadığımız, ama bir aşkın (aşkta mantık arama, demişti bana, ne olur arama; bir şey yaşanacaksa bırak yaşansın) kıvılcımlandığı o masaya kimse oturmamıştı bu gece. Yıkanan parke taşları ışıl ışıldı dışarıda, tramvay

rayları çelik ışıltılarla parlıyordu. Köşedeki dükkânın neon ışıkları nane likörü gibi dökülmüştü sokağa. Dışarıda hızlı hızlı, koşarcasına yürüyordu insanlar; boştaki kollarını öyle bir sallıyorlardı ki, kurulmuş oyuncaklara benziyorlardı ya da robotlara. Bir kum saatinin içinde devinen kum taneleri gibiydik; onlar düşmek için yarışırlarken, biz, saydam zemine tutunmaya çalışıyorduk. Karşı kaldırımda, saçak altında, ellerini pantolonunun ceplerine sokmuş bir serseri (o adam) dikiliyordu. "Bak," dedim, "karşı kaldırımda kim var." "Aaa," dedi, eliyle alnına vurdu, "olamaz!"

Buranın görünümüyle uyumlu, uzun beyaz önlüklü, güleç yüzlü genç garson masamıza sokulup en kibar tavrını takınarak, "Hoş geldiniz," dedi. Birbirimize bakıp gülümsedik. Bu durumlarda başka ne yapılırdı ki; bir garson karşısında hepimiz savunmasızdık ve olduğumuzun dışında görünmek zorundaydık. "Ne alırız? Şarap?" Biraz düşündü, "Olabilir," dedi, "beyaz şarap." Garson saygıyla (yapaydı, biliyordum, ama elimden bir şey gelmiyordu) başını eğdi: "Küçük mü, büyük mü olsun efendim?" Şarabı o seçtiği için ona soruyor. Bu durumlardaki kararsızlığımıza bayılıyorum. Güç bir seçimle karşı karşıyaymışız gibi yine birbirimize bakıyoruz. "Büyük olsun, siz önce şarabı getirin, daha sonra yiyecek bir şeyler söyleriz."

Şarabı masanın başında açıyor, kadehlere dolduruyor. Allah'tan, kadehin birine birkaç damla şarap koyup (içinden hınzır bir gülüşle, dıştan son derece saygılı) beğenip beğenmediğimizi bir İngiliz uşağı edasıyla beklemiyor. Benim de, şaraptan bir yudum alıp gözlerine bakarak, bu arada damağımı şaklatıp başımı ağır ağır sallayarak beğendiğimi belirtmem gerekmeyecek.

"Şu adam her gece mi buraya geliyor, yoksa bizim geldiğimiz geceler mi?"

"Hangi adam?"

"O adam işte," dedi, "saçağın altında dikilen."

Buraya ilk geldiğimiz günü düşünüyorum. Güzel bir ilkbahar gününün akşamüzeriydi. O gün, iş gereği birlikte olmuştuk. Daha

sonra da bir yerlerde oturmayı önermiştim; günün yorgunluğunu atmak için bir şeyler içer, biraz da konuşurduk. Onunla birlikte olmaktan ve konuşmaktan çok hoşlanıyordum. Bunu uygun bir dille söylemiştim; teşekkür etmiş, o da benimle birlikte olduğunda zamanın nasıl geçtiğini anlayamadığını ifade etmiş, önerimi gülümseyerek kabul etmişti. Onun bildiği hoş bir yer vardı, istersem oraya gidebilirdik, hem bulunduğumuz yere de yakındı. Buraya gelmiştik. İçerisi kalabalık sayılmazdı. Biz bu masayı seçmiştik. Gözlerime bakıp nasıl, demişti, beğendin mi? Beğenmiştim. Gizemli bir havası vardı. Ama her zamanki gibi, içimdeki kıpır kıpır coşkuyu sözcüklere dökememiştim. Haftanın beş günü canlı caz müziği sunuyorlarmış burada. Önemli cazcılar çalıyormuş; genellikle mainstream ve klasik caz. Ben caz sever miymişim. Evet, demiştim. Ama o gün pazartesiydi ve canlı müzik yoktu. Teypten, Dexter Gordon'un yumuşak saksofonu duyuluyordu. O gün oturduğumuz cam kenarındaki bu masayı daha sonraki gelişlerimizde de boş bulduk, hep burada oturduk. "Bizim masamız" olmuştu artık. Şu pencere, demiştim o ilk geldiğimiz akşam, başka bir dünyaya açılıyor gibi; kendimi yabancı bir ülkede, daha önce hiç bulunmadığım bir kentte hissediyorum. Dışarıda yoğun bir çalışma vardı, sokağa kare biçimli küçük parke taşları döşeniyordu. Ülkemizde ilk kez gerçekleştirilecek olan uluslararası bir kongre için kentin belli bölgeleri (yabancı delegelerin gezip dolaşma olasılığı yüksek olan yerleri) süsleniyordu. Çalışmalar, hava karardıktan sonra da güçlü projektörlerin ışığı altında sürmüştü. Bir ara, ben dışarı bakarken ne düşündüğümü sormuştu. Sokağı, demiştim. Gülümsemişti. İçerideki yaşam başkaydı, dışarıdaki yaşam başka. Bu, bir filmin karesi olsaydı, içerideki müzik dışarıdaki görüntüye ne kadar uyardı? Bilmem, demişti, pek uymaz herhalde. Peki, dışarıdan birinin izlediği bir film olsa, o zaman uyar mı? O olabilirdi, ama dışarıda çalışanlar yalnızca kendi işleriyle ilgiliydiler ve gece boyu sürecek bu çalışmadan alacakları ek ücreti düşünüyor olmalıydılar. O anda, karşı kaldırımda dikilen adamı görmüştüm; bak, demiştim, bu filmi izleyen biri var. Çevresiyle pek ilgisi yok gibiydi. Üstü başı kötü sayılmazdı, ama yine de bir serseriye benziyordu.

O gece ölçülü davranmaya çalışsak da, gittikçe birbirimize yaklaşıyorduk. Uzun bakışmalarımız, oturuş biçimlerimiz,

kadehlerimizi sık sık birbirine dokundurup gülümsemelerimiz bir aşkın başlangıcında, en güzel noktasında olduğumuzu gösteriyordu. Her şey o akşam, bizim için vardı sanki; salona yayılan müzik, güler yüzlü genç garson, sokak, pencerenin önünden geçenler (nasıl da asık yüzlü ve kederli buluyorduk onları, yaşamıyor gibiydiler), dışarıda kaldırım taşı döşeyen işçiler, hatta karşıda, bir dükkânın önünde dikilip sigara içen o adam. Her şey. Konuşurken arada elime dokunuyor, gülerken omzuma vuruyordu. Anlattığım bir şeye o kadar gülmüştü ki, alnı alnıma değmişti ve bir süre öyle kalmıştık.

Yeniden sokağa baktığımızda işçilerin gitmiş olduğunu, ama o serserinin (öyle diyorduk artık, o bizim sevimli serserimizdi) hâlâ orada dikildiğini görmüştük. Serseriler çok mu ilgini çekiyor, demişti. Evet, demiştim, onların aykırı bir özgürlük anlayışları var. Boşveriyorlar, adreslerini ve kimliklerini yitirdiklerinde kendilerini buluyorlar. Acaba, demişti gözlerini kocaman kocaman açarak, sen nereden biliyorsun? Bilinçli olarak mı serseri oluyor insanlar. Ben, bilinçli olarak seçenleri söylüyorum, demiştim. Yani öylesi de var mı? Bir sigara yakıp evet, demiştim. Peki, sen kendini nereye koyuyorsun? Ne orada olduğumu söylemiştim ne de burada. Şaşkınlıkla, biraz da bozularak bakmıştı gözlerime, güzel bir akşama böyle saçma sapan bir konu yüzünden gölge düşürmenin ne anlamı var, der gibiydi. Yani, şu gördüğümüz adam biraz da sen misin, demişti. Gülmüştüm. Parmağımla burnunun ucuna dokunup neden olmasın, demiştim, belki o da biraz burada oturan biridir. Onun yüzündeki çizgiler de yumuşamış, çok hoşsun, deyip gülümsemişti.

. . .

Dar ve uzun caddeyi, yağmurdan ıslandığıma aldırmadan ağır ağır yürüdüm. Vitrini floresan bir lambayla aydınlatılmış antikacı dükkânının önünde, saçağın altında durup sigara yaktım. Karşıdaki *cafe-bar*'dan, üç kişilik grubun çaldığı caz müziği duyuluyordu. İçerisi kalabalıktı. O masada bu gece de başka bir kadınla başka bir adam oturuyordu. Oldukça neşeliydiler. Herkes neşeliydi ve herkesin neşesi birbirine benziyordu. Ama onlar, bir süredir orada görmeye alıştığım o iki insan; en neşeli olduklarında bile, benim çok iyi bildiğim bir hüzünle doluydular. Masadaki görünen iki insanın dışında, yalnız

benim görebildiğim iki farklı insan daha vardı ki, ortama hüznü saçan onlardı. Ama birkaç akşam önce o masada tatsız, sevimsiz bir hava sezinlemiştim. Bunu, o genç garson bile rahatlıkla anlayabilirdi. Tartışıyor gibi değillerdi, konuşuyorlardı. Ama üzgündüler. Bir ara kadın başını önüne eğdi. Dirseğini masaya yaslamıştı, alnı avucunun içindeydi. Ağlıyor muydu? Evet, ağlıyordu. Çantasından kâğıt mendil çıkarıp gözlerini sildi. Saçını düzeltti. Adam yeni bir sigara yakmıştı. Çantasını alıp kalktı kadın. Gidiyor muydu? Yok, gitmiyordu, yağmurluğu sandalyenin arkasındaydı, onu giymemişti. Döndüğünde masaya oturmadı. Adam da ayağa kalkmıştı, kadının yağmurluğunu tuttu. Birlikte çıktılar. Ne olmuştu onlara? Ne güzeldiler. Fısıl fısıl konuşur, el ele tutuşup birbirlerine gülümserlerken bambaşka bir dünyaya uçarlardı sanki. Onlar beni rahatlatıyordu. O gece kadın adamın koluna girmedi. Hiç yapmadığım bir şeyi yaptım ve onları izledim. Konuşmadan yürüyorlardı. Adımlarındaki isteksizlik, aralarında hâlâ söylenmemiş sözcükler olduğunu gösteriyordu. Bir şeyler yarım kalmıştı. Durdular. Adam kadını yanaklarından öptü. Ayrıldılar. Ben, dar, karanlık bir sokağın başındaydım. Beni görmediler. İkisi de gözden yitene dek olduğum yerden kıpırdamadım. Sonra bir sigara yaktım, o dar ve karanlık sokağa girip yürüdüm.

Bu akşam o masada başkaları oturuyor. O caz parçasını çalıyorlar: *Everything happens to me*. Paltomun cebinde yarılanmış bir şişe Güzel Marmara şarabı var. Üzgünüm. Bu parçayı arada çalarlar, severim. Ama bu gece dokunuyor bana. Sokağa arkamı dönüp şarabımdan içiyorum. *Everything happens to me*... Şimdi bu *cafe-bar*'ı değil de bir filmi izleseydim bu parça ne güzel bir fon müziği olurdu. Belki de o zaman ben burada durmaz, kendimden emin adımlarla kapıya doğru yürür, içeri girerdim ve o masada oturan kadınla adamın yanına gidip onların baktığı pencereden dışarı, her gece dikildiğim bu noktaya bakardım.

Ama yaşam bir film değildi ki...

ÇİZGİ İÇİ

Telefonun tuşlarına basarken Erkan'ın yağdıracağı sitemlere hazırlıklıydım. Yoktum, diyecektim. Bulunduğun yerlerde telefon da mı yoktu, diyecekti. Gemideydim, diyecektim, uzun bir sefere çıkmıştık. Doğruydu, uzun bir sefere çıkmıştık. Ama, döneli neredeyse bir ay oluyordu. Telefon masamda, gözümün önünde olmasına karşın, elim bir türlü gitmiyordu.

"Gelmiyorsun, arayıp sormuyorsun; sanki bizden uzaklaşmak ister gibisin," demişlerdi aylar önce. Dostça sitemlerdi bunlar. Ya da o gün için öyle gelmişti bana. Uzun zamandır susuyorduk oysa. Üç beş sözcükle dönen yoksul ve verimsiz konular üzerinde konuşmaya çalışıyor, onu da beceremiyorduk. Biz ayrımında olamıyorduk, ama bir şeyler bitiyordu. "...bizden uzaklaşmak ister gibisin," demişlerdi. Aylar önceydi, Erkan mıydı bunu söyleyen, yoksa Füsun mu? Balık yemiştik. Balıkları yine ben kızartmıştım, salatayı Füsun hazırlamıştı. Erkan her zamanki tembelliğiyle mutfak kapısına yaslanmış, elinde şarap kadehi, Füsun'u kızdıracak şakalar yaparak bizi izlemişti. Şarabın verdiği rahatlıktı belki bunları söyleten, belki de son yılların birikimi.

Uzaklaşmak ister gibi bir tavır içinde değildim; uzaklaşıyordum. Elimizde olmadan ayrışıyor, dağılıyorduk. "Ne yazık ki başka yollarda yürüyoruz," demiştim. Füsun, bıçak elinde, bir süre kıpırdamadan bakmıştı yüzüme: "Durum bu kadar mı vahim?" Erkan omuzları sarsılarak gülmüş, bir yandan da, "Haklı, çok haklı," demişti. Füsun'a göre yanılıyorduk, bunlar geçiciydi. Orta yaş bunalımıydı, atlatılacaktı.

Kent dışında yeni kurulan sitedeki evlerine taşınmışlardı. Aramamakta direnirsem (oysa direnmiyordum, nedensizmiş gibi gelen bir tutukluk içindeydim) bana kırılacaklardı. Zaten kopuk yaşıyorduk, arada birbirimizi arasak ne olurdu?

Karşı yandaki telefon uzun uzun çaldı. Bıkkın bir kadın sesi, "Efendim," dedi.

"Erkan Bey'i arıyorum," dedim. Sonra da buna şaştım. Önceleri Erkan'ı derdim hep. Bey sözcüğü korkunç bir tınıyla titreşti kulaklarımda. "Kim arıyordu?" "Ben arıyordum," dedim. Ses tonum biraz öfkeli çıkmış olmalıydı ki, başka bir şey sormadı. Erkan, "Buyurun, ben Erkan," derken karşısında kimin olduğunu bilmediğinden ölçülü ve saygılıydı. Sesimi tanıyınca, "Ooo! Sen misin?" dedi. Oysa ben sitem edeceğini sanıyordum. Etmedi. "Nasılsın?" dedi, "Görüşemiyoruz." İş, güç falan, bir şeyler geveledik karşılıklı. Eskiden, "Na'ber lan, öldün mü, kaldın mı?" diyen ses yoktu. Füsun'u sordum, iyiymiş. "Bu gece bekliyorum," dedi. Uzun uzun yeni evinin yerini tarif etti. "Gelmeye çalışırım," dedim. "Hayır çalışma, mutlaka gel," dedi.

Telefonu kapayınca büyük bir boşluğa düştüm.

Erkan'ın yabancı gülüşü, "Ooo, buyur buyur"ları, Füsun'un işi başından aşmış ev kadını görüntüsü, önlüğü, mutfakta cazırdayan yağ, "Hayırsız, nihayet gelebildi," diyen, şakacı olmaya çalışan sesi.

"Bu, yeni eviniz için. Güle güle oturun... İstediğim gibi olmadı ama..."

"Amaan, ne zahmet ettin."

"Bu ne büyük salon böyle," dedim. Hem salonun büyüklüğü karşısındaki şaşkınlığım, hem de bu konuda bir şeyler söylemem gerektiği düşüncesiyle yapmıştım bunu. Ama, onların birbirlerine bakıp gülümsemeleri gereksizdi. Bu gülümsemeleri bilirim ve bu gülümsemeleri sevmem; soğuktur, alayın ve küçümsemenin gizlendiği sessiz dayanışmalar gibidir. Yemek masasına servis tabakları, çatal, kaşık, rakı ve ayaklı şarap kadehleri konmuş. Demek, benden başka

konuklar da olacak. Oysa yalnız olacağımızı düşünmüştüm. İlk ben gelmiştim, erkenden. Görgüsüzce. Salonun geniş penceresinden, uzaktaki tepelere yığılmış, kıpır kıpır oynaşan gecekondu ışıklarına baktım. Geniş bir açıyla kentin büyük bir bölümü gözlerimin önündeydi.

"Mutfağa geçmemiz gerekiyor," dedi Füsun.

"Sana bir şeyler vereyim," dedi Erkan, "ne içersin?"

"Ne varsa," dedim. Çok eskilerde kalmış bir gülüş yayıldı yüzüne.

"Rakı vereyim."

"Ver."

Konukların yemeğe çağırıldığı gecelerde –suların da sık sık kesildiği aksiliklerle dolu gecelerde, yani Füsun'un "acayip bir biçimde" sinirli olduğu gecelerde– Erkan da mutfağa girer, ince ince ekmekler diler, salatada harikalar yaratır ve bazı soğuk mezelerin hazırlanmasında "karıcığına" yardım ederdi.

Salonda yalnız kaldım. Erkan'ın elime tutuşturduğu rakının suyu fazla kaçmıştı. Sigara yaktım. Bir bölümü yenilenmiş, ama çoğu eski ve bildik eşyalar olmasına karşın bu yeni ortamı yadırgadım. Geniş pencerenin başında, kentin ışıklarına bakarken kapının zili çaldı.

Az önceki sessizliği kadın kahkahaları doldurdu. İyi akşamlar, hoş geldiniiz'ler, sigaralı, kalın ve şakacı erkek sesleri... Salona yönelip beni gördüklerinde sönüveren coşkular, yüzlerde solup giden gülücükler.

İçeride bir yabancı vardı.

Erkan, sizlere çok eski bir arkadaşımı –yani, sandığınızdan da eski, antik değeri olan bir arkadaşımı– tanıştırayım, dedi. Ben, yüzünde silinip giden coşkulu gülüşün yerini almış, ölçülü ve yapmacık bir gülücükle, şık, takıları ışıl ışıl yanan bir kadına elimi uzattım. Çok memnun oldum efendim, dedi. Babacan gülüşlü bir adamın elini sıktım, adını söyler söylemez unuttum. Ardından başka bir kadın ve başka bir adam. Hep "memnun" oluyorduk. Ama o kocaman siyah gözleri olan kadına elimi uzatırken, filmlerde olduğu gibi bir an donup kaldım. Müthiş bir şeydi; bir elektriklenme, garip, çoktandır unuttuğum bir yürek çarpıntısı. Ellerimizin boşlukta kalması ve birbirimizin gözlerine bakmamız bana o kadar uzun gelmişti ki, o anda herkes bu münasebetsiz durumun ayrımına varmış gibi ürkmüştüm. Ev sahibi erkek (Erkan değil artık, ev sahibi erkek)

birtakım isimler sıralıyordu. Bir kulağımdan girip öbüründen çıkan isimler. Ev sahibi kadın (Füsun değil artık, ev sahibi kadın) ne zahmet ettiniz diyerek –bana da aynı şeyi söylemişti– bir kucak çiçeği getirip orta yere yerleştirdi.

Ardından hatır sorma faslı.

"Nasılsın Tülay?"

"Çok mersi canım."

"Sen Tunç?"

"İyilik canım..."

"Yine kilo almışsın galiba."

"Deme! Zımba gibiyim, iğne deliğinden geçerim."

"Aldı şekerim, aldı. İçkiden..."

"Aerobike başlayın."

Kahkahalar. Küçümseyici kahkahalar mı? Belki.

"Siz bana taş atıyorsunuz Füsun Hanım, ama üstat da fena değil."

Yine kahkahalar. Üstat, yani o; ev sahibi erkek:

"Mutat toplantılar efendim... Vazife..."

Yine kahkahalar.

"Kusura bakmazsanız mutfakta az bir işim kaldı."

"Aaa, tabii şekerim. Yardım edecek bir şey var mı? Allah aşkına..."

"Yok yok, lütfen, siz keyfinize bakın."

Erkan, "Yemekten önce ne alırdık?" diyor.

Omuz silken, dudak büken kararsız kadınlar, içki ayrımı yapmadıklarını belirten kararlı erkekler.

Erkan kadınlara dönüyor, baş ve işaretparmağını bir-iki santim kadar aralayarak, "Şarap?" diyor.

"Olabilir," diyorlar.

"Herkes içiyor mu?"

"Ben meyve suyu içiyorum."

Kocaman, siyah gözleri olan kadın bu. Sesi de gözleri kadar etkileyici.

"Yoo," diyor Erkan, "meyve suyu bu gece yasak."

Gülümsüyor. Aşağılayıcı bir gülümseme değil bu, ama yine de bana, aşağılayan ya da alaycı bir yanı varmış gibi geliyor. Onun buraya geliş nedeniyle benimkinin bir noktada kesiştiğini düşünüyorum.

"O zaman bir yudumcuk," diyor, "eşlik etmek için."

Erkan, içki getirmek için salondan çıktığında ve ben küçülmüş sigaramı kül tabağında ezdiğimde ve tam karşımda oturan kısa saçlı, gözlüklü (doyumsuz ince dudakları vardı, sık sık sinir krizleri geçiriyor olabilirdi) kadın yanındaki adama salonun oldukça geniş olduğunu söylediğinde ve o da gözleriyle ortamı bir tarayıp başını salladığında, o kadınla bir an için göz göze geldik. Ama hemen kaçırdık gözlerimizi. Yanımda oturan Bay Bilmemkim (hiçbirinin adını anımsamıyorum, o kadın hariç; onun adı Sema) Parliament paketini bana doğru uzattı.
"Sağ olun," dedim. "Yeni söndürdüm."

Erkan, elinde içki tepsisi, yüzünde becerikli bir sirk hayvanı gülüşüyle salona dönene dek kimse bir şey konuşmadı.

Masada, soldan ikinci sandalyede oturan adam, "Sonunda o filme gidebildik," dedi.

"O da, nasıl zor bilet bulabildik," dedi karısı.

"Nasıldı?" dedi ev sahibi kadın. Çatalını, alacağı yanıta göre ya tabağın kıyısına iliştirecek ya da ağzına götürecekmiş gibi kararsız bir konumda tutuyordu.

"Harikaydı," dedi kadın. Ev sahibi kadın yavaşça çatalı ağzına götürdü.

"Valla üstadım, bilirsin ben böyle şeylerden sıkılırım," dedi kadının kocası, "ama o kadar konuşuldu ki, bu film neyin nesiymiş bir de biz görelim dedik."

"Aşkolsun," dedi kadın. Adamın bu sözlerine alınmış gibiydi. O an Sema'ya baktım. Karşımda, masanın sağ çaprazındaydı. Konuşulanlardan sıkılıyor gibiydi. Şarap kadehinin tabanına küçük daireler çizdiriyordu masanın üzerinde. Başını kaldırıp bana baktı. Şaşkınlıkla yanımdaki adamın Parliament paketine uzandım.

"Çok özür dilerim," dedi, "lütfen."

Hiçbir şey söyleyemeden uzattığı paketten bir sigara aldım.

"Biz bir türlü gidemiyoruz," dedi ev sahibi kadın, "ne sinemaya ne tiyatroya ne de konsere." Gözucuyla ev sahibi adama baktı. Suçlu o, onun yüzünden yapılamıyordu bütün bunlar.

“Siz gemiciydiniz, değil mi?” dedi az önce Parliament ikram eden adam.

“Evet,” dedim, “kaptanım.”

Sema’nın bana baktığını hissediyordum, ama ona bakmadan yanımdakiyle konuşmayı sürdürdüm.

“Çok ilginç bir yaşamınız olmalı,” dedi.

“Evet,” dedi. Konuşan Füsun’du. “İlginç bir yaşamı vardır. Açık denizler, hem kendinden, hem de başkalarından kaçması için bulunmaz bir fırsattır.”

Yanımdaki adam gülmeye başladı. “Keşke biz de kaçabilsek. Şimdi sizi kıskandım işte.” Her limanda bir sevgili yakıştırması yapacak diye korktum, ama yapmadı.

Füsun’un yüzünde çarpık, kırılgan ve yargılayan bir gülümseme vardı. Ne demek istediğini anlamıştım. Bu kadar çabuk sarhoş olması mümkün değildi.

Şimdi, “kitap okuma” konusu tartışılıyordu masada. Herkesin birleştiği nokta şuydu: Artık okuyamıyorlardı. Ev sahibi kadın, sigarasının dumanını sözcüklerin arasından salarak, “Artık okusam bile yerlileri okuyamıyorum,” dedi. Sema, “Neden?” dedi. Dönüp ona baktım. Ev sahibi kadın, “Son zamanlarda doğru dürüst bir şey yazmıyorlar da ondan,” dedi. Soruyu Sema sormuştu, ona değil de, bana bakarak konuşuyordu. “Zaten okumaya zamanım yok,” diye sürdürdü, “okuyunca da hiç olmazsa kaliteli bir şeyler okuyorum.”

“Biz onu da yapamıyoruz ya,” dedi konuklardan biri.

Erkan’a baktım. Konuşulanlardan hiç de hoşnut değildi. Beni bir yargıç gibi görüyor olmalıydı. Neden bu akşam gelmem için ısrar etmişti ki! Boşalmış bardağımı ona uzattım. “Saki uyuyor,” dedim, “rakı biteli hani oluyor.” Bunun üzerine yanımdaki de bardağını başına dikip bitirdi. “Pardon,” dedi Erkan. Yakınında duran şişeyi alıp bardaklarımızı doldurdu. Füsun tatlı servisi için kalktı. Yanında oturan kadın da ona yardım için arkasından mutfağa gitti. “Sıkı durun, ayva tatlısı geliyor! Bu bir ‘Füsun’ yapımıdır.” Alkışlar. Boşalan bardağımı Erkan’a uzattım. Doldurdu. Bu gece her zamankinden çok içiyorum. O içmiyor. Kadehinin dibindeki şarapla oyalanıyor. Duruşu buyurgan ve yargılayıcı. Yanında oturan adam (kocası), bir şeyler fısıldıyor kulağına. O, omzunu silkiyor. Erkan’ın yüzündeki kaygıyı

görebiliyorum. Kaygılan, pezevenk, diyorum içimden, bu akşam beni bu ortama sen soktun, sonuçlarına da katlan.

Ayağa kalkıp kadehimi bu tür durumlara en uygun bir biçimde tutarak önceden hazırlamadığım bir tümceyi, kendimden çok emin, sözcüklerin üzerine basa basa yineledim. Yineledim, çünkü az önce yanımda oturan, bir şirketin yönetim kurulu üyesi olduğunu öğrendiğim (adı Rauf, unutmam artık) adama söylemiştim. Neden söylemiştim? Sıkılınca, karşımdakine ilginç görünmek ya da onunla eğlenmek için böyle yaparım da ondan. Sıkıntımı içki de dağıtamıyorsa daha çok saçmalarım. Rauf, boğulurcasına gülerek, "Ne kadar ilginçsiniz, ben olsam kalkar bunu herkese söylerim," demişti. Başımı iki yana sallamış, rakımdan bir yudum almıştım. Ama o; içki sınırını aşan ve çekingenliğini geçici olarak bir kenara bırakan adam, benim adıma konuşmuştu. "Hadi, hadi söyleyin, herkes duysun," demişti. Sonra da sesini yükseltmişti: "Bakın, üstat nelerden korkarmış!" Erkan'ın ve Füsun'un şaşkın bakışlarını üzerimde hissediyor, ama onlardan yana bakmıyordum.

"Karga ve manda!" dedim.

Rauf hâlâ gülüyordu. Sarhoş olmuştu. Masada sevimsiz bir hava esti. Dikkatler üzerimde toplanmıştı. Sema'ya baktım, çatalıyla oynuyor, kocası da anlamsız bir gülümsemeyle bana bakıyordu. Füsun'un yanında oturan kısa saçlı ve gözlüklü kadın bir şey söylemiş olmak için, "Ama neden?" dedi.

"Çünkü ikisinin de rengi siyah," dedim.

O anda Sema ile bakışlarımız karşılaştı. Hemen gözlerimi kaçırdım. Füsun, en sorgulayıcı bakışlarıyla, dimdik bana bakıyordu. Masadaki paketten bir sigara çektim.

"Artık koltuklara geçsek mi?" dedi Erkan. Bu, kurtarıcı olmuştu. Herkes bu öneriyi bekliyormuş gibi kalktı.

Kadınlar (Sema hariç) masanın toplanması için Füsun'a yardım ederken erkekler (ve Sema) salondaki koltuklara gömülmüştük. Rakı kadehlerimiz koltuklarımızın yanındaki cam sehpaların üzerindeydi.

"Dış hatlarda mı çalışıyorsunuz?"

O'ydu. Sema. Kocaman siyah gözlerini gözlerime dikmişti.

"İki yıl öncesine kadar evet," dedim, "ama artık iç hatlardayım."

"İşiniz gereği mekânınız sürekli değişiyor," dedi, "ne hoş."

“Kendine göre zorlukları var tabii,” dedim. “Yine de, bana en uygun işlerden birinin kaptanlık olduğunu düşünüyorum. Örneğin, bankacı olamazdım.”

“Ben bankacıyım,” dedi. “İşimi çok sevdiğim söylenemez, ama kaptan olabileceğimi de hiç sanmıyorum.”

“Kadınlar kaptan olamaz ki,” dedi kocası.

Sema, onu hiç duymamış gibi davrandı.

“Gemi yolculuğunu severim; ama yolcu olarak.”

Bunu söyleyen Füsun’du. Yüzü maske gibiydi. Yanımdaki koltuğa oturdu.

“Bir sigara verir misin.”

Sigarasını yaktım.

“O zaman siz geceden de korkarsınız,” dedi Sema.

Şaşkınlıkla ona baktım. “Neden?”

“Çünkü karanlık,” dedi, “yani, siyah.”

“Öyle ya,” dedi Füsun, sigarasının dumanını tavana doğru üfleyerek, “hatta siyah gözlerden de korkarsın sen.”

Erkan mutfaktan sesleniyordu. Füsun kalktı. Herkes kendi havasında olduğundan Füsun’un son söylediklerini Sema ile benden başka duyan olmamıştı. İçkimden bir yudum aldığımda Sema’nın yerinden kalkıp mutfağa doğru yürüdüğünü gördüm. Bu gidiş bela kokuyordu. Üstelik Füsun akıl almaz bir biçimde sarhoş olmuştu. Kocası, hiç yoktan ortaya çıkan bu gerilimin farkında değildi. Kocaman yüzü kıpkırmızıydı, bir konuya boğulurcasına gülüyordu. Sema mutfaktan dönerken dikkatle yüzüne baktım, ama bir anlam çıkaramadım. Koltuğuna oturdu. Sigara yaktı. Yanındaki kadın omuzlarını sarsa sarsa gülüyordu. Sema’ya dönüp ince küçük parmaklarıyla ağzını kapayarak, ama yine de gülme krizini önleyemeyerek bir şeyler söyledi. Hafifçe gülümsedi Sema. Sigarasını, ortadan kaldırılması gereken zararlı bir yaratıkmış gibi kül tabağında ezdi. Sonra kocasına bir şeyler fısıldadı, adam onaylarcasına başını salladı.

Ayağa kalkıp izin istedim.

Füsun, sanki bunu bekliyormuş gibi rahatladı. Yarım yamalak, “Otursaydın,” dedi.

Erkan da bu ani kalkışıma şaşırmış gibiydi: “Acelen ne?”

“Yorgunum,” dedim. “Yarın da erken kalkmam gerekiyor.”

Konuklar ayağa kalktılar. Her biriyle yeniden el sıkıştık. Hepsi de beni tanıdıklarından son derece memnun olduklarını belirttiler. Sema’nın gözleri, incindiğini söylüyordu. Yine de sempatik bir gülüşle elimi sıktı. Bu gece mutfakta bir şeyler olmuştu, ama bunu hiçbir zaman öğrenemeyecektim.

Kapıda beni geçirirlerken Erkan’la Füsun, “Yine bekleriz,” dediler.

Asansöre binerken, “Artık sizi hiç aramayacağım,” dedim. Onlar duymadılar. Çoktan kapıyı kapayıp konuklarının yanına dönmüşlerdi bile.